

Hallituksen esitys Eduskunnalle kirkkolaiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kirkolliskokouksen ehdotuksesta säädettäväksi Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle uusi kirkkolaki.

Kirkon oikeudellinen asema julkisoikeudellisenä yhteisönä perustuu valtion lainsäädäntöelinten antamiin säädöksiin. Hallitusmuodon mukaan evankelis-luterilaisen kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta säädetään kirkkolais-sa. Tämän mukaisesti kirkkolakiehdotukseen on otettu säännökset muun muassa kirkon tehtävästä, kirkkolain säätämisyjärjestyksestä, kirkon hallinnollisesta ja kielellisestä jaotuksesta, kirkollisista viroista, seurakunnan, hiippakunnan ja kirkon yhteisestä hallinnosta, kirkollisten vaalien perusteista, kirkon viranhaltijoihin kohdistuvasta kurinpitomenettelystä sekä kirkollisten viranomaisten päätösten alistamisesta ja niitä koskevasta muutoksenhausta.

Lakiehdotus ei sisällä merkittäviä aineellisoikeudellisia muutoksia voimassa olevaan kirkkolakiin nähden. Uudistuksen tarkoituksena on kirkkolain jakaminen toisaalta valtion lainsäädäntöelinten hyväksyttäväksi tulevaan kirkkolakiin sekä toisaalta kirkkojärjestykseen ja kirkon vaalijärjestykseen, joista ehdotuksen mukaan päättäisi kirkolliskokous laissa olevan valtuutuksen nojalla ilman valtion lainsäädän-

töelinten myötävaikutusta. Kirkolliskokous on hyväksyessään kirkkolakiehdotuksen hyväksynyt samanaikaisesti kirkkojärjestyksen ja kirkon vaalijärjestyksen, jotka ehdotetaan tuleviksi voimaan samanaikaisesti ehdotetun lain kanssa. Kirkkojärjestys sisältää säännökset kirkon oppia koskevista kysymyksistä, hengellisestä toiminnasta sekä hallinnon yksityiskohdista. Kirkon vaalijärjestyksessä on yksityiskohtaiset säännökset kirkollisista vaaleista. Valtion lainsäädäntöelimet vapautuvat näin käsittelemästä asioita, joista hallitusmuodon mukaan ei edellytetä säädettäväksi kirkkolaissa.

Voimassa olevaan kirkkolakiin sisältyvä yleissäännös valtakunnan hallituksesta kirkon ylimpänä hallituksena on menettänyt käytännössä merkityksensä, ja se ehdotetaan poistettavaksi kirkkolaista. Eräät kirkollishallintoa koskevat alustusasiat ehdotetaan siirrettäviksi valtiolta kirkolle. Virkarikoksia koskevat lainkäyttöasiat siirtyisivät ehdotuksen mukaan tuomiokapituleilta yleisille alioikeuksille.

Uusi kirkkolaki muuttaisi näin ollen kirkon ja valtion suhteita lainsäädäntövallan, kirkollishallinnon ja lainkäytön osalta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1994 alusta.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	B. Seurakunnan ja seurakuntayhtymän virat	15
1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys	3	C. Erityisvirat	15
1.1. Tavoitteet	3	III OSA. SEURAKUNNAN HALLINTO ..	16
1.2. Kirkkolain jakaminen	3	7 luku. Yleisiä säännöksiä	16
1.3. Kirkkolakiehdotuksen keskeiset säännökset	4	8 luku. Papinvaali ja seurakuntavaalit	17
1.3.1. Kirkon ja valtion suhteet	4	9 luku. Kirkkovaltuusto	18
1.3.2. Kirkon tunnustus	4	10 luku. Kirkkoneuvosto	18
1.3.3. Kirkon ja seurakunnan tehtävä	5	11 luku. Seurakuntayhtymä	19
1.3.4. Kirkollinen äänioikeus ja vaalikelpoisuus	5	12 luku. Muut yhteistoiminnan muodot	21
1.3.5. Kielisäännökset	5	13 luku. Seurakuntajaon muuttaminen	22
1.3.6. Kirkon keskushallinnon uudistaminen	5	14 luku. Kirkko, seurakunnan kiinteistö ja rakennussuojelu	23
1.3.7. Kurinpitomenettely	6	15 luku. Seurakunnan talous	24
2. Nykytila ja asian valmistelu	6	16 luku. Kirkonkirjat väestörekisterinä ja seurakunnanarkisto	25
2.1. Nykytila	6	17 luku. Hautaustoimi	26
2.2. Valmisteluvaiheet ja -aineisto	7	IV OSA. PIISPA JA HIIPPAKUNNAN MUU HALLINTO	27
2.2.1. Valmisteluelimet	7	18 luku. Piispa	27
2.2.2. Lausunnonantajat	7	19 luku. Tuomiokapituli	28
3. Esityksen organisatoriset, hallinnolliset ja taloudelliset vaikutukset	7	V OSA. KIRKON YHTEINEN HALLINTO	29
4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	8	20 luku. Kirkolliskokous	29
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	9	21 luku. Piispainkokous	31
1. Kirkkolakiehdotuksen perustelut	9	22 luku. Kirkkohallitus, kirkon keskusrahasto ja kirkon sopimusvaltuuskunta	31
I OSA. YLEISIÄ SÄÄNNÖKSIÄ	9	VI OSA. KURINPITOMENETTELY JA LAINKÄYTTÖ	32
1 luku. Kirkon tunnustus, tehtävä ja jäsenet ..	9	23 luku. Kurinpitomenettely	32
2 luku. Kirkkolaki ja muut kirkkoa koskevat säädökset	9	24 luku. Alistaminen ja muutoksenhaku	35
3 luku. Kirkon hallinnollinen ja kielellinen jako	10	VII OSA. ERINÄISIÄ SÄÄNNÖKSIÄ	37
4 luku. Seurakunnan toiminta	11	25 luku. Täydentäviä säännöksiä	37
II OSA. PAPPISVIRKA, VIRANHALTIJAT JA TYÖNTEKIJÄT	12	26 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset ..	40
5 luku. Pappisvirka	12	2. Tarkemmat säännökset ja määräykset	42
6 luku. Viranhaltijat ja työntekijät	13	3. Voimaantulo	42
A. Yleiset säännökset	13	4. Sääntämisjärjestys	42
		LAKIEHDOTUS	44

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

1.1. Tavoitteet

Evankelis-luterilaisella kirkolla ja ortodoksilla kirkkokunnalla on Suomessa historiallisista syistä julkisoikeudellinen asema. Sen säilymistä on tukenut kansan selvän enemmistön halu kuulua jäsenenä näihin kirkkoihin ja pysyä niiden tarjoamien uskonnollisten palvelujen piirissä. Yhteiskunnan kehitys on johtanut kirkon ja valtion tehtävien aiempaa selvempään eriytymiseen. Valtion periaatteellisena lähtökohtana on tunnustuksettomuus ja uskonnollinen puolueettomuus. Toisaalta hallitusmuodon 8 §:ssä Suomen kansalaiselle taataan oikeus julkisesti ja yksityisesti harjoittaa uskontoa, mikäli lakia ja hyviä tapoja ei loukata. Tarkemmat säännökset uskonnonvapauden toteuttamisesta sisältyvät uskonnonvapauslakiin (267/22). Myös uskonnonvapautta koskevat kansainväliset sopimukset ja julistukset velvoittavat valtiota noudattamaan uskonnonvapauden periaatetta.

Yhteiskunnalliset muutokset ovat heijastuneet myös kirkon asemaan. Valtio ja kunnat huolehtivat monista sellaisista yhteiskunnallisista palveluista, joita aikaisemmin tarjosi kirkko. Kirkon tehtävänä on ennen kaikkea kansalaisten uskonnollisista tarpeista huolehtiminen ja toimiminen lähimmäisenrakkauden toteuttamiseksi yhteiskunnassa. Tämä tehtävä on arvokas myös uskonnollisesti sitoutumattoman valtion kannalta. Parhaiten kirkko voi toteuttaa tehtävänsä, kun se saa mahdollisimman suuressa määrin itse päättää omista sisäisistä asioistaan.

Kirkoilla on tällä hetkellä myös yhteiskunnallisiksi katsottavia tehtäviä. Lakiin perustuvan valtuutuksen nojalla kirkot osallistuvat väestökirjanpitoon, ylläpitävät hautausmaita, hoitavat eräitä kulttuurihistoriallisia tehtäviä ja niillä on vihkimisoikeus. Muiden julkisyhteisöjen tapaan kirkoilla on verotusoikeus.

Hallitusmuodon 83 §:n mukaan evankelis-luterilaisen kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta säädetään kirkkolaissa. Voimassa olevan kirkkolain (635/64) 15 §:n 2 momentin mukaan vain kirkolla on oikeus ehdottaa lakia kaikesta, mikä koskee ainoastaan kirkon omia asioita. Tämän vuoksi kirkkolain soveltamisalaan kuu-

luvista asioista ei voida antaa asetuksia, vaan niistäkin kirkon omista asioista, jotka muutoin eivät edellyttäisi lain tasoa, on jouduttu säätämään kirkkolailla. Seurauksena tästä on ollut se, että kirkkolakiin on jouduttu ottamaan säännöksiä, jotka eivät luonteensa vuoksi kuulu lakiin. Voimassa olevassa kirkkolaissa on myös säännöksiä, joita hallitusmuodon 83 § huomioon ottaen ei niiden sisällön vuoksi tulisi ottaa kirkkolakiin. Tällaisia ovat säännökset kirkon uskontunnustuksesta, opillisista kysymyksistä ja kirkon hengellisestä toiminnasta.

Kirkon sisällä on jo pitkään ollut vireillä kirkkoa koskevien normien jakaminen valtion lainsäädäntöelimien myötävaikutuksella annettavaan kirkkolakiin ja kirkolliskokouksen hyväksymiin kirkon omiin sisäisiin säädöksiin. Laajemman yhteiskunnallisen arvioinnin kohteeksi kysymys tuli valtioneuvoston asettamassa parlamentaarisessa kirkko ja valtio -komiteassa, joka päätyi myös ehdottamaan vuonna 1977 jättämässään mietinnössä (komiteamietintö 1977:21) kirkkolain jakamista kirkkolaikiin ja kirkon omiin sisäisiin säädöksiin.

Kirkkolain jakamisella pyritään siihen, että eduskunta vapautuu käsittelemästä kirkon oppia ja hengellistä toimintaa koskevia säännöksiä. Tällainen muutos vastaa sitä edellä mainittua periaatetta, että valtio on uskonnollisesti sitoutumaton. Samalla tavoitteena on, että kirkon itsenäinen päätösvalta sen toimialaa koskevissa kysymyksissä lisääntyy ja asioiden hoito tulee joustavammaksi sekä nopeammaksi. Kirkkolain uudistamisen yhteydessä ehdotetaan myös eräitä muutoksia kirkon keskushallintoon. Muutosten tarkoituksena on vapauttaa kirkon korkein päättävä elin, kirkolliskokous, sille nykyisin kuuluvista eräistä hallinnollisista tehtävistä ja siirtää näitä tehtäviä kirkkohallitukselle, jota samalla ehdotetaan kehitettäväksi kirkon yleisenä keskushallintoviranomaisena.

1.2. Kirkkolain jakaminen

Ehdotuksessa jaetaan kirkkolaki kirkkolaikiin ja kirkkojärjestykseen sekä kirkon vaalijärjestykseen. Kirkkolakiin ehdotetaan otettavaksi lähinnä kirkon ja valtion suhdetta, kirkon järjestysmuotoa ja hallintoa, kirkkolain säätämisyjärjestystä sekä kirkon hallinnollista ja kielellistä jakoa koskevat säännökset. Myös

kirkollisia juhlapäiviä koskeva säännös, johon viitataan eräissä työoikeudellisissa säännöksissä, on otettu kirkkolakiehdotukseen. Kirkon jäsenen sekä kirkon ja seurakunnan viranhaltijoiden asemaa ja oikeusturvaa koskevat säännökset sisältyvät lakiehdotukseen samoin kuin muutoksenhakusäännökset kirkon tai seurakunnan toimielinten tekemistä päätöksistä. Kirkkolakiehdotuksessa on 180 pykälää, kun niitä voimassa olevassa kirkkolaissa on 548.

Kirkkolakiehdotuksen mukaan kirkolliskokous valtuutetaan antamaan kirkkojärjestys ja kirkon vaalijärjestys. Tämän mukaisesti kirkolliskokous on 8 päivänä marraskuuta 1991 yhdessä kirkkolakiehdotuksen kanssa hyväksynyt kirkkojärjestyksen ja kirkon vaalijärjestyksen siten, että ne tulevat voimaan kirkkolakiin otetun säännösehdoituksen mukaan samanaikaisesti kirkkolain kanssa. Kirkkojärjestys sisältää säännökset kirkon sisäisistä asioista ja toiminnasta, kuten jumalanpalveluksesta, kirkollisista toimituksista ja seurakunnan toiminnasta. Lisäksi siihen on otettu yksityiskohtaiset säännökset kirkon ja seurakuntien järjestysmuodosta ja hallinnosta. Kirkon vaalijärjestykseen on sijoitettu sellaiset papinvaalia, seurakuntavaaleja, kirkolliskokousedustajien ja hiippakuntakokousedustajien vaaleja sekä piispan, pappisasessorin ja lääninrovastin vaaleja koskevat yksityiskohtaiset säännökset, jotka eivät edellytä lain tasoa.

1.3. Kirkkolakiehdotuksen keskeiset säännökset

1.3.1. Kirkon ja valtion suhteet

Uuteen kirkkolakiin ei ehdoteta otettavaksi voimassa olevan kirkkolain 15 §:n 1 momenttia vastaavaa säännöstä, jonka mukaan kirkon ylin hallitus koko maassa on valtakunnan hallituksen asia. Säännös ei nykyisessä muodossaan enää ilmaise maan hallituksen osuutta kirkollishallinnossa. Kirkkohallituksen perustamisen jälkeen vuonna 1944 suurin osa kirkon hallintoa ja taloutta koskevista asioista on siirtynyt mainitun kirkon oman keskushallintoelimen hoidettavaksi. Tasavallan presidentti ja valtioneuvosto hoitavat niitä kirkkoa koskevia asioita, jotka kuuluvat niille valtion lainsäädäntöeliminä tai jotka on niille annettu kirkkolaissa tai muussa laissa olevan valtuutus-säännöksen nojalla. Nämä tehtävät ovat vuo-

sien mittaan vähentyneet sitä mukaa kuin kirkollista lainsäädäntöä ja hallintoa on kehitetty. Tasavallan presidentille ja valtioneuvostolle kuuluvista tehtävistä ehdotetaan kirkkolakiin edelleen otettavaksi yksityiskohtaiset säännökset. Kun säännöksellä maan hallituksesta kirkon ylimpänä hallituksena ei näin ollen ole itsenäistä aineellista sisältöä, se ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi laista.

Kirkkolain säätämisyjärjestykseen tai kirkon oikeuteen antaa lausuntoja säädettäessä asioita, jotka koskevat kirkon suhdetta valtioon tai toisiin uskonnollisiin yhdyskuntiin, ei ehdoteta muutoksia. Myöskään tuomiokapitulilaitoksen osalta ei tässä vaiheessa ehdoteta muutoksia kirkon ja valtion välisiin suhteisiin. Asiaa valmistelee parhaillaan kirkolliskokouksen asettama komitea, jossa on sekä valtion että kirkon edustus.

Piispan nimittämismenettelyyn ei ehdoteta muutosta, vaan piispan nimittää edelleen tasavallan presidentti.

Eräitä muutoksia ehdotetaan niissä asioissa, jotka alistamalla on saatettu tasavallan presidentin tai valtioneuvoston päätettäväksi. Kysymys hiippakunnan perustamisesta, sen rajan muuttamisesta tai hiippakunnan lakkauttamisesta ehdotetaan alistettavaksi valtioneuvoston ratkaistavaksi, kun se nykyisen kirkkolain mukaan alistetaan tasavallan presidentin tutkittavaksi ja ratkaistavaksi. Voimassa olevan lain mukaan valtioneuvoston ratkaistavaksi alistettava seurakuntajaon muuttaminen ehdotetaan uudessa laissa alistettavaksi kirkkohallituksen päätettäväksi. Samoin kirkon rakentamista koskeva päätös, joka voimassa olevan lain mukaan on alistettava valtioneuvoston vahvistettavaksi, ehdotetaan nyt alistettavaksi kirkkohallituksen vahvistettavaksi. Jos sen sijaan kyseessä on suojelunalaisen kirkollisen rakennuksen olennainen muuttaminen tai purkamisen taikka rakennuksen suojelun purkaminen, opetusministeriön olisi vahvistettava kirkkohallituksen asiaa koskeva päätös. Tämän lisäksi opetusministeriön toimivaltaan jää ehdotuksen mukaan vain hautausmaiden perustamista ja laajentamista koskevien päätösten vahvistaminen. Seurakunnan tehtävistä väestörekisterin pitäminen olisi edelleen valtion välittömässä valvonnassa.

1.3.2. Kirkon tunnustus

Lakiehdotuksen 1 luvun 1 §:ssä määritellään

lyhyesti kirkon tunnustus. Säännös yksilöi evankelis-luterilaisen kirkon hallitusmuodon 83 §:n 1 momentissa tarkoitetuksi kirkoksi. Kirkon tunnustusta on pidettävä hengellisen toiminnan perustana ja siten mitä suurimmassa määrin kirkon sisäisenä asiana. Tämän vuoksi voimassa olevan kirkkolain 1 §:ää vastaava yksityiskohtainen säännös kirkon tunnustuksesta on siirretty kirkkojärjestykseen.

1.3.3. Kirkon ja seurakunnan tehtävä

Kirkon ja seurakunnan tehtävä ehdotetaan määriteltäväksi nyt kirkkolaissa. Kirkon tehtävänä on tunnustuksensa mukaisesti julistaa Jumalan sanaa ja jakaa sakramentteja sekä toimia muutenkin kristillisen sanoman levittämiseksi ja lähimmäisenrakkauden toteuttamiseksi. Seurakunnan tehtävät määrittelevässä säännöksessä luetellaan keskeiset seurakunnan toimintamuodot kuitenkin siten, että säännös ei sulje pois muutakaan kristilliseen sanomaan perustuvaa toimintaa.

1.3.4. Kirkollinen äänioikeus ja vaalikelpoisuus

Lakiehdotuksen mukaan konfirmaatiota ei enää pidetä kirkollisen äänioikeuden edellytyksenä. Vaalikelpoisuuden edellytyksenä konfirmaatio ehdotetaan edelleen säilytettäväksi. Lisäksi vaalikelpoisuus edellyttäisi kuten aikaisemminkin, että ehdokas on kristillisestä vakaumuksesta tunnettu seurakunnan jäsen, jolla on äänioikeus ja joka ei ole holhouksen alainen. Seurakuntavaaleissa seurakunnan luottamustoimeen ei saisi valita tämän seurakunnan viranhaltijaa tai päätoimista työntekijää. Tämä vaalikelpoisuuden rajoitus koski myös seurakuntayhtymän ja paikallisseurakunnan viranhaltijaa ja päätoimista työntekijää, kun seurakuntayhtymään valitaan yhtymän yhteistä kirkkovaltuustoa.

1.3.5. Kielisäännökset

Seurakunnan kieltä koskeviin nykyisiin säännöksiin ehdotetaan muutosta, jonka mukaan seurakunta on kaksikielinen, kun suomen- tai ruotsinkielinen vähemmistö on niin suuri, että kunta vastaavasti kielilain (148/22) säännösten mukaan olisi kaksikielinen. Kirkkolain sään-

nökset seurakunnan kaksikielisyydestä tulevat täten yhdenmukaisiksi kielilaisissa olevien itsehallintoaluetta koskevien säännösten kanssa. Muutoin seurakunnat ehdotuksen mukaan ovat joko suomen- tai ruotsinkielisiä. Lakiehdotuksen mukaan olisi mahdollista perustaa myös muunkielinen seurakunta.

Ahvenanmaan maakunnan alueella seurakunnat olisivat ehdotuksen mukaan yksikielisiä. Säännös antaisi mahdollisuuden perustaa suomenkielinen seurakunta Ahvenanmaalle.

Saamelaisten kotiseutualueelle voitaisiin ehdotuksen mukaan perustaa kaksikielinen suomalais-saamelainen seurakunta. Oulun hiippakunnan tuomiokapitulissa ja niissä seurakunnissa, jotka kuuluvat kokonaan tai osittain saamelaisten kotiseutualueeseen, ehdotetaan noudatettavaksi lakia saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa (516/91). Uudistuksilla pyritään ottamaan saamelaisten kielelliset oikeudet huomioon kirkon toiminnassa.

1.3.6. Kirkon keskushallinnon uudistaminen

Kirkon keskushallinnon muodostavat piispainkokous, kirkkohallitus, kirkon keskusket ja kirkon sopimusvaltuuskunta.

Voimassa olevan kirkkolain mukaan piispainkokous, johon kuuluvat kaikki piispat sekä edustaja jokaisesta tuomiokapitulista, on ennen muuta piispojen ja tuomiokapitulien neuvottelukokous. Lisäksi piispainkokouksella on eräitä hallinnollisia tehtäviä. Se tekee esityksiä ja antaa lausuntoja kirkolliskokoukselle ja kirkkohallitukselle. Piispainkokouksen tehtäväksi on myös säädetty kirkkolain toimeenpanomääräysten antaminen lähinnä kirkollisten virkojen kelpoisuusvaatimuksista.

Kirkkohallitukseen kuuluu arkkipiispa puheenjohtajana ja 14 muuta jäsentä. Kirkolliskokous valitsee jokaisesta hiippakunnasta vähintään yhden jäsenen. Kirkkohallitus on voimassa olevan lain mukaan kirkon taloudellishallinnollinen yhteinen hallintoelin, jonka tehtävänä on muun muassa valmistella asioita kirkolliskokoukselle ja panna sen päätökset täytäntöön.

Kirkon keskusket, joita on 11, ovat kirkolliskokouksen alaisia kirkollisen toiminnan asiantuntija- ja palveluelimiä, joita johtavat kirkolliskokouksen valitsevat keskusten johtokunnat. Keskusten tehtävänä on kehittää kirkon työmuotoja, osallistua oman alansa kou-

lutukseen, pitää yhteyksiä muuhun yhteiskuntaan ja antaa valmisteluapua kirkon muille toimielimille.

Kirkon sopimusvaltuuskunnassa on 11 jäsentä. Jäsenten valinnan suorittavat ne kirkolliskokouksen jäsenet, joiden palvelussuhteen ehtoja kirkon virka- ja työehtosopimus ei koske. Sopimusvaltuuskunta on kirkkoa ja seurakuntia työnantajana edustava toimielin, joka tekee kirkon puolesta virka- ja työehtosopimukset viranhaltijoita ja työntekijöitä edustavien järjestöjen kanssa.

Kirkon keskushallintoa ehdotetaan kirkkolaislaissa uudistettavaksi siten, että kirkkohallitukselle uskottaisiin kirkon yhteistä hallintoa ja taloutta koskevien tehtävien lisäksi myös kirkon yhteistä toimintaa ja sen ohjaamista koskevia tehtäviä. Tämän vuoksi kirkkohallituksen kokoonpanossa ehdotetaan lisättäväksi kirkollisen toiminnan asiantuntemusta edustavien jäsenten suhteellista osuutta samalla kun kirkkohallituksen jäsenten kokonaismäärä vähenisi 15:stä 13:een. Kirkon asiantuntijaeliminä toimivat keskuskeskukset ehdotetaan sulautettaviksi kirkkohallitukseen ja niistä ehdotetaan muodostettaviksi kirkkohallituksen toimistoja. Näin kirkkohallitus saisi tarvitsemansa voimavarat kirkon yhteisen toiminnan hoitamiseen.

Piispainkokouksen ja kirkon sopimusvaltuuskunnan asema ja tehtävät ehdotetaan säilytettäväksi entisellään. Uudistuksella pyritään lisäämään mahdollisuuksia kirkon hallinnon joustavaan hoitamiseen ja yhteydenpitoon muuhun yhteiskuntaan.

1.3.7. Kurinpitomenettely

Kirkkolakiin ehdotetaan otettaviksi kaikkia kirkon ja seurakuntien viranhaltijoita koskevat säännökset kurinpitomenettelystä ja -rangaistuksista. Ehdotetut säännökset perustuvat osittain valtion virkamieslaissa (755/86) omaksuttuun järjestelmään. Virkarikosasioita ei ehdotuksen mukaan enää lainkaan käsitellä tuomiokapitulissa, vaan kirkon sisäinen käsittely on aina hallinnollisen kurinpitovallan käyttämistä. Siten papin, lehtorin ja kanttorin virkarikokset ehdotetaan siirrettäväksi tuomiokapituleilta käsiteltäviksi ensimmäisenä oikeusasteena yleisessä alioikeudessa. Ehdotuksella on tarkoitus saattaa näiden kirkon viranhaltijoiden virkarikosten käsittely yhdenmukaiseksi muiden jul-

kisyhteisöjen viranhaltijoiden virkarikosten käsittelyn kanssa.

2. Nykytila ja asian valmistelu

2.1. Nykytila

Pääosa kirkkoa koskevista oikeusnormeista sisältyy nykyään kirkkolakiin ja siinä olevien valtuutuslausekkeiden perusteella annettuihin täytäntöönpanomääräyksiin. Täten se normiaines, jonka kirkon omat viranomaiset antavat tai joka annetaan kirkolliskokouksen ehdotuksesta, jakautuu jo nyt kahteen ryhmään, kirkkolakiin ja täytäntöönpanomääräyksiin. Myös viimeksi mainitut ovat oikeudellisesti sitovia, ja ne voivat olla tuomioistuimen ratkaisun ja hallintoviranomaisen päätöksen perusteena. Nykyisen kirkkolain 529 §:n 2 momentin 6 kohdan nojalla kirkolliskokouksella on oikeus antaa tarkempia määräyksiä kirkkolain täytäntöönpanosta, sikäli kuin tätä oikeutta ei ole kirkkolaisissa uskottu kirkkohallitukselle tai piispainkokoukselle. Kirkkolaisissa onkin useissa kohdin valtuutettu kirkkohallitus antamaan tarkempia määräyksiä lakiin sisältyvien säännösten täytäntöönpanosta. Piispainkokouksen annettaviksi säädetyt täytäntöönpanomääräykset koskevat pääasiallisesti kirkon viranhaltijoilta vaadittavaa koulutusta. Kirkkoa koskevia, kirkkolain alaan kuuluvia oikeusnormeja on siis jo nykyisin annettu kahdella säädöstasolla, kirkkolaisissa ja kirkon viranomaisten ilman valtion lainsäädäntöelinten myötävaikutusta antamissa määräyksissä.

Eräistä kirkon taloutta koskevista asioista on säädetty tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä. Tällaisia lakeja ovat evankelisluterilaisten seurakuntien virkatuloista ja rahastoista annettu laki (106/66) ja eräiden kirkollisten suoritusperusteista annettu laki (1035/44), joissa on säännökset kirkollisverotuksen perusteista. Laissa kirkon keskusrahastosta (895/41) säädetään kirkon yhteisestä rahastosta, jonka varoja käytetään taloudellisesti heikossa asemassa olevien seurakuntien tukemiseen ja kirkon yhteisiin tarkoituksiin. Seurakuntien viranhaltijoiden ja työntekijöiden palkkauksesta ja muista palvelussuhteen ehtoista sopimisesta on annettu laki evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista (968/74), laki evankelis-luterilaisen kirkon työehtosopimuksista (969/74) ja laki

evankelis-luterilaisen kirkon sopimusvaltuuskunnasta (970/74). Evankelis-luterilaisen kirkon eläkeläissa (298/66) ja evankelis-luterilaisen kirkon perhe-eläkeläissa (258/70) säädetään seurakuntien palveluksessa olevien eläke-eduista. Näihin kirkon taloutta ja sen henkilöstön palvelussuhteen ehtoja ja eläkkeitä koskeviin lakeihin ei tässä yhteydessä esitetä muutoksia.

2.2. Valmisteluvaiheet ja -aineisto

2.2.1. Valmisteluelimet

Valtioneuvoston asettama kirkko ja valtio-komitea ehdotti kirkkolain jakamista siten, että uuteen lakiin otetaan vain erillisessä selvityksessä lain tasoa vaativiksi havaittavat säännökset. Näitä olivat komitean mukaan erityisesti kirkon ja valtion suhteita ja kirkon asemaa yhteiskunnassa koskevat sekä hallitusmuodon 83 §:n edellyttämät säännökset. Muun komitea ehdotti jätettäväksi kirkon omien määräysten varaan.

Kirkolliskokouksen asettama kirkkojärjestyskomitea jätti mietintönsä asiasta vuonna 1979 (mietintö kirkolliskokouksen vuoden 1980 kevätistuntokauden pöytäkirjan liitteenä V.1). Komitean tehtävänä oli selvittää niitä periaatteita, joiden mukaan kirkkolain kokonaisuudistus piti toteuttaa, ja se ehdotti kirkkolain jakamista kirkkolakiin ja kirkkojärjestykseen.

Kirkolliskokous asetti syksyllä 1980 kirkkolain uudistamiskomitean laatimaan kirkkojärjestyskomitean mietinnön pohjalta ehdotuksen uudeksi kirkkolaiksi ja siihen liittyväksi kirkkojärjestykseksi. Komitea jätti mietintönsä kirkolliskokoukselle vuonna 1988 (Suomen ev.lut. kirkon keskushallinto, sarja A 1988:2/1 ja 2). Mietintö sisältää ehdotukset kirkkolaiksi, kirkkojärjestykseksi ja kirkon vaalijärjestykseksi. Komitea ehdotti kirkkolain jakamista edellä 1.2. alajaksossa selostetulla tavalla.

Kirkolliskokous antoi keväällä 1988 asettamansa kirkkolain uudistamisvaliokunnan tehtäväksi valmistella kirkkolain kokonaisuudistus kirkkolain uudistamiskomitean mietinnön ja siitä pyydettyjen lausuntojen pohjalta. Myöhemmin kirkolliskokous lähetti valiokunnalle lakivaliokunnan mietintöjen 1 ja 1a/1990 pohjalta hyväksymänsä ponnat, jotka koskivat kirkolliskokouksen vuonna 1987 asettaman kirkon keskushallinnon uudistamiskomitean mie-

tintöä (Suomen ev.-lut. kirkon keskushallinto, sarja A 1989:3) otettavaksi huomioon kirkkolain ja kirkkojärjestyksen säännöksissä. Kirkkolain uudistamisvaliokunta antoi asiasta kolme mietintöä (Kirkkolain uudistamisvaliokunnan mietinnöt 1, 1a ja 1b/1991 kirkolliskokouksen 1980 asettaman kirkkolain uudistamiskomitean mietinnöstä (A 1988:2/1-2), joka sisältää ehdotukset uudeksi kirkkolaiksi, kirkkojärjestykseksi ja kirkon vaalijärjestykseksi sekä esityksen laiksi oikeudesta poiketa papiston erioikeuksiin sisältyvistä vakinaisen papin ja kanttorin erottamattomuutta koskevista säännöksistä). Kirkolliskokous hyväksyi valiokunnan mietinnön pohjalta ehdotuksen uudeksi kirkkolaiksi 8 päivänä marraskuuta 1991. Samalla kirkolliskokous hyväksyi kirkkojärjestyksen ja kirkon vaalijärjestyksen.

2.2.2. Lausunnonantajat

Kirkkolain uudistamiskomitean mietinnöstä antoivat valtion viranomaisista lausunnon opetusministeriön lisäksi oikeusministeriö, sisäasiainministeriö, valtiovarainministeriön palkkaosasto, ympäristöministeriö, korkein hallinto-oikeus, pääesikunta, Helsingin yliopiston konsistori, Åbo Akademi ja museovirasto. Kaikki tuomiokapitulit antoivat mietinnöstä lausuntonsa. Kirkon viranomaisista lausunnon antoivat piispainkokous, kirkkohallitus, kaikki hiipakuntakokoukset ja 181 seurakuntaa.

Lausunnoissa suhtauduttiin yleensä myönteisesti komitean peruslinjaan, joka merkitsee kirkkolain supistumista. Useissa lausunnoissa pidettiin hyvänä sitä, että mietinnössä on pyritty ottamaan huomioon hallintoa säätelevän yleisen lainsäädännön kehitys. Yksittäisissä asiakysymyksissä lausunnoissa painotettiin eri asioita. Eräät lausunnonantajat korostivat tarvetta muuttaa kirkon järjestysmuoto ja hallinto nykyistä joustavammaksi.

3. Esityksen organisatoriset, hallinnolliset ja taloudelliset vaikutukset

Kirkon tunnustusta, oppia ja hengellistä toimintaa koskevat säännökset ehdotetaan yleensä siirrettäviksi kirkkojärjestykseen. Tä-

män vuoksi kirkolliskokous on katsonut, että myös evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuulumattomat kansanedustajat voivat vastaisuudessa osallistua kirkkolain käsittelemiseen eduskunnassa ja ilmaissut myönteisen kantansa valtiopäiväjärjestyksen 61 §:n kumoamisesta sen jälkeen kun kirkkolakiehdotus on vahvistettu.

Kirkkolakiehdotuksen mukaan valtion tehtävät kirkollisessa hallinnossa vähenevät, koska osa niistä asioista, jotka voimassa olevan kirkkolain mukaan on tullut alistaa valtion hallintoviranomaisille, siirtyy kirkon viranomaisten lopullisesti päätettäväksi kuten 1.3.1. alajaksossa on esitetty.

Lainkäytön osalta uudistus merkitsee sitä, että virkarikosasiat siirtyvät tuomiokapituleilta yleisille alioikeuksille.

Ehdotukseen sisältyy kirkon keskushallinnon uudistaminen. Voimassa olevan lain mukaan kirkkohallituksen tehtävänä on hoitaa kirkon yhteistä hallintoa ja taloutta. Näihin tehtäviin ehdotetaan lisättäväksi kirkon yhteisen toiminnan ohjaaminen. Tämä tapahtuu siten, että 11 kirkon keskusta, jotka ovat kirkollisen työn asiantuntijaelimiä, ehdotetaan siirrettäväksi kirkkohallituksen alaisiksi. Kirkon keskuksat toimivat voimassa olevan lain mukaan suoraan kirkolliskokouksen alaisina asiantuntijaeliminä. Uudistuksen tarkoituksena on vapauttaa kirkolliskokous hallintotehtävistä ja kehittää kirkkohallitusta yleishallintoelimeksi.

Uudella kirkkolailla ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Valtion osalta ehdotus merkitsee jossain määrin hallintokulujen säästymistä sen johdosta, että kirkkoa koskeva lainsäädäntötyö ja hallinnolliset tehtävät vähenevät. Kirkon keskushallinnossa ehdotus merkitsee vastaavasti hallintokulujen lisääntymistä, koska sille siirtyy joitakin valtion nyt hoitamia tehtäviä. Seurakuntatasolla hallintokulut voivat hieman vähentyä, kun hallinto tulee joustavammaksi ja hallintoelimien jäsenmäärät pienenevät.

4. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Esitykseen liittyy kirkolliskokouksen ehdotukseen perustuva erillinen esitys laiksi eräistä poikkeuksista papiston erioikeuksiin.

Kirkkolakiehdotukseen sisältyy voimassa olevasta laista poikkeava säännös, jonka mukaan kirkkoherra, jonka virka seurakuntajaon muuttamisen johdosta lakkaa, siirretään laajentuvan seurakunnan kirkkoherranvirkaan tai, jollei virka ole avoin, kappalaisenvirkaan sellaisessa seurakunnassa, jota seurakuntajaon muuttaminen koskee. Kappalainen ja kanttori siirretään heidän virkaansa vastaavaan virkaan seurakuntajaon muuttamista koskevassa seurakunnassa. Papiston erioikeuksien mukaan tällainen muutos ei kirkkoherran, kappalaisen ja kanttorin suostumuksetta voi tulla voimaan ennen kuin nämä virat seuraavan kerran tulevat avoimiksi. Seurakuntaliitokset tulisi kuitenkin voida toteuttaa myös silloin, kun kaikki edellä mainitut virat eivät ole avoimina eivätkä viranhaltijat suostu virkansa lakkauttamiseen ja heidän siirtämiseensä toiseen virkaan. Tämä edellyttää papiston erioikeuksien muuttamista siten, että ehdotettu kirkkolain muutos voidaan tehdä noudattamatta perustuslain säätämisjärjestyttä.

Koska ehdotuksen 3 luvun 6 §:n mukaan kirkkohallitus päättää seurakunnan kuulumisesta kielellisin perustein tiettyyn hiippakuntaan, on kumottava maan jakamisesta viiteen hiippakuntaan annetun asetuksen (194/23) 6 §, jonka mukaan tästä asiasta päättää valtioneuvosto.

Ehdotuksen 22 luvun 7 §:stä on poistettu voimassa olevan kirkkolain säännös diakonisalaitoksen johtajattarelle kirkon keskusrahastosta maksettavasta eläkkeestä, koska tällaisia viranhaltijoita ei enää ole. Tämän vuoksi näiden viranhaltijoiden eläkeoikeutta koskevat säännökset on poistettava sekä kirkon eläkelain 1 §:n 2 momentista että kirkon perheläkelain 1 §:n 2 momentista.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Kirkkolakiehdotuksen perustelut

I OSA. YLEISIÄ SÄÄNNÖKSIÄ

1 luku. Kirkon tunnustus, tehtävä ja jäsenet

1 §. *Tunnustus.* Ehdotetussa pykälässä ilmoitetaan kirkon tunnustama usko. Pykälä ilmaisee, mistä kirkosta on kysymys ja mihin kirkon opetus perustuu. Tässä tunnustuspykälässä ilmaistaan kolme kirkon olemuksen kannalta keskeisintä periaatetta: raamattuperiaate, sitoutuminen kolmeen vanhan kirkon uskontunnustukseen sekä sitoutuminen luterilaisiin tunnustuskirjoihin. Koska kirkon tunnustus on sen sisäinen asia, varsinainen yksityiskohtainen tunnustuspykälä, joka vastaa voimassa olevaa kirkkolakia, on sijoitettu kirkkojärjestykseen.

2 §. *Tehtävä.* Ehdotetussa pykälässä määritellään ne tehtävät, joita kaikissa olosuhteissa voidaan pitää keskeisinä kirkon tunnustukseen perustuvina tai siitä johdettuina kirkon tehtävinä. Voimassa olevassa kirkkolaissa ei ole ehdotettua pykälää vastaavaa yleisluontoista säännöstä. Kun kirkon tehtävät määritellään laissa, kirkolla on vapaus toimia tarkoituksensa toteuttamiseksi kuten 1.3.3. alajaksossa esitetään.

3 §. *Jäsenet.* Pykälään ei ehdoteta asiallisia muutoksia voimassa olevaan lakiin verrattuna. Kirkon jäsenyys syntyy kasteessa. Ilmaisulla ”jo kastettu” tarkoitetaan niitä henkilöitä, jotka on kastettu muussa kristillisessä kirkossa tai uskontokunnassa tai jotka ovat eronneet kirkosta. Jäseneksi ottamisesta, esimerkiksi alakäisen osalta, sekä kirkosta eroamisesta säädetään lisäksi uskonnonvapauslain 5—7 §:ssä ja uskonnonvapauslain täytäntöönpanosta annetussa asetuksessa (334/22).

2 luku. Kirkkolaki ja muut kirkkoa koskevat säädökset

1 §. *Kirkkolaki ja kirkkojärjestys.* Ehdotettu 1 momentti viittaa Suomen hallitusmuodon 83 §:n 1 momenttiin, jonka mukaan evankelisluterilaisen kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta säädetään kirkkolaissa. Muodollisessa mielessä kirkkolakia on kaikki se, mitä on voimassa olevassa kirkkolaissa. Aineellisessa

mielessä siihen kuuluvat ”kirkon omat asiat”. Pykäläehdotuksen 2 momentissa kirkolliskokous valtuutetaan antamaan kirkkojärjestys, jossa määrätään tarkemmin kirkon hallinnosta ja toiminnasta.

2 §. *Kirkkolain säätäminen. Lausunnot ja esitykset.* Ehdotukseen ei ole otettu voimassa olevan kirkkolain 15 §:n 1 momenttia vastaavaa säännöstä valtakunnan hallituksesta kirkon ylimpänä hallituksena. Kirkkolain säätämisympäristystä koskevaan kirkkolain 15 §:n 2 momenttiin ei ehdoteta asiallista muutosta. Säännöksen sanamuotoa ehdotetaan kuitenkin nykyisen tulkinnan mukaisesti täsmennettäväksi. Siitä ilmenee entistä selvemmin, että vain kirkolliskokouksella on yksin oikeus ehdottaa kirkkolakia ja että tasavallan presidentin ja eduskunnan on joko hyväksyttävä tai hylättävä tämä ehdotus muuttumattomana. Kirkolliskokouksen oikeuteen tehdä esityksiä kirkkoa koskevista yleisistä laeista ei ehdoteta muutosta.

Ehdotetussa 2 momentissa säädetään valtion viranomaisten velvollisuudesta pyytää kirkolta eräitä lausuntoja. Pykälän 3 momentissa on säännökset kirkon oikeudesta tehdä esityksiä ja antaa lausuntoja valtion viranomaisille kirkon opin ja tehtävän kannalta tärkeistä yhteiskunnallisista kysymyksistä. Säännökset eivät sisällä muutoksia voimassa olevaan lakiin verrattuna.

3 §. *Kirkon vaalijärjestys ja täytäntöönpanomääräykset. Säädösten julkaiseminen.* Pykälän 1 momentiksi ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan kirkolliskokous valtuutetaan antamaan kirkon vaalijärjestys. Säännöksessä luetaan ne kirkolliset vaalit, joiden toimittamisesta vaalijärjestyksessä voidaan antaa lakia alemmanasteisia määräyksiä.

Ehdotetussa 2 momentissa säädetään kirkkolain ja kirkkojärjestyksen täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annettavista alemmanasteisista määräyksistä. Kirkkolakiehdotuksen mukaan täytäntöönpanomääräysten antamiseen oikeutavan valtuutuksen on samoin kuin nykyisinkin perustuttava lakiin. Määräyksiä kirkkolain ja kirkkojärjestyksen täytäntöönpanosta ja soveltamisesta antaa yleisvaltuuden perusteella kirkolliskokous. Erityisen laissa olevan valtuutuksen nojalla myös kirkkohallitus ja piispainkokous voivat antaa täytäntöönpanomääräyksiä. Piispainkokoukselle on lisäksi annettu oikeus antaa tarkempia määräyksiä eräiden momentissa yksilöityjä asioita koskevien kirkkojärjes-

tyksen määräysten täytäntöönpanosta. Täytäntöönpanomääräyksen antamisvaltuus perustuu siten tältäkin osin kirkkolakiin.

Suomen säädöskokoelmasta annetun asetuksen (696/80) 2 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan säädöskokoelmassa julkaistaan ne päätökset, kuulutukset ja tiedonannot, jotka säädetään julkaistaviksi säädöskokoelmassa. Tämän vuoksi 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, että kirkkojärjestys ja kirkon vaalijärjestys, lakien ja asetusten sekä muun muassa uskonnollisten yhdyskuntien yhdyskuntajärjestysten tavoin, julkaistaisiin Suomen säädöskokoelmassa.

3 luku. Kirkon hallinnollinen ja kielellinen jako

1 §. *Hiippakunta*. Ehdotettu pykälä sisältää säännökset hiippakunta- ja rovastikuntajaoista. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että kirkkoliskokouksen päätös, joka koskee hiippakunnan perustamista, lakkauttamista ja sen rajojen muuttamista alistetaan valtioneuvoston eikä enää tasavallan presidentin ratkaistavaksi. Pykälän 2 momentti vastaa voimassa olevan lain säännöksiä.

2 §. *Seurakunta ja sen jäsenet*. Pykäläehdotus vastaa sisällöltään pääosin voimassa olevan kirkkolain säännöistä. Sanontoja on kuitenkin tarkennettu. Pykälän 1 momentin mukaan maa jaetaan pääsääntöisesti alueperiaatteella seurakuntiin. Samalla alueella voi kuitenkin olla kielellisellä perusteella useita seurakuntia.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi voimassa olevaa lakia tarkemmat säännökset siitä, minkä seurakunnan jäseniä kirkon jäsenet ovat. Jäsenyys määräytyy joko asuinpaikan tai väestökirjalain mukaisen kotipaikan perusteella. Momentin mukaan kirkkohallitus voi kuitenkin antaa määräyksiä siitä, että henkilö voi kotikuntansa alueella olla muunkin seurakunnan jäsen kuin sen, jonka alueella hän asuu. Kirkkohallitus voi nykyisinkin väestökirja-asetuksen 8 §:n 2 momentin (790/70) mukaan antaa vastaavat ohjeet. Säännöksen nojalla voidaan muun muassa määrätä, että kielelliseen vähemmistöön kuuluva voi asuinkunnassaan kuulua toiseen seurakuntaan kuin siihen, jonka alueella hän asuu. Pykälän 3 momentin säännös seurakunnan poissaolevista jäsenistä ja seurakunnan väkiluvusta on voimassa olevan lain mukainen.

3 §. *Seurakuntajako*. Pykälässä ehdotetaan

säädettyä seurakuntajaoista ja sen muuttamisesta. Pykälän 1 momentissa ei ehdoteta muutoksia vastaaviin voimassa oleviin säännöksiin. Seurakuntajaon tulee noudattaa kuntajakoa siten, että kukin kunta on kokonaisuudessaan saman seurakunnan tai seurakuntayhtymän alueella. Tämä on välttämätöntä verotuksellisista ja väestörekisterin pitoon liittyvistä syistä.

Pykälän 2 momentin mukaan seurakuntajaosta päättäminen siirretään valtioneuvostolta kirkkohallitukselle. Koska seurakuntajaon tulee noudattaa kuntajakoa 1 momentissa säädettyllä tavalla, ei ole estettä sille, että seurakuntajaosta päättäminen kirkon sisäisenä järjestyksymyksenä jää lopullisesti kirkkohallituksen asiaksi. Jaossa tapahtuva muutos ei myöskään lisää valtion menoja. Tarkemmat säännökset sisältyvät ehdotuksen 13 lukuun.

4 §. *Seurakuntayhtymä, kappeliseurakunta ja seurakuntapiiri*. Pykälä sisältää viittaussäännöksen seurakuntayhtymistä ja valtuuden määrätä kappeliseurakunnista ja seurakuntapiireistä kirkkojärjestyksessä.

5 §. *Seurakunnan ja seurakuntayhtymän kieli*. Seurakuntien kielisuhteita koskeviin säännöksiin ehdotetaan oleellisia muutoksia. Pykälän 1 momentin mukaan seurakunnat ovat suomen- tai ruotsinkielisiä taikka kaksikielisiä, jollei seurakuntaa perustettaessa muuta määrätä. Tämä säännös antaa mahdollisuuden esimerkiksi saamenkielisen seurakunnan perustamiseen. Nykyinen saksalainen seurakunta on perustettu aiemman erityissäännöksen nojalla. Seurakunnan kaksikielisyys määräytyy ehdotuksen mukaan voimassa olevasta kirkkolaista poiketen kielilain kunnan kaksikielisyyttä koskevien säännösten mukaisesti. Kunnan kaksikielisyyttä koskevista säännöksistä ehdotus poikkeaa siinä, että vähemmistö lasketaan 5 momentin mukaisesti seurakunnan läsnä olevien jäsenten määrästä eikä, kuten kunnissa, kaikkien asukkaiden määrästä.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi säännös, jonka mukaan Oulun hiippakunnan tuomiokapitulissa ja kokonaan tai osittain saamelaiden kotiseutualueeseen kuuluvissa seurakunnissa on noudatettava lakia saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa. Jotta saamen kieltä voitaisiin käyttää viranomaisissa myös kirkon omissa asioissa, on siitä edellä mainitun lain 16 §:n mukaan säädetty kirkkolailla.

Seurakuntayhtymän kielisuhteista ei aikaisemmin ole ollut kirkkolaissa säännöksiä, vaan

asiasta on määrätty virka- ja itsehallintoalueiden kielellisestä jaotuksesta kymmenen vuoden välein annetuissa valtioneuvoston päätöksissä. Nyt ehdotettu 3 momentti vastaa kielilain 2 §:n 2 momenttia. Yhtymän tulee suhteessaan seurakuntaan käyttää tämän kieltä. Yhtymän oma hallinto muodostuu näin kaksikieliseksi.

Pykälän 4 momenttiin on otettu Ahvenanmaan osalta yleisestä säännöstä poikkeava säännös, jonka mukaan Ahvenanmaan maakunnan alueella seurakunnat ovat yksikielisiä. Nykyisin Ahvenanmaalla on voimassa olevan kirkkolain kielisäännösten mukaisesti myös kaksikielisiä seurakuntia. Säännös antaa mahdollisuuden suomenkielisen seurakunnan perustamiseen Ahvenanmaalle. Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/91) säännökset eivät ole ristiriidassa mainitun säännöksen kanssa.

Pykälän 5 momentiksi ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan seurakunnan kieli määrätään tuomiokapitulin päätöksellä joka viides vuosi edellisen kalenterivuoden lopun tilanteen mukaisesti.

Pykälän 6 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että kielilakia sovelletaan sen 17 §:n 1 momentin mukaisesti kirkon tai seurakunnan viranomaisissa asioitaessa käytettävään kieleen, toimituskirjakieleen ja viranomaisten sisäiseen virkakieleen. Säännös ei muuta nykyistä käytäntöä.

Pykälän 7 momenttiin ehdotetaan otettavaksi erityissäännös mahdollisuudesta perustaa saamelaiden kotiseutualueelle kaksikielinen suomalais-saamelainen seurakunta. Harvaanasutulla saamelaisalueella kaksikielinen suomalais-saamelainen seurakunta antaa seurakunnalliselle työlle paremmat toimintaedellytykset kuin jakautuminen samalla alueella suomenkieliseen ja saamenkieliseen seurakuntaan.

6 §. *Seurakunnan kuuluminen hiippakuntaan.* Pykälään ehdotetaan otettaviksi nykyistä tarkemmat säännökset seurakunnan ja seurakuntayhtymän kuulumisesta hiippakuntaan. Pykälän 1 momentissa säädetään ruotsinkielisestä hiippakunnasta, joka käytännössä tarkoittaa Porvoon hiippakuntaa.

Pykälän 2 momentti koskee nykyään vain saksalaista seurakuntaa ja tulevaisuudessa myös tämän lain mukaan mahdollisesti perustettavia muun kuin suomen- tai ruotsinkielisiä taikka kaksikielisiä seurakuntia.

Seurakunnan siirtäminen kielellisellä perusteella hiippakunnasta toiseen ehdotetaan pykälän 3 momentissa tapahtuvaksi kirkon sisäisenä

toimenpiteenä ja siitä päättäisi kirkkohallitus tuomiokapitulin esityksestä. Siirron perusteena käytetään seurakunnan jäsenistön lukumäärää eikä väkilukua. Seurakunnan jäsenistöön kuuluvat myös sen poissaoleviksi merkityt jäsenet.

Pykälän 4 momentissa määrätään seurakuntayhtymän kuulumisesta hiippakuntaan. Seurakuntayhtymä on sen hiippakunnan tuomiokapitulin alainen, johon enemmistö seurakuntien yhteisestä väkiluvusta kuuluu. Säännöksen sisältö on sama kuin nykyisin.

7 §. *Seurakuntajako ja kielellinen vähemmistö.* Seurakunnallisen jaotuksen muutoksissa on pyrittävä välttämään sellaisia muutoksia, joissa yksikielisen seurakunnan jäsenet tulevat joko uudessa tai entisessä seurakunnassaan kielellisen vähemmistön asemaan. Epäkohtana on pidettävä myös sitä, että kaksikielisen seurakunnan kielelliseen enemmistöön kuuluvat tulisivat muutoksen jälkeen seurakunnassaan kielelliseksi vähemmistöksi. Tämän vuoksi pykälässä ehdotetaan, ettei edellä sanottuun kehitykseen johtavaa päätöstä saa tehdä ilman erityisen painavia syitä. Käytännössä säännös suojaa maan ruotsinkielistä vähemmistöä, jonka suhteellinen osuus vähenee sen perinteisillä asuma-alueilla. Erityisen painavana syynä voidaan pitää esimerkiksi sitä, että kunnallisen jaotuksen muutos pakottaa muuttamaan myös seurakuntien rajoja eikä samassa yhteydessä synny niin laajaa seurakuntayhtymää, että sen koko alueella voisi olla yksi toiskielinen seurakunta.

4 luku. Seurakunnan toiminta

1 §. *Seurakunnan tehtävät.* Kirkko toteuttaa tehtäväänsä ensisijaisesti seurakunnissa. Suurin osa seurakunnan toimintaa koskevista kirkkolain nykyisistä säännöksistä ehdotetaan siirrettäviksi kirkkojärjestykseen ja osittain kirkkokäsikirjaan. Pykälässä määritellään seurakunnan tehtävät. Tehtäviä ei ole lueteltu tyhjentävästi, joten säännös antaa mahdollisuuden seurakunnan toiminnan kehittämiseksi.

2 §. *Jumalanpalvelukset ja kirkolliset toimitukset.* Pykäläehdotuksen mukaan jumalanpalveluksista ja kirkollisista toimituksista määrätisiin kirkkojärjestyksessä ja kirkkokäsikirjassa, joista tuomiokapituli voisi lisäksi antaa täydentäviä ohjeita.

Pykälän 2 momentissa säädetään kolehdeista. Kolehti voidaan säännöksen mukaan kerätä

kirkon ja seurakunnan toiminnan sekä niiden tehtävää vastaavan tarkoituksen tukemiseen. Kolehiteihin ei sovelleta rahankeräyslakia (590/80).

3 §. *Kirkolliset juhlapäivät.* Säännösehdotuksessa on lueteltu kirkolliset juhlapäivät, jotka myös yleisessä lainsäädännössä on otettu huomioon yleisinä yhteiskunnallisina vapaapäivinä ja muina työaikaa koskevinä järjestelyinä.

4 §. *Toiminnassa käytettävä kieli.* Pykäläehdotus sisältää viittauksen seurakunnan kieltä koskevaan perussäännökseen. Säännösehdotuksessa veloitetaan järjestämään jumalanpalveluksia ja muuta toimintaa sekä suomen- tai ruotsinkielisinä että muun vähemmistön kielellä. Vähemmistöllä tässä yhteydessä tarkoitetaan sellaista kielellistä vähemmistöä, joka ei tee seurakuntaa kaksikieliseksi. Pykälän 2 momentissa on kysymys seurakunnan jäsenen oikeudesta saada kirkolliset toimitukset äidinkiellään suomeksi tai ruotsiksi. Säännösehdotus tekee mahdolliseksi myös muun kielen käyttämisen jumalanpalveluksissa ja kirkollisissa toimituksissa.

Pykälän 3 momentissa määritellään erikseen saamelaisten oikeus omakielisiin palveluihin.

II OSA. PAPPISVIRKA, VIRANHALTIJAT JA TYÖNTEKIJÄT

5 luku. Pappisvirka

1 §. *Pappisvirka ja papiksi vihkiminen.* Kirkkolaissa nykyisin omaksuttu näkemys pappisvirasta pysyy ennallaan. Ehdotuksessa käytetään siten edelleen käsitteitä pappisvirka ja papinvirka. Pappisviralla tarkoitetaan pappeutta, joka saadaan papiksi vihkimisessä. Pappisviran haltijalla on oikeus suorittaa papin tehtäviksi määrättyjä kirkollisia toimituksia. Papinvirka, josta säädetään 6 luvussa, tarkoittaa sellaista virkaa, johon vain papiksi vihityllä on kelpoisuus. Pappisviran tehtävistä määrätään tarkemmin kirkkojärjestyksessä. Pykälän 2 momentti sisältää pappisvirkaan hyväksymistä koskevan perussäännöksen. Pappisvirkaan vihkimisen hyväksymisestä päättävät säännösehdotuksen mukaan piispa ja tuomiokapituli. Edellytyksenä on siten tuomiokapitulin enemmistön ja piispan yhtäpitävä kanta. Papiksi vihkimisen edellytyksistä ja muista seikoista määrätään kirkkojärjestyksen 5 luvun 2 §:ssä.

2 §. *Rippisalaisuus.* Säännösehdotuksen mu-

kaan yksityisessä ripissä tai muuten sielunhoidossa uskottua pappi ei saa ilmaista eikä myöskään henkilöä, joka on uskoutunut. Yksityisessä ripissä henkilö haluaa erikseen tunnustaa syntinsä ja saada synninpäästön. Sielunhoidosta on kysymys, kun asiayhteydestä tai muutoin papin ja asianosaisen välisestä kanssakäymisestä on pääteltävissä, että se on tarkoitettu luottamukselliseksi, tai se on sellaiseksi nimenomaan todettu. Vaitiolovelvollisuus säilyy henkilöllä, joka on eronnut pappisvirasta tai menettänyt pappisvirkinsä.

Pykäläehdotuksen rippisalaisuutta koskevat säännökset vastaavat pääosin voimassa olevan kirkkolain säännöksiä. Maininta rangastusuhasta on jätetty pois, koska vaitiolovelvollisuuden rikkomisesta säädetään rikoslain 40 luvun 5 §:ssä (792/89).

Todistajan vaitiolovelvollisuutta koskevassa oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 23 §:n 2 momentissa viitataan papin osalta erityissäännökseen. Tämän vuoksi papin vaitiolovelvollisuudesta todistajana on säädettävä kirkkolaissa. Pykälän 2 momenttiin otettua, nykyisen kirkkolain mukaista säännöstä on tulkittu siten, ettei pappi todistajanakaan saa ilmaista hänelle uskottua asiaa tai uskoutunutta henkilöä. Vaitiolovelvollisuus koskee myös hallintomenettelyssä ja esitutkinnassa tapahtuvaa todistajana kuulemista.

Pykälän 3 momentissa oleva viittaus yleisen lain mukaan ilmiannettavaan rikokseen tarkoittaa rikoslain 16 luvun 19 §:ssä lueteltuja rikoksia ja niiden ilmaisematta jättämisen rangaistavuutta. Tässä säännöksessä ehdotettu papin ilmoitusvelvollisuus merkitsee poikkeusta mainitusta rikoslain ilmoitusvelvollisuudesta.

3 §. *Ero pappisvirasta.* Elinikäiseksi katsottavasta pappisvirasta asianomainen voi pyytää itse eroa tai tuomiokapituli voi hänet erottaa siitä tässä pykälässä säädetyistä syistä. Pykälän 1 momentissa säädetään eron hakemisesta pappisvirasta.

Papin tulee pappisviran toimituksessa pysyä kirkon tunnustuksessa, johon hän on pappisvalassa sitoutunut. Jos hän ei pysy siinä, pykälän 2 momentissa ehdotetaan kaksivaiheista menettelyä, ensin virasta pidättämistä ja sitten eron myöntämistä hakemuksetta. Kirkon opista luopuneen papin erottaminen pappisvirasta tapahtuu ehdotuksen mukaan tavallisena hallintomenettelynä eikä rikosprosessina kuten voimassa olevan kirkkolain mukaan.

4 §. *Vaalikelpoisuuden tai äänioikeuden me-*

nettäminen. Papin- tai pappisviran toimittamisesta pidätetty tai erotettu taikka papinvirasta viraltapantu pappi ei säännöshdotuksen mukaan ole vaalikelpoinen papillisiin luottamustehtäviin kirkossa. Hän ei voi myöskään äänestää piispan, pappisasessorin, tuomiorovastin eikä papillisten luottamushenkilöiden vaalissa. Papillisia luottamustehtäviä ovat hiippakuntakokouksen, kirkolliskokouksen ja kirkkohallituksen jäsenyys.

5 §. *Kuuluminen hiippakuntaan ja rovastikuntaan sekä äänioikeus.* Papista tulee sen hiippakunnan pappi, jossa hänet vihitään papiksi. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi viittaus hiippakuntaan ja rovastikuntaan kuulumista koskeviin kirkkojärjestyksen säännöksiin.

Pykälän 2 momentin mukaan papinvirasta eronnut kuuluu edelleen siihen hiippakuntaan, jossa hän oli erotessaan. Hän voi myös äänestää säännöksessä mainituissa piispan, pappisasessorin ja lääninrovastin sekä papillisten luottamushenkilöiden vaaleissa neljän vuoden aikana virkasuhteen päättymisestä, ei kuitenkaan eroamisians jälkeen. Tällä nykyisestä laista poikkeavalla säännöksellä pyritään siihen, että normaalista papin työstä pitkään poissa olleet eivät saisi liian ratkaisevaa osaa mainituissa vaaleissa. Säännöshdotuksen 3 momentissa on 2 momentin säännökset ulotettu koskemaan myös teologisen tieteen opettajia yliopistossa tai muussa korkeakoulussa, uskonnonopettajina oppilaitoksissa taikka yhteisön tai laitoksen palveluksessa toimivia pappeja.

Pappi, joka ennen säädettyä eroamisikää palaa aikaisempaan virkaansa tai tehtävänsä, saa 4 momentin mukaan jälleen äänioikeuden.

6 luku. Viranhaltijat ja työntekijät

A. Yleiset säännökset

1 §. *Viranhaltijat ja työntekijät.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, mitä tarkoitetaan kirkon, seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranhaltijoilla ja työntekijöillä. Edelliset on otettu virkasuhteeseen ja jälkimäiset työsopimussuhteeseen. Kirkon viralla tarkoitetaan tässä kirkon erityistehtäviä tai hiippakunnallista toimintaa varten perustettuja virkoja. Pykälän 2 momentissa säädetään, että edellä mainittujen viranhaltijoiden on kuuluttava evankelis-luterilaiseen kirkkoon. Vaatimus

kirkon jäsenyydestä koskee myös jumalanpalvelukseen, kirkollisiin toimituksiin, diakoniaan tai opetustoimeen liittyvässä työssä olevia työsopimussuhteisia työntekijöitä.

Virkojen kelpoisuusehdoista, joista nykyisin säädetään pääosin kirkkolaissa, ehdotetaan pykälän 3 momentissa säädettäväksi tai määrättäväksi erikseen. Tämä tarkoittaa, että kelpoisuusvaatimuksista määrätään joko kirkkojärjestyksessä tai sitä alemmanasteisissa määräyksissä. Tietyistä puolustusvoimien, vankeinhoidon laitoksen sekä kuurojen sielunhoidon erityisvirkojen kelpoisuusvaatimuksista säädetään erikseen lailla tai asetuksella.

Myös viranhaltijoilta vaadittavasta kielitaidosta ehdotetaan pykälän 4 momentin mukaan määrättäväksi kirkkojärjestyksessä, jolloin seurakunnan kieltä ja toiminnassa käytettävää kieltä koskevat säännökset tulee ottaa huomioon. Pykälän 5 momenttiin ehdotetaan säännöstä nimikirjan pitämisestä, jossa on noudatettava nimikirjalain (1010/89) säännöksiä.

2 §. *Ulkomaalaisen kelpoisuus kirkon, seurakunnan tai seurakuntayhtymän virkaan.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi kansalaisuuden vaikutuksesta virkakelpoisuuteen. Pykälän 1 momentin mukaan ulkomaan kansalainen voidaan pääsääntöisesti nimittää kirkon, seurakunnan tai seurakuntayhtymän virkaan. Pykälän 2 momentissa määritellään ne virat, joiden haltijoilta edellytetään Suomen kansalaisuutta. Tällöin on kysymys viroista, joihin kuuluu mahdollisuus käyttää merkittävää, välitöntä ja julkista valtaa tai joissa tehtävillä päätöksillä tai toimenpiteillä muutoin on suuri vaikutus yksilön asemaan tai yhteiskunnan toimintoihin. Näitä virkoja ovat säännöksen mukaan muun muassa piispan, tuomiokapitulin asessorin ja kirkkoneuvoksen virat. Ehdotukset vastaavat vuonna 1989 annettuja hallitusmuodon 84 §:ää (724/89), valtion virkamieslain 9 a §:ää (725/89) ja kunnallislain 74 a §:ää (727/89). Kansalaisuusvaatimuksen olennainen lieventäminen on tarkoituksenmukaista myös kirkon ja seurakuntien kannalta.

3 §. *Vaitiolovelvollisuus.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi valtion virkamieslain mukainen säännös virkamiehen vaitiolovelvollisuudesta.

4 §. *Terveystarkastukset.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi valtion virkamieslain mukainen yleinen säännös viranhaltijan määräämisestä lääkärintarkastukseen ja siitä aiheutuvien kustannusten suorittamisesta.

5 §. *Kirkon virka- ja työehtosopimukset.* Py-

käläehdotus sisältää perussäännöksen kirkon virka- ja työehtosopimusjärjestelmästä. Säännös on samansisältöinen kuin voimassa olevan kirkkolain vastaava säännös. Säännöksen mukaan virka- ja työehtosopimuksella voidaan poiketa kirkkolakiin tai muuhun kirkkoa tai seurakuntaa koskevaan säädökseen sisältyvistä kirkon ja seurakunnan viranhaltijoiden ja työntekijöiden palkkausta ja palvelussuhteen ehtoja koskevasta säännöksestä. Tarkemmat säännökset on annettu lailla evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista ja lailla evankelis-luterilaisen kirkon työehtosopimuksista.

6 §. *Papin, lehtorin ja kanttorin virkavapauden, vuosiloman ja vapaa-ajan järjestäminen.* Kirkkohallituksen tehtäväksi ehdotetaan nykyisen käytännön mukaisesti tarkempien määräyksien antaminen papin, lehtorin ja kanttorin virkavapauden, vuosiloman ja vapaa-ajan järjestämisestä. Virkavapauden perusteista voidaan sopia virkaehtosopimuksella.

7 §. *Asumisvelvollisuus.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi nykyisen kirkkolain säännöstä vastaava kaikkien viranhaltijoiden asumisvelvollisuutta koskeva säännös. Vaikka viranhaltijoiden palkkauksessa on siirrytty kokonaispalkkaukseen, on hallitusmuodon 7 §:n säännös huomioon ottaen välttämätöntä, että lakiin otetaan säännös viranhaltijan velvoittamisesta asumaan riittävän lähellä virkapaikkaa tai hänelle osoitetussa virka-asunnossa. Kirkkohallitus voi antaa tarkempia määräyksiä säännöksen soveltamisesta. Säännös on laadittu niin, että se on sopusoinnussa valtion virkamieslain 26 §:n kanssa.

8 §. *Eroaminen virasta.* Voimassa olevassa kirkkolaissa on säännökset papin, lehtorin ja vakinaisen kanttorin eroamisistä. Piispaan ja kirkkohallituksen jäsenen sovelletaan samaa eroamisikää kuin pappiin. Muihin kirkon tai seurakunnan viranhaltijoihin sovelletaan virkasäännön määräystä eroamisistä. Papin ja kanttorin viran viranhaltijan eroamisikä on nykyisin 70 ja lehtorin 65 vuotta. Eroamisistä ehdotetaan säädettäväksi pykälän 1 momentissa yhtenäisesti kirkkolaissa. Viranhaltijan yleinen eroamisikä on 67 vuotta, mikä vastaa valtion virkamieslain 50 §:ää. Ehdotuksen mukaan virkasäännössä voitaisiin kuitenkin määrätä, että joissakin viroissa, joiden laatu sitä vaatii, eroamisikä olisi yleistä 67 vuoden eroamisikää alempi. Eläkeiästä säädetään evankelis-luterilaisen kirkon eläkelaisa.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavak-

si säännös, joka sisältää kaikkia viranhaltijoita koskevan yleisen velvollisuuden erota virasta silloin, kun kyky viran hoitamiseen on sairauden tai vamman vuoksi pysyvästi olennaisesti heikentynyt. Tuomiokapitulilla on oikeus myöntää hakemuksetta ero papille, lehtorille ja kanttorille, joka ei kehotuksesta eroa, vaikka hänen tulisi ehdotetun säännöksen mukaan niin tehdä. Muut viranhaltijat voidaan virkasäännön nojalla sanoa irti. Viranomaisen oikeus tässä momentissa mainittuihin toimenpiteisiin on valtion virkamieslain 46 §:ssä omaksuman kannan mukaisesti liitetty viranhaltijan oikeuteen saada työkyvyttömyyseläkettä.

9 §. *Virantoimituksesta pidättäminen.* Nykyisessä kirkkolaissa on vain papinvirasta pidättämistä koskevat säännökset. Pykälään ehdotetaan otettaviksi kaikkia viranhaltijoita koskevat valtion virkamieslain 65 §:ää vastaavat, virantoimituksesta pidättämistä koskevat säännökset. Hallinnollinen virasta pidättäminen on väliaikainen toimenpide, jonka aikana on selvitettävä viranhaltijan tuleva asema. Se on myös viranhaltijaa suojaava turvaamistoimenpide. Pykälässä luetaan yksityiskohtaisesti ne tilanteet, joissa viran toimittamisesta pidättäminen tulee kysymykseen. Pykälän 2 momentissa on säännökset virantoimituksesta pidättämisestä silloin kun viranhaltijan irtisanomista tai viraltapanoa koskeva päätös ei ole saavuttanut lainvoimaa.

Pykälän 3 momentin mukaan virantoimituksesta pidättämistä ei saa jatkaa pitempään kuin on tarpeen.

10 §. *Menettely virantoimituksesta pidätettäessä.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset menettelystä virantoimituksesta pidätettäessä. Pykälän 1 momentin mukaan virantoimituksesta pidättämisestä päättää aina se viranomainen, joka päättää viranhaltijaan kohdistuvista kurinpitotoimista. Pykälän 2 momentti, jonka mukaan virasta pidättämisestä voidaan eräissä tapauksissa päättää varaamatta viranhaltijalle tilaisuutta selityksen antamiseen, on yhdenmukainen hallintomenettelylain (598/82) kuulemista koskevan 15 §:n kanssa.

Pykälän 3 momentin mukaan päätökset virantoimituksesta tai pappisviran toimittamisesta pidättämisestä tulevat voimaan valituksesta huolimatta.

11 §. *Virat, joihin voidaan nimittää pappi tai lehtori.* Pykälässä tarkoitettuja virkoja, joihin voidaan nimittää joko pappi tai lehtori, on varsinkin seurakuntayhtymissä. Pykälässä eh-

dotetaan säädettäväksi, mitä säännöksiä tällaisiin virkoihin sovelletaan silloin, kun pappiin ja lehtoriin sovellettavat säännökset poikkeavat toisistaan. Voimassa olevassa kirkkolaissa ei ole vastaavaa säännöstä, ja tästä on aiheutunut epäselvyyttä hallinnossa.

12 §. *Lehtorin viran velvollisuuksista.* Pykälään ehdotetaan säännöksiä, joiden mukaan lehtorilla on samanlainen velvollisuus pitää rippisalaisuus ja pysyä tunnustuksessa kuin papilla. Voimassa olevassa laissa on samansisältöinen säännös.

B. Seurakunnan ja seurakuntayhtymän virat

13 §. *Seurakunnan virat.* Pykälässä ehdotetaan voimassa olevan kirkkolain mukaisesti, että seurakunnassa tulee olla kirkkoherran virka. Muista viroista määrätään säännöksen mukaan kirkkojärjestyksessä. Tämän nojalla kirkkojärjestyksen 6 luvun 9 §:ään on otettu määräys, jonka mukaan seurakunnassa tulee olla vähintään yksi kanttorin ja yksi diakonian virka. Seurakunta ja seurakuntayhtymä päättävät itse virkojensa perustamisesta ja lakkauttamisesta. Kirkkojärjestyksen edellä mainitun pykälän mukaan kirkkovaltuuston päätös kappalaisen, vakinaisen lehtorin sekä kanttorin viran perustamisesta tai lakkauttamisesta on alistettava tuomiokapitulin vahvistettavaksi.

Voimassa olevan kirkkolain mukaisia käsitteitä vakinainen ja ylimääräinen papinvirka ei enää ole otettu kirkkolakiin.

Pykälän 2 momentin mukaan kahden tai useamman seurakunnan yhteisestä kirkkoherran virasta päättää tuomiokapituli. Momenttiin otetun valtuutuksen mukaan muista yhteisistä viroista määrätään kirkkojärjestyksessä.

Pykälän 3 momentissa tarkoitettu päätös yhteisestä kirkkoherranvirasta voidaan toteuttaa, kun toisen seurakunnan virka tulee avoimeksi ja toisen seurakunnan viranhaltija suostuu yhteiseksi viranhaltijaksi. Erityisestä syystä tuomiokapituli voi kuitenkin velvoittaa toisen seurakunnan viranhaltijan ilman tämän suostumusta siirtymään seurakuntien yhteiseen virkaan. Tämä merkitsee poikkeamista 16 päivänä lokakuuta 1723 annetuista papiston erioikeuksista ja pappissäädylle 2 päivänä maaliskuuta 1789 annetusta kuninkaallisesta vakuutuksesta papin erottamattomuutta koskevien säännösten osalta. Tämän vuoksi on edellä mainittuihin säädöksiin perustuslainsäädäntöjärjestyksessä

tehtävällä muutoksella annettava valtuus kirkkolailla poiketa kirkkoherran, kappalaisen ja kanttorin erottamattomuutta koskevista säännöksistä.

14 §. *Virkasääntö.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi pääpiirteissään nykyisen kirkkolain mukainen säännös virkasäännöstä. Pykälän 2 momentissa on selvennetty virkasäännön soveltamisalan rajoja. Virkasääntö ei koske papinvirkaan nimitettyä pappia taikka pappia, joka on määrätty seurakuntapastoriksi tai papinviran hoitajaksi sijaisena tai väliaikaisena. Se ei koske myöskään lehtorin tai kanttorin virkaan nimitettyjä lehtoreita tai kanttoireita. Näistä virkasäännön soveltamisalan rajoituksista voidaan kuitenkin poiketa kirkkojärjestyksessä. Seurakunta tai seurakuntayhtymä ei voi irtisanomisella katkaista papin-, lehtorin- tai kanttorinvirkaan nimitetyn viranhaltijan virkasuhdetta eikä papille annettua määräystä seurakuntapastoriksi tai papinviran hoitajaksi, koska nämä viranhaltijat eivät ole virkasäännön alaisia.

C. Erityisvirat

15 §. *Eräät tuomiokapitulin virat. Erityistehdävissä olevien virkasääntö.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan selventävää säännöstä tuomiokapitulin virkamiesten asemasta. Säännösehduksen mukaan tuomiokapitulin virkoihin, joiden palkkaus suoritetaan valtion varoista, sovelletaan valtion virkamieslakia, jollei toisin säädetä. Poikkeuksia valtion virkamieslaista on esimerkiksi tämän ehdotuksen 18 luvun 5 §:ssä ja 23 luvun 3 §:n 4 kohdassa. Pykälän 2 momentin mukaan hiippakunnallista toimintaa ja erityistehtäviä varten perustettuihin virkoihin ottamisesta ja virkasuhteen päättymisestä sekä viranhaltijain oikeuksista ja velvollisuuksista määrätään kirkolliskokouksen vahvistamassa virkasäännössä, jollei muuta ole säädetty, määrätty tai sovittu. Tätä säännöstä sovelletaan myös pappeihin ja lehtoreihin.

16 §. *Sotilaspapit.* Säännöksen 1 momenttiin on koottu voimassa olevassa kirkkolaissa hajallaan olevat säännökset sotilaspappien ja kenttäpiispan asemasta puolustusvoimissa. Asetus puolustusvoimista (274/75) sisältää säännökset sotilaspapin virkojen täyttämisestä. Kenttäpiispa ja sotilaspapit ovat valtion palkkaamia.

Säännöksen 2 momentti sisältää viittauksen

sotilaspapin pappisvirkaan liittyvästä kurinpidosta.

Säännöksen 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi kenttäpiispan ja sotilaspapin kuulumisesta hiippakuntaan.

17 §. *Virat erityisiä tarpeita varten.* Pykälään ehdotetaan otettaviksi nykyisen kirkkolain mukaiset säännökset vankilassa sekä kuurojen sielunhoitoa ja muita erityisiä tarpeita varten olevista papin- ja lehtorinviroista. Vankilapa-peista säädetään lisäksi vankeinhoitolaitoksesta annetussa asetuksessa (134/86). Kuurojen keskuudessa suoritettavasta sielunhoidosta ja sosiaalisuudesta säädetään kuurojen sielunhoidon järjestämisestä annetussa asetuksessa (935/91). Pappisvirkaa tai toimintaa lehtorina koskevista asioissa viranhaltijat ovat säännöksen mukaan tuomiokapitulin alaisia. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi virkojen täyttämistä sekä tilapäisten, väliaikaisten ja viransijaisien ottamisesta.

III OSA. SEURAKUNNAN HALLINTO

7 luku. Yleisiä säännöksiä

Seurakunnan eri hallintoelimiä koskevat yhteiset säännökset ehdotetaan otettaviksi samaan lukuun. Vastaavaa lukua ei ole voimassa olevassa kirkkolaissa, vaan eri hallintoelimiin sovellettavat säännökset ovat eri luvuissa.

1 §. *Seurakunta ja seurakuntayhtymä.* Seurakunnilla on itsenäinen asema. Ne hoitavat pykälän 1 momentin mukaan itse asioitaan ja omaisuuttaan, kuitenkin kirkkolain ja kirkkojärjestyksen sekä kirkon taloutta koskevien voimassa olevien lakien mukaan. Näitä lakeja ovat muun muassa virkatalolaki, eläkelait, virka- ja työehtosopimusjärjestelmää koskevat lait ja laki kirkon keskusrahastosta. Seurakunnat voivat hoitaa asioitaan myös yhteisesti. Pykälän 2 momentti sisältää viittauksen seurakuntien yhteistyön järjestämisestä seurakuntayhtymänä.

2 §. *Toimielimet ja luottamushenkilöt.* Pykälän 1 momentissa luetellaan seurakunnan ja 2 momentissa seurakuntayhtymän hallintoa hoitavat toimielimet. Nämä toimielimet ovat samat kuin voimassa olevassa kirkkolaissa.

Pykälän 3 momentin mukaan luottamushenkilöitä ovat toimielimiin sekä tilapäisiin toimikuntiin valitut jäsenet ja luottamustoimiin valitut henkilöt. Sensijaan viranhaltijaa, joka vir-

kansa puolesta on jäsenenä seurakunnan toimielimessä, ei pidetä luottamushenkilönä. Siten viranhaltija, joka asuinpaikkansa perusteella on muun seurakunnan jäsen, voi virkansa puolesta olla toimielimen jäsen.

3 §. *Vaalikelpoisuus.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan säännöstä vaalikelpoisuudesta seurakunnan luottamushenkilöksi. Ehdotus vastaa muutoin voimassa olevan kirkkolain säännöstä, paitsi että siihen on lisätty säännös, jonka perusteella seurakuntaan kesken vuotta toisesta seurakunnasta muuttanut on vaalikelpoinen, jos hänellä on äänioikeus jossakin muussa seurakunnassa. Viranhaltijan vaalikelpoisuudesta säädetään tämän ehdotuksen 8 luvun 4 §:n 2 momentissa. Pykälän 2 momentti, jossa ehdotetaan säädettäväksi oikeudesta kieltäytyä luottamustoimesta, vastaa nykyisen kirkkolain säännöstä.

4 §. *Päätösvaltaisuus, äänestäminen ja vaalit.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi kaikkia luottamuselimiä koskeva säännös päätösvaltaisuudesta. Päätösvaltaisuus edellyttää, että enemmän kuin puolet jäsenistä on saapuvilla. Pykälän 2 momentti sisältää säännökset asian käsittelystä silloin, kun niistä ollaan eri mieltä ja päätöksen tekemiseksi tarvitaan äänestys. Seurakunnan toimielimissä äänestetään kuten nykyisinkin niin sanottua parlamentaarista äänestystapaa noudattaen. Yksityiskohtaiset säännökset ovat kirkkojärjestyksessä. Pykälän 3 momentin mukaan vaali toimitetaan enemmistövaalina, mutta kahta tai useampaa luottamushenkilöä valittaessa on kuitenkin noudatettava suhteellista vaalitapaa. Voimassa olevan kirkkolain mukaan kirkkovaltuuston on toimitettava suhteellinen vaali, jos neljäsosa läsnä olevista jäsenistä sitä vaatii. Ehdotuksen mukaan suhteellinen vaali on toimitettava kaikissa seurakunnan toimielimissä, jos sitä vaatii niin monta vaaliin osallistuvaa, että he voivat suhteellisessa vaalissa saada valituksi vähintään yhden ehdokkaansa. Ehdotus merkitsee entistä pienempien vähemmistöryhmien oikeuksien huomioon ottamista.

5 §. *Esteellisyys.* Säännöksessä on pääsääntöisesti omaksuttu esteellisyydestä hallintomennettelylaissa säädetyt esteellisyyssperusteet. Ehdotuksessa on otettu huomioon myös kunnallislain muuttamisesta annettu laki (1122/90). Voimassa olevassa kirkkolaissa on säännökset ainoastaan kirkkovaltuuston jäsenten esteellisyydestä.

Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan säännöstä,

jonka mukaan esteellinen kirkkovaltuuston jäsen ei saisi ottaa osaa päätöksen tekemiseen mutta saisi sen sijaan osallistua asian käsittelyyn. Voimassa olevan lain mukaan esteellisyys koskee myös asian käsittelyä. Muutoksen tarkoituksena on saattaa esteellisyys säännös tältä osin yhteneväksi kunnallislain vastaavan säännöksen kanssa.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että muiden luottamushenkilöiden ja seurakunnan viranhaltijoiden esteellisyyteen on sovellettava hallintomenettelylakia. Virka-, työ- tai muussa vastaavassa suhteessa seurakuntaan tai seurakuntayhtymään oleva luottamushenkilö ei ole esteellinen hallintoasiassa, jossa seurakunta tai seurakuntayhtymä on asianosainen, jolle hän palvelussuhteensa perusteella ole esitelty tai muutoin vastaavalla tavalla käsitelty asiaa. Kunnallislaissa on vastaava hallintomenettelylaista poikkeava säännös.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan noudatettavaksi niin sanottua kahden asteen jääviyttä silloin, kun kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto käsittelee valitusasioita. Tämä tarkoittaa, että puheenjohtaja tai jäsen on esteellinen käsittelemään valitusta sellaisesta alemman toimielimen päätöksestä, jonka valmisteluun tai käsittelyyn hän on aikaisemmin osallistunut tai jonka hän on esitelty.

6 §. *Kokouksen julkisuus.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi nykyisen kirkkolain mukainen säännös kirkkovaltuuston kokousten julkisuudesta. Sen sijaan pykälän 2 momenttiin otetun uuden säännöksen mukaan muiden toimielinten kokoukset eivät ole julkisia.

8 luku. Papinvaali ja seurakuntavaalit

1 §. *Papin vaali.* Pykälän 1 momentin mukaan kirkkoherra ja kappalainen valitaan välittömällä ja salaisilla vaaleilla. Vaalia koskevat säännökset vastaavat muutoin voimassa olevan kirkkolain säännöksiä, mutta tullakseen valituksi seurakunnan asettaman ylimääräisen vaaliedokkaan on saatava vähintään yksi kymmenesosa koko seurakunnan äänistä nykyisin vaadittavan yhden viidesosan sijasta.

Säännöksessä edellytetään lisäksi samoin kuin voimassa olevassakin laissa, että ehdokas on saanut enemmän kuin puolet annetuista äänistä.

2 §. *Seurakuntavaalit.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä, mitkä seurakun-

nat tai seurakuntayhtymän toimielimet valitaan seurakuntavaaleilla, sekä näiden vaalien toimittamisesta samaan aikaan kaikissa seurakunnissa ja vaalikauden pituudesta. Säännös on samansisältöinen kuin voimassa olevassa kirkkolaislaissa.

Pykälän 2 momentissa ovat keskeisimmät seurakuntavaaleja koskevat oikeusohjeet. Vaalit ovat välittömät, salaiset ja niissä noudetaan säännöksen mukaista suhteellista vaalitapa. Valitsijayhdistyksen ehdokaslista vastaa valtiollisissa ja kunnallisvaaleissa käytössä olevia valitsijayhdistyksen ehdokaslistoja. Kirkon vaalijärjestyksen 2 luvun 32 §:n 2 momentin mukaan ehdokaslistalle voidaan antaa nimitys, johon tulee sisältyä sana ehdokaslista. Nimitys ei saa olla sopimaton eikä harhaanjohtava. Valitsijayhdistyksen nimitys katsottu kirkon sisäiseksi asiaksi ja siksi sitä koskeva säännös on otettu kirkon vaalijärjestykseen. Voimassa olevan kirkkolain 275 §:n mukaan ehdokaslistassa ei sallita tällaisia tunnuksia. Voimassa olevaan kirkkolakiin verrattuna ehdotus sisältää myös sen muutoksen, että äänestäjällä ei ole oikeutta äänestää sellaista henkilöä, joka ei ole millään ehdokaslistalla. Mahdollisuus äänestää ehdokaslistojen ulkopuolella olevaa henkilöä on osoittautunut vaalin lopputuloksen kannalta merkityksettömäksi.

3 §. *Äänioikeus.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi seurakunnallisesta äänioikeudesta. Äänioikeus papinvaalissa ja seurakuntavaaleissa on ehdotuksen mukaan ennen vaalivuoden alkua 18 vuotta täyttäneellä kirkon jäsenellä, mikä vastaa voimassa olevan kirkkolain säännöstä. Äänioikeuden käyttämisestä on täsmennetty voimassa olevaan lakiin nähdén siten, että äänestäminen tapahtuu siinä seurakunnassa, jossa äänioikeutettu on vaalivuoden alussa merkitty läsnä olevaksi. Äänioikeuden edellytyksenä ei enää ole konfirmaatio kuten voimassa olevan kirkkolain mukaan. Ehdotuksessa on pyritty yksinkertaistamaan nykyisen kirkkolain säännöksiä ja tekemään ne yhtäläisiksi kaikissa samana vuonna toimitettavissa seurakunnallisissa vaaleissa ja samalla kunnallislain säännöksiä vastaaviksi.

4 §. *Ehdokkaan suostumus. Vaalikelpoisuuden rajoitus.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan voimassa olevan kirkkolain mukaisesti säädettäväksi, että seurakuntavaaleissa voidaan asettaa ehdolle vain sellainen vaalikelpoinen seurakunnan jäsen, joka on antanut siihen suostumuksensa. Seurakunnan tai seurakuntayhty-

män viranhaltijoita koskeva voimassa olevan lain mukainen vaalikelpoisuuden rajoitus seurakuntavaaleissa ulotetaan pykälän 2 momentissa koskemaan myös työntekijöitä.

5 §. *Poikkeukselliset seurakuntavaalit.* Pykälään ehdotetut säännökset vastaavat voimassa olevan kirkkolain säännöksiä. Pykälän 1 momentin mukaan ylimääräiset seurakuntavaalit toimitetaan, kun kesken vaalikauden tapahtuu seurakuntajaon muutos tai yhteistaloutta koskevia säännöksessä mainittuja järjestelyjä. Momentissa on myös säännökset ylimääräisissä vaaleissa valittujen toimikauden pituudesta ja kirkkohallituksen oikeudesta päättää vaalien toimittamisesta jo ennen kuin momentissa tarkoitetut muutokset ovat tulleet voimaan. Pykälän 2 momentin mukaan kirkkohallitus voi muussa kuin 1 momentissa tarkoitetussa tapauksessa kirkon vaalijärjestyksessä mainituin edellytyksin määrätä, että ylimääräisten vaalien toimittamisesta voidaan luopua.

Seurakuntavaalien ajankohdan siirtämisestä tai niiden poikkeuksellisesta ajankohdasta, täydennysvaalien toimittamisesta ja niissä valittujen toimikaudesta poikkeustapauksissa ehdotetaan 3 momentissa määrättäväksi kirkon vaalijärjestyksessä.

9 luku. Kirkkovaiktuusto

1 §. *Päätösvalta ja sen siirtäminen.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi säännökset seurakunnan päätösvalan käyttämisestä ja sen siirrosta. Pykälän 1 momentin mukaan päätösvalta kuuluu kuten nykyisinkin kirkkovaiktuustolle, jolle sitä ole ohje- tai johtosäännöllä siirretty muille säännöksessä mainituille toimielimille. Nykyisen kirkkolain mukaan päätösvaltaa ei saa siirtää kirkkovaiktuustolta muun muassa kirkon ja seurakunnan omaisuudesta päättämisen tai rakentamisen osalta.

Pykälän 2 momenttiin otettu kielto siirtää vaiktuuston päätösvaltaa vastaa muutoin voimassa olevan kirkkolain säännöksiä paitsi, että uutena asiana on katsottu välttämättömäksi lisätä lainkohtaan lainan ottaminen tai uudistaminen tai sen maksuajan pidentäminen. Päätösvalta voidaan kuitenkin siirtää, jos on kyseessä tilapäisen tarpeen vuoksi otettava laina.

2 §. *Jäsenten lukumäärä ja vaalikausi.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi kirkkovaiktuuston jäsenten lukumäärän ala- ja

ylärajaista, joiksi ehdotetaan 11 ja 39. Tarkemmat säännökset kirkkovaiktuuston jäsenmäärästä ehdotetaan annettavaksi kirkkojärjestyksessä. Voimassa olevan kirkkolain mukaan kirkkovaiktuustoon valittavien jäsenten lukumäärä on jaettu seurakuntien väkiluvun perusteella kymmeneen ryhmään. Kunkin ryhmän vaiktuutettujen luku on kasvanut väkiluvun noustessa niin, että alle 3 000 jäsenen seurakunnissa on ollut 15 vaiktuutettua ja yli 100 000 jäsenen seurakunnissa 53 vaiktuutettua. Ryhmiä on ollut tarpeettoman paljon, ja varsinkin suurissa seurakunnissa vaiktuutettujen lukumäärä on noussut liian suureksi. Pykälän 2 momentti vaiktuuston jäsenten toimikaudesta vastaa voimassa olevan kirkkolain säännöstä.

3 §. *Määräenemmistö.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi kirkkovaiktuustossa määräenemmistöllä päätettävistä asioista. Voimassa olevan kirkkolain mukaan eräiden kirkollisten rakennusten, kuten kirkon ja kellotapulin, rakentamisesta on ollut päätettävä määräenemmistöllä. Koska seurakunnissa on alettu rakentaa entistä enemmän virastotaloja ja leiri- ja kursikeskuksia, näidenkin rakentamiseen ehdotetaan vaadittavaksi määräenemmistö päätös. Luettelosta on jätetty pois pappilat, kanttorilat ja muut virka-asunnot. Koska seurakunnan viranhaltijat on pääsääntöisesti siirretty kokonaispalkkaukseen, määräenemmistösäännöstä ei näiden osalta pidetä enää tarpeellisenä.

Voimassa olevan kirkkolain mukaan on määräenemmistö vaadittu päätettäessä myös pitkäaikaisen lainan ottamisesta ja kiinteistön ostamisesta seurakunnalle. Molempien päätösten osalta ehdotetaan luovuttavaksi määräenemmistövaatimuksesta, koska edellytykset näille päätöksille on jo luotu talousarviokäsittelyn yhteydessä yksinkertaisella enemmistöllä. Pykälän 3 kohtaan otetulla säännöksellä halutaan varmistaa, että uusia virkoja perustetaan perusteellisen harkinnan jälkeen.

10 luku. Kirkkoneuvosto

1 §. *Tehtävät.* Kirkkoneuvostolla on seurakunnan toiminnassa ja hallinnossa keskeinen asema. Sen tehtävämäärittelyssä on noudatettu pääosin nykyisiä säännöksiä. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan kirkkoneuvostolle kuuluu seurakunnan toiminnan yleisjohto. Johdaminen merkitsee toisaalta seurakunnan hen-

gellisen työn seuraamista ja edistämistä sekä seurakunnan hallinnon ja talouden hoidon johtamista. Lisäksi kirkkoneuvosto huolehtii kirkkovaltuuston päätösten toimeenpanosta ja seurakunnan edustamisesta.

Pykälän 2 momentin mukaan kirkkoneuvoston on valmisteltava kirkkovaltuuston käsiteltävät asiat. Tämä valmistelupakko ei ulotu asioihin, jotka koskevat valtuuston toiminnan sisäistä järjestelyä, kuten valtuuston puheenjohtajan vaalia tai päätöksiä valtuuston kokouksista. Kirkkoneuvosto ei valmistelee myöskään luottamushenkilöiden vaaleja henkilövallan osalta. Tarkemmat kirkkoneuvostossa noudatettavat menettelysäännökset ovat kirkkojärjestyksessä.

2 §. *Jäsenet.* Pykälän 1 momentin mukaan kirkkoneuvostossa on puheenjohtajana toimivan kirkkoherran ja varapuheenjohtajan lisäksi vähintään 5 ja enintään 11 muuta jäsentä, kun enimmäismäärä nykyisen kirkkolain mukaan on 15. Kirkkoneuvoston jäsenmäärää pienentämällä saadaan sen kokoontuminen ja toiminta nykyistä joustavammaksi. Kirkkoneuvoston varapuheenjohtajan ja jäsenten vaalin ajankohdasta koskeva 2 momentti on samansisältöinen kuin voimassa olevan kirkkolain vastaava säännös. Kirkkoneuvostoon valituista jäsenistä saa enintään puolet pykälän 3 momentin mukaan olla kirkkovaltuuston jäseniä, kun voimassa olevan lain mukaan enimmäismäärä laskettiin kaikista jäsenistä.

3 §. *Ohjesääntö. Jaostot ja niiden toimivalta.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi kirkkoneuvoston ohjesäännöstä, jonka kirkkovaltuusto hyväksyy ja tuomiokapituli vahvistaa. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että kirkkoneuvostossa voi ohjesäännön mukaan olla jaostoja, kuten voimassa olevan kirkkolainkin mukaan.

Kirkkoneuvoston tehtäviä voidaan pykälän 3 momentin mukaan ohjesäännössä siirtää jaostoilta, ei kuitenkaan asioissa, joita koskeva päätös on alistettava tai jotka koskevat esityksen tekemistä kirkkovaltuustolle tai sen päätöksen täytäntöönpanemista. Voimassa olevassa kirkkolaisissa on vastaava säännös. Jaostoista on voimassa pykälän 4 momentin mukaan soveltuvin osin, mitä kirkkoneuvostosta säädetään.

4 §. *Johtokunnat. Viranhaltijat ja luottamushenkilön toimivalta.* Pykälän 1 momentin mukaan kirkkovaltuusto voi asettaa kirkkoneuvoston avuksi johtokuntia, joita vastaavia lau-

ta- tai johtokuntia se voi asettaa myös voimassa olevan kirkkolain mukaan. Myös johtokuntien tehtävät määritellään kuten nykyisinkin johtosäännössä. Pykälän 2 momentissa annetaan mahdollisuus ohje- tai johtosäännössä delegoida eräiden kirkkoneuvostolle kuuluvien asioiden ratkaiseminen puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajalle sekä kirkkoneuvoston alaisille viranhaltijoille. Säännös kirkkoneuvoston ratkaisuvallan siirtämisestä vastaa kunnallislain 61 §:n (972/92) mukaisia delegointiperiaatteita. Voimassa olevan kirkkolain mukaan kirkkoneuvoston toimivaltaan kuuluvia asioita ei ole mahdollista siirtää yksittäisen luottamushenkilön tai viranhaltijan ratkaistavaksi. Pykälän 3 momentin mukaan asiaa, jota ei voida delegoida kirkkoneuvoston jaostolle, ei myöskään voida antaa tässä pykälässä tarkoitetun johtokunnan, luottamushenkilön tai viranhaltijan ratkaistavaksi.

5 §. *Ratkaisuvallan siirtäminen.* Pykäläehdotus vastaa muutoin voimassa olevan kirkkolain säännöstä delegoidun asian palauttamisesta kirkkoneuvostolle, mutta siinä on otettu huomioon ehdotuksen 4 §:ssä tarkoitettu ratkaisuvallan ulottaminen luottamushenkilöihin ja viranhaltijoihin.

6 §. *Kirkkovaltuuston päätösten laillisuusvalvonta.* Pykälän 1 momentin mukaan kirkkoneuvoston on ennen kirkkovaltuuston päätöksen täytäntöönpanoa tutkittava sen laillisuus. Jos päätös on laitton, kirkkoneuvosto ei saa panna sitä täytäntöön ja asia on saatettava valtuuston uudelleen käsiteltäväksi. Sitä vastoin, jos valtuuston päätös on kirkkoneuvoston mielestä epätarkoituksenmukainen, se ei voi kieltäytyä panemasta sitä täytäntöön. Pykälän 2 momentin mukaan kirkkoneuvoston ja kirkkovaltuuston välinen ristiriita kirkkovaltuuston päätöksen laillisuudesta on kirkkoneuvoston saatettava tuomiokapitulin ratkaistavaksi. Voimassa olevassa kirkkolaisissa ei ole ehdotettua pykälää vastaavaa säännöstä.

11 luku. Seurakuntayhtymä

1 §. *Perustaminen ja yhteistalouden muoto.* Seurakuntahallinnon uudistus toi vuonna 1975 kirkkolakiin käsitteen seurakuntayhtymä. Se tarkoittaa yhtymään kuuluvien seurakuntien yhteistalousjärjestelmää. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan voimassa olevan kirkkolain mukaisesti, että saman kunnan alueella olevien seu-

rakuntien on muodostettava seurakuntayhtymä. Myös vapaaehtoinen kahden tai useamman kunnan alueella olevien seurakuntien yhtymä on säännöksen mukaan edelleen mahdollinen.

Pykälän 2 momentissa säädetään voimassa olevan kirkkolain mukaisesti, että yhtymään kuuluvien seurakuntien on hoidettava yhtymän tehtävät ja perussäännössä määrättävät asiat joko täydellisessä tai osittaisessa yhteistaloudessa.

2 §. *Tehtävät.* Pykälän 1 ja 2 momentissa luetellut seurakuntayhtymän tehtävät ovat samat kuin voimassa olevassa kirkkolaissa. Yhtymän on siten hoidettava kirkollisverotusta, verojen ja muiden yhteisten tulojen jakoa sekä kirkon keskusrahastolle suoritettavia maksuja koskevat asiat sekä seurakuntien rahatoimi, kirjanpito ja tilintarkastus. Koska osittaisessa yhteistaloudessa olevilla seurakunnilla voi olla huomattava omaisuus, josta ne itse päättävät, ehdotetaan, että nämä seurakunnat voivat perussäännön mukaan itse hoitaa rahatoimensa ja kirjanpitonsa.

Pykälän 3 momentin mukaan perussäännössä voidaan yhtymälle antaa myös muita hallintoon ja talouteen liittyviä asioita sekä seurakunnalliseen toimintaan liittyviä tehtäviä ja työmuotoja.

3 §. *Omaisuuksien siirtyminen.* Pykäläehdotuksessa säädetään omaisuuden järjestelystä seurakuntayhtymää perustettaessa. Ehdotus vastaa voimassa olevan kirkkolain säännöksiä. Pykälän 1 momentin mukaan täydellisessä yhteistaloudessa olevien seurakuntien omaisuus siirtyy pääsääntöisesti seurakuntayhtymälle. Osittaisessa yhteistaloudessa olevat seurakunnat säilyttävät omistusoikeuden niillä yhtymän syntyessä olleeseen tai niiden myöhemmin hankkimaan omaisuuteen, elleivät ne sovi omaisuuden siirtymisestä yhtymälle.

Silloinkin kun seurakunnat tulevat täydelliseen yhteistalouteen ja omaisuus siirtyy seurakuntayhtymälle, saattaa olla tarkoituksenmukaista, että seurakunta saa omistaa ja hallita sille lahjoitettua, testamentattua tai lahjoitusvaroin ostettua omaisuutta. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tämän mukaista selkeyttävää säännöstä, joka voimassa olevasta kirkkolaista on puuttunut. Omaisuuden pysyttäminen seurakunnalla edellyttää 2 momentin mukaan perussäännössä olevaa määräystä.

4 §. *Perussääntö.* Ehdotus seurakuntayhtymän perussäännöstä vastaa pääosin voimassa

olevia säännöksiä. Pykälän 1 momentissa säädetään perussäännön sisällöstä, sen hyväksymisestä ja alistamisesta kirkkohallituksen ratkaistavaksi.

Pykälän 2 momentissa on säännökset siltä varalta, että seurakunnat eivät pääse yksimielisyyteen perussäännöstä ja omaisuuden siirtymisestä. Tällöin tuomiokapitulin on määrättävä selvitysmies valmistelemaan ehdotus kirkkohallituksessa tehtävää lopullista päätöstä varten. Tuomiokapituli voi muutoinkin, kun se katsoo sen tarpeelliseksi, määrätä selvitysmiehen.

5 §. *Perussäännön muuttaminen ja yhtymän purkaminen.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan voimassa olevan kirkkolain mukaisesti, että yhteisen kirkkovaltuuston päätös perussäännön muuttamisesta tai yhtymän purkamisesta on tehtävä määränemmistöllä siten, että kaksi kolmannesta saapuvilla olevista ja enemmän kuin puolet kaikista jäsenistä kannattaa päätöstä. Voimassa olevan kirkkolain mukaan päätös on yleensä alistettava tuomiokapitulille ja vain siinä tapauksessa, että se koskee yhtymän omaisuuden jakamista, kirkkohallitukselle. Kun perussäännön vahvistaminen kuuluu kirkkohallitukselle, ehdotetaan, että myös sen muuttaminen alistetaan saman toimielimen ratkaistavaksi.

Pykälän 2 momentin säännös on samansisältöinen kuin nykyisen kirkkolain vastaava säännös. Jos omaisuuden jaosta ei perussäännön muuttamisen tai seurakuntayhtymän purkautumisen yhteydessä päästä sopimukseen, on jako toimitettava säännöksen mukaan noudattaen soveltuvien osin omaisuuden jaosta seurakunta-jaon yhteydessä annettuja säännöksiä.

6 §. *Päätösvalta.* Pykälän 1 ja 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi niistä toimielimistä, jotka käyttävät toisaalta seurakuntayhtymän päätösvaltaa ja toisaalta yhteistaloudessa olevien yksittäisten seurakuntien päätösvaltaa. Pykälän 3 momentin mukaan osittaisessa yhteistaloudessa olevan seurakunnan päätösvaltaa käyttää sen oma kirkkovaltuusto, jollei päätösvaltaa ole perussäännössä määrätty seurakuntayhtymän hoidettavaksi. Pykälä vastaa sisällöltään voimassa olevan kirkkolain säännöksiä.

7 §. *Yhteisen kirkkovaltuuston jäsenet.* Pykälässä ehdotetaan toiminnan joustavuuden lisäämiseksi yhteisen kirkkovaltuuston jäsenmäärää vähennettäväksi voimassa olevan kirkkolain mukaisesta jäsenmäärästä siten, että siihen tulee entisten 24—96 jäsenen sijasta seurakun-

tien yhteenlasketun väkiluvun mukaan vähintään 21 ja enintään 91 jäsentä. Pykälän 2 momentin mukaan kullakin seurakunnalla olisi vähintään kaksi paikkaa, tai yksi paikka, jos seurakuntia on enemmän kuin 20. Muut paikat jaetaan ehdotuksen mukaan väkilukujen suhteessa. Säännös poikkeaa jossain määrin nykyisestä kirkkolaista, jonka mukaan neljäsosa jäsenistä valitaan siten, että kukin seurakunta valitsee yhtä monta ja loput väkilukunsa suhteessa.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan voimassa olevan kirkkolain mukaisesti, että osittaisessa yhteistaloudessa olevien seurakuntien kirkkovaltuustot valitsevat kustakin seurakunnasta yhteiseen kirkkovaltuustoon tulevat jäsenet.

8 §. *Yhteinen kirkkoneuvosto.* Pykäläehdotuksessa on säännökset yhteisen kirkkoneuvoston asemasta seurakuntayhtymässä. Se vastaa lähinnä kirkkoneuvostoa yksittäisessä seurakunnassa. Pykälään on otettu nimenomainen säännös yhteisestä kirkkoneuvostosta, joka on toimeenpano- ja hallintoelin ja joka johtaa myös seurakuntayhtymän hoidettavaksi annettuja seurakunnalliseen toimintaan liittyviä tehtäviä. Yhteisen kirkkoneuvoston kokoonpanosta määrätään säännöksen mukaan kirkkojärjestyksessä.

9 §. *Seurakuntaneuvosto.* Täydellisessä yhteistaloudessa olevien seurakuntien seurakuntaneuvosto hoitaa pykälän 1 momentin mukaan ne kirkkoneuvostolle säädetyt tehtävät, jotka eivät kuulu seurakuntayhtymän yhteiselle kirkkoneuvostolle ja muut sille laissa osoitetut tai erikseen määrättyt tehtävät. Seurakuntaneuvoston tehtäviä on voimassa olevaan lakiin nähden täsmennetty ja viittauksella kirkkoneuvoston tehtäviin korostetaan seurakuntaneuvoston tehtävää seurakunnan hengellisen elämän edistämässä ja johtamisessa. Pykälän 2 momentin mukaan seurakuntaneuvoston asiana on päättää seurakunnallista toimintaa varten myönnettyjen määrärahojen käytöstä sekä seurakunnalle lahjoitetusta, testamentatusta ja lahjoitusvaroin hankitusta omaisuudesta. Pykälän 3 momentissa säädetään, että seurakuntaneuvostoon kuuluu vähintään 6 ja enintään 14 jäsentä. Myös seurakuntaneuvoston jäsenmäärää on alarajan osalta alennettu nykyisestä kahdeksasta kuuteen.

10 §. *Päätösvallan siirtäminen.* Pykälässä ehdotetut yhteisen kirkkovaltuuston päätösvallan siirtoa koskevat säännökset ovat samansisältöiset kuin voimassa olevassa kirkkolaissa. Siten

yhteisen kirkkovaltuuston päätösvaltaa voidaan säännöksen mukaan siirtää ohje- tai johtosäännöllä yhteiselle kirkkoneuvostolle, sen jaostoilta ja yhtymän johtokunnalle sekä seurakuntaneuvostolle, jolloin päätös on alistettava tuomiokapitulille. Päätösvallan siirtoa koskevat rajoitukset ovat samat kuin yksittäisen seurakunnan kirkkovaltuuston osalta.

11 §. *Toimielimiin sovellettavat säännökset.* Pykälään ehdotetaan otettavaksi voimassa olevasta kirkkolaista puuttuva yleissäännös, jonka mukaan yhtymän toimielimiin ja asioiden käsittelyyn niissä on sovellettava, mitä kirkkovaltuustosta ja kirkkoneuvostosta sekä seurakunnan johtokunnista säädetään, jollei tästä laista tai kirkkojärjestyksestä muuta johdu.

12 §. *Tulojen jakaminen osittaisessa yhteistaloudessa.* Pykälässä ehdotetaan voimassa olevan kirkkolain mukaisesti säädettäväksi, että seurakunnille tulevat kirkollisverot ja muut yhteiset tulot osittaisessa yhteistaloudessa jaetaan yhteisen kirkkovaltuuston päättämien perusteiden mukaan ensin yhtymän ja sen seurakuntien kesken sekä seurakunnille tuleva osuus seurakuntien kesken. Jakoperusteista päättää yhteinen kirkkovaltuusto ja päätös on alistettava kirkkohallituksen ratkaistavaksi.

12 luku. Muut yhteistoiminnan muodot

1 §. *Seurakuntien yhteistoiminta.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi seurakuntien muusta yhteistoiminnasta. Se voi käsittää seurakuntien tekemään sopimukseen perustuvan 1 momentin mukaisen tehtävien yhteisen hoitamisen taikka 2 momentissa tarkoitettujen tehtävien hoitamisen toisen seurakunnan puolesta. Pykälän 1 momentin mukainen yhteinen tehtävien hoitaminen ei edellytä yhteistoimintaorganisaation muodostamista. Seurakuntien pysyväisluontoisempi yhteistoiminta, jota 2 momentissa tarkoitetaan, järjestetään yleensä siten, että yksi seurakunta hoitaa tehtävää ja muut ovat sopimuskumppaneita. Tällöin voidaan säännöksen mukaan sopia, että sopimuskumppani saa valita jäseniä toimintaa hoitavan seurakunnan asianomaiseen johtokuntaan. Ehdotukseen ei ole otettu nykyisessä kirkkolaissa olevia yhteistoiminnan muotoja, seurakuntainliittoja tai seurakuntien edustajain kokousta koskevia säännöksiä. Ehdotuksella pyritään keventämään seurakuntien yhteistoiminnan vaatimaa hallintoa. Käytännössä seurakuntien välistä yh-

teistoimintaa harjoitetaan esimerkiksi kasvatuksen, diakonian ja sielunhoidon alueella.

Pykälän 3 momentin mukaan myös seurakuntayhtymä voi tehdä sopimuksen tässä pykälässä tarkoitetusta yhteistoiminnasta.

2 §. *Yhteistoiminta kunnan kanssa.* Seurakunta tai seurakuntayhtymä voi säännöksen mukaan huolehtia tekemänsä sopimuksen perusteella myös jostakin kunnalle tai kuntainliitolle kuuluvasta tehtävästä. Jos tehtävää hoitamaan perustetaan johtokunta, voidaan kunnallisesta edustuksesta johtokunnassa sopia. Näitä edustajia saadaan kuitenkin valita enintään puolet. Voimassa olevassa kirkkolaissa ei ole vastaavaa säännöstä.

13 luku. Seurakuntajaon muuttaminen

Seurakuntajakoa koskevat säännökset ehdotetaan nykyisestään muutettuina ja täydennettyinä keskitettäväksi tähän lukuun.

1 §. *Aloiteoikeus.* Tässä pykälässä säädetään seurakuntajakoa koskevasta aloiteoikeudesta ja se vastaa voimassa olevan kirkkolain säännöksiä. Aloiteoikeus on siten kirkkovaltuustolla, seurakuntayhtymässä seurakuntaneuvostoilla sekä tuomiokapitulilla ja piispalla. Säännöksessä ehdotetaan lisäksi, että kirkkohallitus voi, jos muutos johtuu kuntajaon muutoksesta, panna vireille seurakuntajaon muutoksen. Lisäys on tarpeellinen, koska seurakuntajaon tulee noudattaa kuntajakoa siten, että kukin kunta kuuluu kokonaisuudessaan samaan seurakuntaan tai seurakuntayhtymään. Kuntarajoihin tehty pienetkin tarkistukset aiheuttavat muutoksia myös seurakuntajakoon.

2 §. *Viranhaltijoiden ja työntekijöiden siirtäminen.* Nykyisessä kirkkolaissa ei ole säännöksiä viranhaltijoiden ja työntekijöiden aseman järjestämisestä seurakuntajaon muutoksen yhteydessä. Pykälässä järjestetään muiden kuin 3 §:ssä mainittujen viranhaltijoiden ja työntekijöiden asema pääasiallisesti kuntajaosta annetussa laissa (73/77) omaksuttujen periaatteiden mukaisesti. Pykälän 1 momentin mukaan, jos seurakunta liitetään toiseen tai lakkautetaan tai jos virka tulee tarpeettomaksi seurakunnan alueen supistumisen vuoksi, siirretään päätömmiset viranhaltijat laajentuvan tai uuden seurakunnan taikka asianomaisen seurakuntayhtymän virkoihin. Siirrettävälle taataan pykälän 2 momentin mukaan uudessa virassa aikaisempia palkkaetuja vastaavat edut. Pykälän 3 momen-

tissa ehdotetaan, että 1 ja 2 momentissa tarkoitettut oikeudet kuuluvat myös pysyväisluonteisessa päätoimisessa työsuhteessa olevalle työntekijälle.

3 §. *Kirkkoherra, kappalainen ja kanttori.* Seurakuntien yhdistäminen on papiston virka-asemaan liittyvien erioikeuksien vuoksi ollut tähän asti mahdollista vain, kun ainakin toinen kirkkoherranvirka on ollut avoin. Sellaista seurakuntajaotuksen muutosta, joka olisi vaikuttanut vakinaisten pappien ja kanttorien palkkaukseen ja asemaan, ei ole voitu vastoin viranhaltijan tahtoa toteuttaa ennenkuin mainittujen viranhaltijoiden oikeudet virkaan ovat lakanneet. Tässä pykälässä olevat viranhaltijoiden aseman muuttamista koskevat uudet säännökset edellyttävät, että eduskunta ensin hyväksyy samanaikaisesti tämän esityksen kanssa annettavan esityksen laiksi eräistä poikkeuksista papiston erioikeuksiin.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että kun kaksi seurakuntaa yhdistetään ja kirkkoherranvirka lakkaa, viranhaltija siirretään laajenevan seurakunnan kirkkoherranvirkaan, jos se on avoin, ja muussa tapauksessa kappalaisen virkaan. Tämä on ollut mahdollista myös nykyisin, jos viranhaltija on suostunut siirtoon. Pykälän 2 momentin mukaan, kun muodostetaan yhdistämällä kahdesta tai useammasta seurakunnasta uusi seurakunta, tulee jakopäätöksessä määrätä, mikä tai mitkä kirkkoherranvirat lakkaavat. Kirkkoherra tai kappalainen, jonka virka seurakuntajaon muutoksessa lakkaa, siirretään pykälän 3 momentin mukaan kappalaisen virkaan laajenevassa, muodostettavassa tai muussa seurakunnassa, jota jaon muuttuminen koskee. Tämä koskee säännöksen mukaan myös kanttorinviran haltijaa, jonka virka samasta syystä lakkaa. Säännöksessä taataan siirretyille viranhaltijoille heidän virkasuhteeseensa kuuluvien etujen säilyttäminen.

4 §. *Omaisuuksien jako.* Voimassa olevan lain mukaan seurakuntien omaisuuden jako on pääsääntöisesti pantava toimeen vain silloin, kun seurakuntajaossa muodostetaan kokonaan uusi seurakunta. Omaisuuden jako toimitetaan pykälän 1 momentissa olevan ehdotuksen mukaan paitsi silloin, kun seurakunnan alueellista jakoa muutetaan perustamalla uusi seurakunta, myös silloin, kun muutoksen vaikutus seurakuntien väkilukuun on huomattava. Jos seurakunnat ovat eri mieltä omaisuuden jaon tarpeellisuudesta, asian ratkaisee säännöksen mu-

kaan kirkkohallitus. Omaisuudella tarkoitetaan tässä yhteydessä sekä varoja että velkoja. Pykälän 2 momentin mukaan, jos seurakuntajaoissa koko seurakunta yhdistetään toiseen seurakuntaan tai perustettavaan uuteen seurakuntaan, omaisuus siirtyy tälle seurakunnalle. Jos seurakuntajakoon kuuluvat seurakunnat muodostetaan seurakuntayhtymäksi, omaisuuden jaosta määrätään säännöksen mukaan perussäännössä.

Pykälän 3 momentin mukaan omaisuuden jaosta seurakuntajaon muuttamisen yhteydessä päättää aina kirkkohallitus. Kirkkohallitus voi päättää säännöksen mukaan omaisuuden jaosta myös erikseen ja päättää jakopäätöksen yhteydessä vain, onko omaisuuden jako tarpeellinen.

5 §. *Yleinen jakoperuste.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi omaisuuden ja velkojen sekä vastaavien sitoumuksien jaon yleisestä jakoperusteesta erilaisten seurakuntajakojen yhteydessä. Ehdotus vastaa sitä käytäntöä, jota tähänkin saakka on useimmiten noudatettu, eli jakoperusteena on ollut alueiden väkiluku. Voimassa olevan kirkkolain säännös lähtee kohutuullisuusharkinnasta. Omaisuuden ja velkojen sekä vastaavien sitoumusten jako tapahtuu säännöksen mukaan seurakunnan väkiluvun osoittamassa suhteessa. Sitoumusten siirron tulee tapahtua saamamiehen tai oikeuden haltijan suostumuksella.

6 §. *Poikkeukset jakoperusteista.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi poikkeuksista yleiseen jakoperusteeseen. Tarkoituksenmukaisuusyyt johtavat yleensä siihen, että kirkot, seurakuntatalot ja muut rakennukset sekä hautausmaat jaetaan sille seurakunnalle, jonka alueella ne sijaitsevat. Jokaisessa seurakunnassa on yksi kirkko, jota pidetään pääkirkkona. Muita kirkkorakennuksia pidetään sivukirkkoina. Pykälän 1 momentti koskee niitä tapauksia, jolloin seurakunnan alueesta osa erotetaan ja liitetään toiseen seurakuntaan tai muodostetaan uusi seurakunta. Tällöin seurakunta saa pitää pääkirkkonsa siihen kuuluvine muine rakennuksineen ja hautausmaineen, eikä sen arvoa oteta huomioon omaisuuden jaossa. Momentin 2 kohdassa ehdotetaan, että sellainen muu kirkko, seurakuntatalo, hautausmaa tai muunlainen kiinteistö tai rakennus, jota käytetään tietyn alueen seurakunnallisiin palveluihin, on annettava sille seurakunnalle, johon alue tulee kuulumaan. Tällaisen omaisuuden arvoa ei myöskään oteta huomioon omaisuuden ja-

ossa. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan jakoon osalliselle seurakunnalle annettavaksi jakopäätöksessä määräaikainen käyttöoikeus jaossa toiselle seurakunnalle jääneeseen omaisuuteen, jollei siitä aiheudu viimeksi mainitulle seurakunnalle huomattavaa haittaa. Pykälän 3 momentti tekee mahdolliseksi jakoperusteista poikkeamisen joko seurakunnan talouden ilmeisen heikentymisen tai muun olennaisen haitan perusteella. Ehdotus sääntelee seurakuntajaon yhteydessä noudatettavat omaisuuden jakoperusteet tarkemmin kuin voimassa oleva kirkkolaki.

14 luku. Kirkko, seurakunnan kiinteistöt ja rakennussuojelu

1 §. *Kirkko.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi samoin kuin voimassa olevassa kirkkolaisessa, että seurakunnalla tulee olla kirkko. Kirkkojärjestyksessä kuitenkin säännöksen mukaan määrättäisiin, milloin seurakunnat voivat käyttää kirkkoa yhteisesti. Kirkon tai siunauskappelin rakentamista koskeva kirkkovaltuuston päätös on pykälän 2 momentin mukaan alistettava kirkkohallituksen vahvistettavaksi. Voimassa olevan lain mukaan rakentamispäätös on kirkon osalta alistettava valtioneuvostolle ja siunauskappelin osalta kirkkohallitukselle. Koska seurakunnat itse kustantavat kirkkojen rakentamisen ja ylläpidon, uuden kirkon rakentamispäätös on perusteltua alistaa kirkkohallitukselle. Lisäksi kirkkohallituksella on käytettävissä rakennusasioiden asiantuntemusta niin, että kirkkorakennukselle asetettavat yleiset vaatimukset tulevat otetuiksi huomioon.

2 §. *Kirkolliset rakennukset.* Pykäläehdotuksen 1 momentissa on lueteltu ne rakennukset, jotka ovat kirkollisia rakennuksia. Voimassa olevassa laissa ei ole määriteltä kirkollisia rakennuksia. Määrittely on tarpeellinen, koska kirkolliset rakennukset ovat uuden suojelusäännöksen alaisia. Kirkollisiksi rakennuksiksi ei säännöksessä ole määriteltä rukoushuoneita, virkataloja, seurakuntataloja ja leirikeskuksia. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi kirkollisten rakennusten olennaisia muutoksia koskevien päätösten alistamisesta kirkkohallitukselle. Voimassa olevan lain mukaan päätös alistetaan valtioneuvostolle.

3 §. *Kirkonmaa ja sen lunastaminen.* Pykäläehdotuksen 1 momenttiin on otettu säännökset

erityisestä kiinteistörajasta, niin sanotusta kirkonmaasta. Kanonisesta oikeudesta omaksutun käsityksen mukaan pitäjänkirkko, jolle voitiin antaa lahjoituksia, on katsottava kirkonmaan varsinaiseksi omistajaksi. Tällaista keskiajalta peräisin olevaa tai mahdollisesti uskonpuhdistuksen jälkeen pitäjänkirkolle hankittua maaomaisuutta on nykyään vielä noin 2 200 ha eli noin 1,5 % seurakuntien yhteenlasketusta maaomaisuudesta. Sen luovuttamiselle asetetaan säännöksessä erityisehtoja. Pykälän 2 momentissa oleva viittaus kirkollisia virkataloja koskeviin säännöksiin tarkoittaa evankliluterilaisten seurakuntien virkataloista ja rahastoista annettua lakia ja lain täytäntöönpanosta annettua asetusta (253/66). Pykälä vastaa asiallisesti voimassa olevaa lakia.

4 §. *Muun kiinteistön luovuttaminen.* Virkatalojen ja kirkonmaan lisäksi seurakunnilla on myös muuta maaomaisuutta. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että seurakunnan kiinteän omaisuuden luovuttamista koskeva kirkkovaltuuston päätös on alistettava kirkkohallituksen vahvistettavaksi. Alistamisvelvollisuus tulisi pykälän 2 momentin mukaan koskemaan myös kirkonmaan ja seurakunnan kiinteän omaisuuden vuokraamista yli viideksi vuodeksi, kun alistaminen voimassa olevien säännösten mukaan on koskenut vain virkatalomaan vuokraamista. Alistus tehdään tuomiokapitulille. Kiinteän omaisuuden panttauksen alistamisesta ehdotetaan luovuttavaksi.

5 §. *Kirkollisten rakennusten suojelu.* Rakennussuojelulain (60/85) 4 §:n 2 momentin mukaan kirkollisten rakennusten suojelusta on säädetty kirkkolaissa. Kun voimassa oleva kirkkolaki vain viittaa rakennusten suojelusta voimassa olevien säästösten soveltamisesta kirkkoihin ja niiden sisustukseen, uudessa kirkkolaissa ehdotetaan annettaviksi kirkollisten rakennusten suojelusta yksityiskohtaisemmat säännökset. Pykälän 1 momentin mukaan ennen vuotta 1917 rakennettu kirkollinen rakennus on aina suojelunalainen. Kirkkohallitus voi määrätä myös tätä nuoremman kirkollisen rakennuksen suojeltavaksi, jos siihen on sellainen syy, että vastaava rakennus voitaisiin suojella rakennussuojelulain mukaan. Suojelu kohdistuu säännöksen mukaan suojelunalaisen rakennuksen kiinteään sisustukseen, maalauksiin, taideteoksiin sekä piha-alueeseen. Aloitte-oikeus rakennussuojelua koskeissa asioissa on säädöksen mukaan paitsi kirkkohallituksella, myös tuomiokapitulilla, seurakunnalla ja mu-

seovirastolla. Aiemmin aloiteoikeus on määräytynyt rakennussuojelulain perusteella.

Pykälän 2 momentti sisältää säännöksen museoviraston kuulemisesta suojelunalaisen kirkollisen rakennuksen purkamista tai olennaista muuttamista koskevassa asiassa. Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan otettavaksi uusi säännös siitä, että kirkkohallitus voi, jos rakennus on siten vahingoittunut, ettei sitä voi saattaa ennalleen tai rakennuksen suojelu ei muusta erityisestä syystä ole perusteltua, museovirastoa kuultuaan lakkauttaa kirkollisen rakennuksen suojelun. Pykälän 4 momentissa ehdotetaan, että kirkkohallituksen 2 ja 3 momenttien nojalla tekemät päätökset on alistettava opetusministeriölle. Voimassa olevan kirkkolain mukaan olennaista muutosta kirkon ulko- tai sisäasuun merkitsevä päätös tuli alistaa valtioneuvostolle.

6 §. *Rakennussuojelun valvonta.* Pykälässä säädetään tarkastusoikeudesta. Rakennussuojelun toteuttamiseksi on tärkeää, että siitä vastaavalla viranomaisella on oikeus päästä rakennukseen tekemään tutkimuksia, suorittamaan mittauksia ja valvomaan rakennuksessa tapahtuvia muutoksia. Pykälän 1 momentin mukaan kirkkohallituksen, tuomiokapitulin ja museoviraston määräämällä tarkastajalla on oikeus päästä kirkolliseen rakennukseen suojelua koskevassa asiassa tarpeellisten tarkastusten ja tutkimusten suorittamiseksi. Kirkkohallitus voi pykälän 2 momentin mukaan kieltää ilman vahvistuspäätöstä suoritettavan muutostyön tai määrätä sen keskeytettäväksi ja sen päätös voidaan panna täytäntöön valituksesta huolimatta. Voimassa olevasta kirkkolaista puuttuvat vastaavat säännökset.

7 §. *Rakennussuojelun kustannukset.* Vanhoja rakennussuojelun kannalta tärkeitä kirkollisia rakennuksia on usein seurakunnissa, joiden kirkollisverotulot ovat niin vähäisiä että suojelu ylittäisi seurakunnan taloudellisten mahdollisuuksien rajat. Tämän vuoksi pykälässä ehdotetaan, että seurakunnan kustannusvastuuta rajoitetaan siten, ettei sitä voida velvoittaa suojelutoimenpiteisiin, joiden kustannukset ovat ilmeisessä epäsuhteessa siihen, mitä seurakunta voi osoittaa kaikkien kirkollisten rakennusten kunnossapitoon.

15 luku. Seurakunnan talous

1 §. *Seurakunnan varojen käyttäminen.* Seura-

kunnan talous kuuluu kirkon järjestysmuotoon ja hallintoon. Tämän vuoksi sen perusteista on säädettävä kirkkolaissa. Se, mihin tarkoitukseen seurakunnan varoja ja tuloja saadaan käyttää, määräytyy kirkkolain mukaisten seurakunnan tehtävien perusteella. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että seurakunnan varoja ja tuloja saadaan käyttää ainoastaan seurakunnan tehtävien toteuttamiseen. Pykälän 2 momentissa säädetään seurakunnan velvollisuudesta suorittaa maksuja kirkon keskusrahastoon. Pykälän sisältö vastaa nykyistä kirkkolakia.

2 §. *Kirkollisvero.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi kirkon jäsenten velvollisuudesta suorittaa kirkollisveroa. Sen perusteet on säädetty erikseen evankelisluterilaisten seurakuntien virkataloista ja rahastoista annetun lain 13 §:ssä ja eräiden kirkollisten suoritusten perusteista annetun lain 1 §:ssä. Pykälän 2 momentti sisältää yleisen säännöksen menojen kattamisesta talousarviossa. Kirkkovaltuusto vahvistaa 3 momentin mukaan veroäyrin hinnan nykyistä kirkkolakia vastaavalla tavalla. Pykälän 4 momentissa viitataan edellä mainittuihin kirkollisveron perusteita koskeviin lakeihin.

3 §. *Vapautus kirkollisverosta.* Pykälän 1 momentin mukaan verovelvollinen vapautuu ilman eri hakemusta kirkollisverosta ja sen viivästymisen seurauksista, jos hän on saanut vastaavan vapautuksen sekä valtion- että kunnallisverosta. Säännöstä on yksinkertaistettu nykyisestä niin, ettei vapautusta kirkollisverosta tarvitse erikseen hakea. Käytännössä saattaa kuitenkin esiintyä tilanteita, joissa seurakunnan viranomaisen tulee voida muulloinkin itsenäisesti myöntää osittainen tai täydellinen vapautus kirkollisverosta samoilla perusteilla, joilla valtion tai kunnan viranomaiset voivat myöntää vapautuksen tai lykkäyksen valtion- ja kunnallisveron osalta. Tällainen valtuus ehdotetaan kirkkoneuvostolle pykälän 2 momentissa.

4 §. *Määrätarkoitukseen lahjana tai testamentilla saatu omaisuus.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan nykyisen kirkkolain mukaisesti säädettäväksi, että seurakunnan lahjana tai testamentilla saama omaisuus on käytettävä määrätarkoitukseen. Käyttötarkoituksesta poikkeaminen on pykälän 2 momentin mukaan mahdollista silloin, kun muuttuneet olosuhteet ovat tehneet käytön alkuperäiseen tarkoitukseen mahdottomaksi tai hyödyttömäksi. Samoin

kuin voimassa olevan lain mukaan päätös on 3 momentin mukaan alistettava tuomiokapitulin vahvistettavaksi.

5 §. *Tilivelvolliset.* Kirkkolaissa ei ole aikaisemmin ollut säännöstä tilivelvollisista luottamusmiehistä ja viranhaltijoista. Pykälän 1 ja 2 momenttiin ehdotetut säännökset siitä, jotka ovat tilivelvollisia, vastaavat sisällöltään kunnallislain säännöksiä. Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi tilivelvollisen syyksi luettavan virheellisen menettelyn tai laiminlyönnin seuraamuksista sekä korvausvaatimuksen esittämisestä. Jos tilivelvollista vastaan tehdään muistutus, kirkkovaltuustolla on oikeus harkita, mihin toimenpiteisiin on ryhdyttävä. Jos tilivelvollinen on hukannut varoja tai syylistynyt taloudelliseen väärinkäyttöön tai muuhun tahalliseen törkeään velvollisuuksien vastaiseen menettelyyn, kirkkovaltuuston on ilmoitettava hänet syytteeseen pantavaksi. Jos syytetty ei nosteta rikoksen vähäisyyden vuoksi, korvausvaatimus voidaan säännöksen mukaan käsitellä tuomiokapitulissa tilimuistutusasiaina. Siitä on kuitenkin esitettävä vaatimus kolmen vuoden kuluessa tilivelvolliseen kohdistetun muistutuksen tekemisestä. Korvausvelvollisuuden määräytymisessä ehdotetaan 4 momentissa noudatettavaksi vahingonkorvauslakia (412/74).

16 luku. *Kirkonkirjat väestörekisterinä ja seurakunnan arkisto*

Väestökirjahallinnon vuonna 1984 toteutettu uudistus rakentuu sille sekä valtion että kirkon taholla yleisesti hyväksytylle periaatteelle, että väestökirjanpito kuuluu valtion tehtäviin. Seurakunnat hoitavat kuitenkin edelleen jäsentensä osalta paikallisen väestörekisterin pitämisen.

1 §. *Väestörekisterin pitäminen.* Pykälään ehdotetaan otettaviksi voimassa olevan kirkkolain mukaisesti säännökset kirkonkirjojen pitämisestä ja väestörekisterin pitämiseen liittyvistä tehtävistä. Siten pykälän 1 momentin mukaan kirkkoherranvirastot ja keskusrekisterit huolehtivat näistä tehtävistä väestökirjahallinnon ohjauksessa ja valvonnassa noudattaen väestörekisteristä voimassa olevia säädöksiä ja määräyksiä. Päätöksenteko rekisterin pitämistä koskevista asioista kuuluu 2 momentin mukaan kirkkoherralle tai keskusrekisterin johta-

jalle. Väestörekisterin pitämistä koskeva ratkaisu voidaan saattaa 3 momentin mukaan, rekisteritoimiston päätettäväksi väestökirjalain (141/69) mukaisesti.

2 §. *Kirkonlinjat.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi kirkonkirjoista, joita ovat erinäiset luettelot. Näihin on lisätty avioliittolakiin (234/29) tehtyjen muutosten johdosta luettelo avioliiton esteiden tutkinnasta sekä poistettu maininta avioliittoon kuulutetuista. Kirkkohallitus antaa tarkempia määräyksiä pykälän 2 momentin mukaan kirkonkirjojen sisällöstä ja pitämisestä sekä kirkonkirjoista annettavista tiedoista, jollei asia kuulu väestökirjahallinnon viranomaisille. Säännös on saman sisältöinen kuin nykyisessä kirkkolaissa. Kirkonkirjoista ja seurakunnan muista asiakirjoista annettavista virkatodistuksista ja otteista suoritettavasta lunastuksesta määrää 3 momentin nojalla opetusministeriö niinkuin voimassa olevankin kirkkolain mukaan.

3 §. *Asiakirjojen säilyttäminen ja tallettaminen.* Arkistolain (184/81) mukaan evankelis-luterilaisen kirkon arkistoista säädetään kirkkolaissa. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että kirkkohallitus voi antaa seurakunnan arkistoja koskevia tarkempia määräyksiä. Pykälän 2 momentin mukaan seurakunnan arkistoon kuuluvia vanhoja kirkonkirjoja ja muita asiakirjoja voidaan tallettaa niin kuin siitä erikseen on säädetty tai määrätty. Tällöin noudatetaan mitä arkistolaissa ja -asetuksessa (1012/82) säädetään. Lisäksi tulevat noudatettaviksi kirkkojärjestyksen määräykset asiakirjojen tallettamisesta yleisarkistoon.

17 luku. Hautaustoimi

Kirkkojärjestykseen otetun säännöksen mukaan seurakunnalla tulee olla oma tai toisen seurakunnan tai seurakuntayhtymän kanssa yhteinen hautausmaa taikka oikeus käyttää muuta vihittyä hautausmaata.

1 §. *Hautausmaan perustaminen.* Pykälässä ehdotetaan, että hautausmaan perustamisesta, laajentamisesta tai lakkauttamisesta päättää kirkkovaltuusto, jonka päätös on alistettava opetusministeriön vahvistettavaksi. Säännöksen sisältöä on täsmennetty voimassa olevaan säännökseen nähdessä, että se koskee myös hautausmaan laajennusta ja lakkauttamista. Lakkautuspäätöstä ei kuitenkaan tarvitse alistaa.

2 §. *Hautaoikeus.* Hautaoikeus on luonteel-

taan julkisoikeudellinen. Uskonnonvapauslain mukaan myös kirkkoon kuulumattomalla on oikeus saada hautapaikka evankelis-luterilaisen seurakunnan hautausmaalta. Ehdotuksessa on luovuttu hautojen jaosta sukuhautoihin ja kertahautoihin. Pykälän 1 momentin mukaan hautaoikeus voidaan luovuttaa vain määräajaksi, joka kirkkojärjestyksessä on määrätty enintään 50 vuodeksi. Hautaoikeuden voimassaoloaikaa voidaan kuitenkin kirkkojärjestyksen mukaan jatkaa, jollei siitä aiheudu haittaa hautausmaan tarkoituksenmukaisille järjestelyille. Hautaoikeuden haltija voi ehdotuksen mukaan luovuttaa hautaoikeuden vain seurakunnalle. Pykälän 2 momentissa säädetään hautaoikeuden haltijasta ja siitä, keitä haudaan saadaan haudata. Sopimus tästä voidaan tehdä viimeistään vuoden kuluessa hautapaikan luovuttamisesta. Jollei sopimusta tehdä tai tehtyä sopimusta voida noudattaa, tässä momentissa mainitut seikat määräytyvät kirkkojärjestyksen 17 luvun mukaisesti. Pykälässä säännellyistä asioista syntyvät erimielisyydet ratkaisee 3 momentin mukaan kirkkoneuvosto kuten nykyisinkin.

3 §. *Haudan hoito.* Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan otettavaksi perussäännös hautojen hoitotasosta ja siitä, kenelle hoitovastuu kuuluu. Sukuhautojen ja kertahautojen erottelusta luopumisesta johtuu, että säännökset poikkeavat voimassa olevasta kirkkolaista. Hoitovastuu kuuluu ehdotuksen mukaan hautaoikeuden haltijalle, jollei kirkkovaltuusto toisin päättä. Hoitovastuu voi säännöksen mukaan siirtyä hautaoikeuden myös sen vuoksi, että haudan hoidosta sovitaan seurakunnan kanssa eri korvauksesta. Hautojen hoitaminen seurakuntien toimesta järjestetään 2 momentin mukaan siten, että seurakunta tekee määräaikaista hautainhoitosopimuksia ja ottaa korvauksesta vastatakseen itse hautojen hoidosta. Seurakunta voi myös rahastoida hoitosopimuksista maksettavat hoitokorvaukset hautainhoitorahastoon ja sopia hautaoikeuden haltijan kanssa hautojen hoidosta rahaston varoista. Pykälän 3 ja 4 momentissa säädetään haudanhoitovelvollisuuksien laiminlyönnin seurauksista nykyistä kirkkolakia vastaavasti. Tiedotusta hautaa koskevista päätöksistä on kuitenkin entisestään tehostettu ja otettu huomioon tiedoksiannosta hallintoasioissa annettu laki (232/66).

4 §. *Muistomerkit.* Kirkkojärjestys edellyttää, että hautausmaan ohjesääntöön on otettava määräykset muun muassa hautamuistomerkki-

en hyväksymisestä. Seurakunta päättää, min-kälaisia muistomerkkejä, rakennelmia tai istutuksia haudalle pannaan. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, ettei muistomerkkejä saa viedä pois ilman kirkkoneuvoston lupaa. Pykälän 2 momentin mukaan hautaoikeuden haltijalle voidaan kuitenkin antaa lupa poistaa muistomerkit ja rakennelmat, kun hautaoikeus lakkaa. Jollei näitä ja haudalla olevia irtaimia esineitä poisteta kuuden kuukauden kuluessa hautaoikeuden päättymisestä, ne siirtyvät seurakunnalle, kuten voimassa olevankin kirkkolain mukaan.

IV OSA. PIISPA JA HIIPPAKUNNAN MUU HALLINTO

18 luku. Piispa

1 §. *Piispa ja piispan tehtävät.* Pykälän 1 momentin mukaan piispa johtaa hiippakuntansa hallintoa sekä valvoo seurakuntien ja pappien toimintaa. Säännös vastaa asialliselta sisällöltään nykyisen kirkkolain 397 §:n säännöstä. Nykyisen kirkkolain 397 §:ssä oleva yksityiskohtainen luettelo piispan velvollisuuksista on siirretty uudessa lainsäädännössä kirkkojärjestykseen.

Kuten nykyisinkin, arkkipiispalle säädetyt lisätehtävät, joita pykälän 2 momentissa lähinnä tarkoitetaan, ovat toimiminen kirkolliskokouksen, kirkkohallituksen, piispainkokouksen ja kirkon ulkoasiain neuvoston puheenjohtajana.

2 §. *Tehtävien tilapäinen hoitaminen.* Nykyisessä kirkkolaissa on hajallaan säännöksiä piispanviran hoitamisesta viran ollessa avoinna tai piispan ollessa estynyt tai esteellinen virkaansa hoitamasta. Tällaisessa tapauksessa piispan kiireelliset ja välttämättömät tehtävät hoitaa joko tuomiorovasti tai vanhempi pappisasessori. Pykäläehdotuksella pyritään vähentämään näitä erillissäännöksiä ja varmistamaan piispanviran hoito.

3 §. *Vaalien ajankohta sekä äänioikeus.* Pykäläehdotus koskee piispanvaalin toimittamisajan määräämistä ja äänivaltaisuutta sanotussa vaalissa. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että piispanvaalin ajankohdan määrää asianomainen tuomiokapituli eikä tasavallan presidentti kuten nykyisin. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan muutoksia piispanvaaliin osallistuvien

määräytymiseen. Siten maallikkovalitsijoiden suhteellista osuutta ehdotetaan lisättäväksi. Kun nykyisin valitaan yksi valitsija seurakunnan väkiluvun ollessa alle 15 000 ja kaksi sen ollessa vähintään 15 000, nyt ehdotetaan valittavaksi yksi valitsija seurakunnan väkiluvun jokaista alkavaa 5 000 henkeä kohti. Tuomiokapitulin notaarin äänioikeus ehdotetaan poistettavaksi. Papinvirasta taikka muusta seurakunnan tai kirkon virasta eronneen papin äänioikeutta ehdotetaan rajoitettavaksi 5 luvun 5 §:ssä ilmenevällä tavalla.

Arkkipiispan vaalissa on 3 momentin mukaan äänioikeus nykyisten äänioikeutettujen lisäksi kirkolliskokoukseen kaikista hiippakunnista valituilla edustajilla. Kun arkkipiispa toimii myös kirkolliskokouksen puheenjohtajana, kirkolliskokouksen jäsenen osallistuminen arkkipiispan vaaliin on perusteltua. Arkkihiippakunnan ulkopuolelta vaaliin osallistuvien osuus kasvaa kolminkertaiseksi.

4 §. *Vaalitoimitus, ehdollepano ja nimittäminen.* Pykäläehdotus koskee piispanvaalia ja piispan nimittämistä. Se vastaa voimassa olevia säännöksiä. Vaali toimitetaan 1 momentin mukaan suljetuin lipuin. Kelpoisuudesta ei ehdoteta säädettäväksi muuta kuin, että piispan tulee olla pappi. Kunkin on äänestettävä kolmea ehdokasta siinä järjestyksessä kuin hän haluaa heidät pantavaksi ehdolle. Ehdokasettelu ja äänten laskemistapa säilyvät pykälän 2 momentin mukaan ennallaan. Pykälän 3 momentin säännös tasavallan presidentin oikeudesta nimittää piispa perustuu hallitusmuodon 87 §:ään.

5 §. *Virkasuhteen päättyminen.* Voimassa olevan lain mukaan piispa voidaan erottaa vain tuomioistuimen rikosasiassa antamalla päätöksellä tai jos hän on menettänyt työkykynsä. Tarkoituksena on säilyttää piispan erottamattomuus. Tämän vuoksi pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, ettei piispan virkasuhteen päättymiseen sovelleta, mitä valtion virkamiesten virkasuhteesta säädetään. Pykälän 2 momentissa piispan eroamisikä ehdotetaan laskettavaksi nykyisestä 70 vuodesta 67 vuoteen. Tältä osin ehdotus vastaa valtion virkamieslain säännöksiä. Jos piispa haluaa erota ennen eroamisikää, hänen on säännöksen mukaan ilmoitettava siitä opetusministeriölle ja tuomiokapitulille. Pykälän 3 momentin mukaan tasavallan presidentti voi hakemuksetta myöntää eron piispalle, joka on pysyvästi menettänyt työkykynsä. Säännös vastaa valtion

virkamieslain säännöstä, jonka mukaan muutoin erottamattomalle tuomarille, joka sairauden vuoksi on menettänyt työkykynsä, annetaan ero.

19 luku. Tuomiokapituli

1 §. *Tehtävät ja jäsenet.* Pykäläehdotus sisältää perussäännöksen tuomiokapitulin tehtävistä ja kokoonpanosta. Tuomiokapituli hoitaa pykälän 1 momentin mukaan hiippakunnan kirkollista hallintoa ja toimintaa. Voimassa olevan kirkkolain mukaan tuomiokapituli käyttää hiippakunnassa myös tuomiovaltaa. Koska papin, lehtorin ja kanttorin virka- ja käytösvirheet, joiden rangaistavuus on perustunut kirkkolakiin, käsitellään ehdotuksen mukaan kurinpitoasioina, ei tuomiokapitulin tehtäviin enää kuulu tuomiovallan käyttäminen. Kurinpitoasiat käsitellään hallintomenettelylain mukaan. Tuomiokapitulin toimivaltaan jäävät edelleen tämän luvun 5 §:ssä mainitut lainkäyttöasiat, joista huomattavan osan muodostavat valitukset seurakunnan tai seurakuntayhtymän toimielinten päätöksistä.

Pykäläehdotuksen 2 momentti koskee tuomiokapitulin kokoonpanoa, joka varsinaisten jäsenten osalta säilyy ennallaan. Jumaluusopineiden ja lainoppineiden asessorien virkanimikkeet ehdotetaan muutettaviksi siten, että edellisistä tulee pappisasessoreja ja jälkimmäisistä lakimiesassessoria. Momentissa säädetään myös tuomiokapitulin apujäsenistä, joita tarvitaan esteen tai esteellisyyden vuoksi tai tuomiokapitulin lisäjäseniksi käsiteltäessä oikaisuvaatimusta vaali- tai virkaehdotuksesta. Tuomiokapituli määrää apujäsenet viideksi vuodeksi kerrallaan. Voimassa olevan lain mukaan apujäsen kutsutaan kulloinkin erikseen. Pykälän 3 momentin mukaan suullisessa käsitelyssä ja käsiteltäessä lainkäyttöä, virkavirhetä ja kurinpitoa lakimiesassessorin tai vastaavan pätevyyden omaavan apujäsenen tulee olla läsnä. Kenttäpiispa toimii edellä mainituissa tapauksissa tuomiokapitulin lisäjäsenenä, kun on kysymys sotilaspapista. Säännös on samansisältöinen kuin voimassa olevassa laissa.

Koska tuomiokapituli kirkkolain mukaan ylempänä hallintoviranomaisena ratkaisee myös lainkäyttöasioita, piispan ja muun tuomiokapitulin jäsenen on säännösehdotuksen 4 momentin mukaan ennen toimeen ryhtymistä

vannottava tuomarin vala tai annettava vakuutus.

2 §. *Kelpoisuusehdot.* Ehdotetussa pykälälähdössä säädetäisiin tuomiokapitulin asessorien ja muiden viranhaltijoiden kelpoisuusehdoista sekä pappisasessorin vaalista ja toimikaudesta. Pappisasessorin tulee pykälän 1 momentin mukaan olla hiippakuntaan kuuluvan seurakunnan kirkkoherra tai kappalainen, jolla on kirkkojärjestyksessä määrätty pätevyys. Ehdotus pappisasessorin vaalista vastaa muutoin voimassa olevan kirkkolain säännöksiä paitsi, että virasta eronneen papin äänioikeus rajataan neljäksi vuodeksi eroamisesta, ei kuitenkaan eroamisien jälkeen. Lakimiesassessorin kelpoisuusehdot säilytetään pykälän 3 momentin mukaan laissa asiallisesti ennallaan.

3 §. *Päätösvaltaisuus.* Tuomiokapituli on pykäläehdotuksen 1 momentin mukaan yleensä päätösvaltainen viisijäsenisenä. Päätettäessä vaali- tai virkaehdotuksesta taikka lakimiesassessorin tai lääninrovastin viran täyttämisestä tuomiokapitulin on oltava täysilukuinen. Muussa asiassa tuomiokapituli on säännöksen mukaan päätösvaltainen vajaalukuisenakin, jos vähintään kolme jäsentä saapuvilla olevista on asiasta samaa mieltä.

Ehdotuksen 24 luvun 9 §:n 2 momentista ilmenee, että tuomiokapitulin tekemästä vaali- tai virkaehdotuksesta ei saa valittaa ennen kuin lisätty tuomiokapituli on ratkaissut ehdollepanoa koskevan oikaisuvaatimuksen. Pykälän 2 momentissa säädetään, että oikaisuvaatimuksen käsittelemiseen osallistuu lisätyssä kokoonpanossa täysilukuisen tuomiokapitulin lisäksi kaksi tämän luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua apujäsentä, joista toisen tulee olla pappi ja toisen lakimies.

4 §. *Äänestäminen.* Pykälän 1 momentin mukaan äänestämisestä tuomiokapitulissa sekä hallinto- että lainkäyttöasioissa on voimassa, mitä yleisessä laissa äänestämisestä monijäsenisessä tuomioistuimessa säädetään.

Tämä tarkoittaa oikeudenkäymiskaaren 23 luvun säännösten noudattamista. Pykälän 2 momentti koskee äänestystä vaali- tai virkaehdotusta tehtäessä, jolloin säännöksen mukaan jokaisesta vaalisijasta äänestetään erikseen.

5 §. *Lainkäyttöasiat.* Tuomiokapitulissa käsiteltävät lainkäyttöasiat ovat pykälän 1 momentin mukaan valitusasioita, ylimääräisenä muutoksenhakuna tehtyjä kanteluja taikka hallintoriita-asioita. Valitusasiat ovat seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisen päätök-

sestä sekä eri vaaleista tuomiokapitulille tehtäviä valituksia. Kantelut ylempänä hallintoviranomaisena toimivalle tuomiokapitulille tehdään ylimääräisestä muutoksenhausta hallintoasioissa annetun lain (200/66) 2 ja 3 §:n mukaan. Oikeudenkäymiskaaren 10 luvun 26 §:ssä tarkoitettut hallintoriita-asiat, jotka koskevat julkisoikeudellista velvollisuutta tai oikeutta taikka virkasuhteesta johtuvaa riitaa silloin kun ne perustuvat kirkkolakiin tai kirkkojärjestykseen, käsitellään ja ratkaistaan niin ikään tuomiokapitulissa. Esimerkkinä viimeksi mainituista ovat oikeudesta hautapaikkaan johtuvat riita-asiat. Pykälän 2 momentin mukaan päätökset lainkäyttöasioissa tehdään esittelystä. Tuomiokapitulille lainkäyttöviranomaisena kuuluvat asiat on uudessa laissa koottu samaan säännökseen.

6 §. *Menettelyä koskevat oikeusohjeet.* Tuomiokapitulissa tapahtuvassa hallintoasioiden käsittelyssä on pykäläehdotuksen mukaan noudatettava, mitä hallintomenettelylaissa on säädetty, ellei kirkkolaista muuta johdu. Voimassa olevassa kirkkolaisessa ei ole nimenomaista säännöstä hallintomenettelylain soveltamisesta. Lainkäyttöasioissa menetellään oikeudenkäymiskaaren perustuvan laillisen oikeudenkäyntijärjestyksen mukaan. Osa menettelytapasäännöksistä on siirretty kirkkojärjestykseen.

7 §. *Vireillepano, suullinen käsittely, katselmus ja kuuleminen.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi asiain vireillepanosta ja sen käsittelystä tuomiokapitulissa. Kun säännöksen soveltamisalaa ei ole rajoitettu, se koskee sekä hallintomenettelyä että lainkäyttöä. Pykälän 1 momentin mukaan asia pannaan tuomiokapitulissa vireille kirjallisesti. Asia voi tulla vireille paitsi yksityisen henkilön toimesta myös viranomaisen tai tuomiokapitulin jäsenen esityksestä. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan sekä voimassa olevasta kirkkolaista että hallintomenettelylaista poiketen, että suullisessa käsittelyssä todistajia ja asiantuntijoita kuullaan valan tai vakuutuksen nojalla tuomiokapitulissa. Voimassa olevan kirkkolain mukaan heitä kuullaan alioikeudessa. Koska tuomiokapituli ehdotuksen mukaan käsittelee vain hallintoasioita ja niihin liittyviä lainkäyttöasioita, alioikeudessa tapahtuvaa kuulemistä tarkoittava säännös on nyt tarpeeton. Ehdotettu säännös ei syrjäytä hallintomenettelylain 19 §:n 2 momentin tarjoamaa mahdollisuutta kuulla todistajia ja myös asianosaista lääninoikeudessa. Kuulemisen keskittäminen tuomiokapituliin on tarkoituksen-

mukaista lähinnä siksi, että ne tuomiokapitulissa käsiteltävät asiat, joissa kuuleminen on tarpeen, ovat yleisille tuomioistuimille ja lääninoikeuksille vieraita. Pykälän 3 momentissa säädetään uhasta, joka voidaan asettaa asianosaiselle, kun häneltä pyydetään selitystä tai vastinetta taikka kun hänet kutsutaan suulliseen käsittelyyn tai katselmukseen.

8 §. *Oikeudenkäyntikulujen korvaaminen.* Pykäläehdotukseen on otettu voimassa olevasta kirkkolaista puuttuva säännös, jonka mukaan tuomiokapituli voi velvoittaa lainkäyttöasiassa hävinneen asianosaisen suorittamaan oikeudenkäyntikulujen korvausta oikeudenkäymiskaaren 21 luvussa säädettyin perustein. Kulujen korvaus ei siten tule kysymykseen hallintoasiassa eikä siis esimerkiksi kurinpitoasiassa tai oikaisuvaatimusasiassa.

9 §. *Tuomiokapitulin rahastot.* Säännöksen mukaan tuomiokapituli hoitaa itse hallussaan olevat lahjavarat ja rahastot sekä huolehtii niiden tilintarkastuksesta. Säännös vastaa asiallisesti voimassa olevan kirkkolain säännöstä.

10 §. *Virkarikosten oikeuspaikka.* Säännösehdotuksen mukaan sekä piispaa että tuomiokapitulin jäseniä vastaan ajettavat virkasyytteet käsittelee se hovioikeus, jonka tuomiopiirissä tuomiokapituli sijaitsee. Nykyisin piispaa vastaan virkarikoksesta nostettu syyte on käsiteltävä Turun hovioikeudessa.

11 §. *Lääninrovasti. Hiippakunta- ja rovastikuntakokous.* Hiippakunta on jaettu rovastikuntiin. Rovastikunnan johtava pappi on lääninrovasti. Pykälän 1—3 momentissa olevat säännökset koskevat lääninrovastin viran määräaikaisuutta ja tehtäviä sekä lääninrovastin vaalia ja nimittämistä. Säännös vastaa voimassa olevan kirkkolain säännöksiä muutoin, mutta ehdotuksen mukaan lääninrovastin virka muutetaan määräaikaiseksi ja hänet valitaan kuudeksi vuodeksi. Pykälän 4 momentti sisältää viittauksen hiippakunta- ja rovastikuntakokouksiin, joista ehdotetaan säädettäväksi kirkkojärjestyksessä.

V OSA. KIRKON YHTEINEN HALLINTO

20 luku. Kirkolliskokous

1 §. *Kokoonpano.* Pykälän 1 ja 3 momentti vastaavat nykyisen kirkkolain säännöksiä kirkolliskokouksen kokoonpanosta ja edustajapaikkojen jakautumisperusteista. Siten kirkol-

liskokoukseen kuuluu 12 niin sanottua virallista ja 96 valittua edustajaa. Pykälän 2 momenttiin on otettu uusi selventävä säännös kirkkoon kuulumisesta jäsenyyden edellytyksenä. Valittavien pappis- ja hiippakuntaedustajien luku määäräytyy 3 momentin mukaan hiippakunnittain, kuten nykyisinkin. Kirkolliskokouksen kokoontumisajasta ehdotetaan voimassa olevan lain mukaisesti 4 momentissa, että kirkolliskokous kokoontuu joka vuosi joko työjärjestyksessä määrättyinä tai kirkolliskokouksen päättäminä päivinä. Menettelyä ja asioiden käsittelyä kirkolliskokouksessa koskevia säännöksiä sisältyy kirkkojärjestykseen ja kirkolliskokouksen työjärjestykseen.

2 §. *Vaalikelpoisuus.* Pykäläehdotus sisältää pääosin nykyistä kirkkolakia vastaavat säännökset pappis- ja maallikkoedustajien vaalikelpoisuudesta. Papin vaalikelpoisuutta arvioitaessa on otettava huomioon lakiehdotuksen 5 luvun 4 ja 5 §:ssä olevat säännökset.

3 §. *Vaalimenettely, vaalien ajankohta ja edustajan toimikausi.* Pykälän 1 momentin säännös vaalimenettelystä sisältää myös pappisedustajien osalta ehdotuksen siirtymisestä suhteelliseen vaaliin. Edustajien vaalit ehdotetaan 2 momentissa pidettäviksi helmikuun toisena maanantaina, mikä on kolme viikkoa nykyistä aikaisemmin, jotta uudet edustajat ehdittäisiin kutsua ennen toukokuun kirkolliskokousta pidettäviin hiippakuntakokouksiin. Säännökset edustajien toimikaudesta ehdotetaan pysytettäväksi entisellään neljänä vuotena.

4 §. *Pappisedustajien vaali.* Pykälässä ehdotetaan, että pappisedustajien vaalissa hiippakunnan papit, jotka ovat äänivaltaisia, saavat kukin äänestää vain yhtä ehdokaslistassa olevaa ehdokasta. Voimassa olevan kirkkolain mukaan äänestetään enintään niin monta ehdokasta kuin hiippakunnasta on pappisedustajia valittava. Pykälässä on viittaus ehdotuksen 5 luvun 5 §:ään, jossa säädetään papin äänioikeuden rajoittamisesta virasta eroamisen jälkeen.

5 §. *Maallikkoedustajien vaali.* Pykäläehdotuksessa ovat maallikkoedustajien vaalia koskevat säännökset äänivaltaisuudesta, varajäsenen äänioikeudesta, äänimäärästä, äänestysmenettelystä sekä vaalituloksen määrittämisestä. Vaalin toimittavat pykälän 1 momentin mukaan hiippakunnan kirkkovaltuustojen tai seurakuntaneuvostojen maallikkojäsenet siten, että kukin äänestää yhtä ehdokaslistan ehdokasta. Annetut äänet painotetaan 2 momentista ilme-

nevällä tavalla, jotta seurakunnat saatettaisiin samanarvoiseen asemaan. Säännökset vastavat voimassa olevan lain säännöksiä muuten, paitsi että niihin on lisätty varajäsenen äänioikeutta koskeva säännös ja niistä on poistettu mahdollisuus äänestää ehdokaslistan ulkopuolista henkilöä.

6 §. *Ahvenanmaalta valittavan maallikkoedustajan vaali.* Pykälä koskee Ahvenanmaalta valittavan kirkolliskokousedustajan vaalia. Pykälän 1 momentin mukaan kukin äänivaltainen äänestää ehdokaslistaa, jossa on yksi ehdokas edustajaksi ja yksi ehdokas ensimmäiseksi ja yksi ehdokas toiseksi varamieheksi. Sopuvaalia koskeva säännös on puuttunut voimassa olevasta kirkkolaista. Tämän vuoksi ehdotetaan, että jos on jätetty vain yksi ehdokaslista, siinä mainitut ehdokkaat tulevat valituiksi ilman äänestystä.

Jos yhtään ehdokaslistaa ei ole jätetty tai jos edustajien ja varamiesten paikat tulevat avoimiksi, määrää tuomiokapituli 2 momentin mukaan uudet vaalit toimitettaviksi.

7 §. *Kirkolliskokouksen tehtävät.* Kirkolliskokouksen kaikki tehtävät on mainittu joko laissa tai kirkkojärjestyksessä. Jollei asiaa näissä nimenomaan osoiteta kirkolliskokoukselle, se kuuluu muulle kirkolliselle viranomaiselle, yleensä kirkkohallitukselle. Pykälän 1 momentissa on yleissäännös kirkolliskokouksen tehtävistä, joista säädetään kirkkolaissa tai erikseen. Säännös vastaa nykyisen kirkkolain säännöstä.

Pykälän 2 momenttiin sisältyvään kirkolliskokouksen tehtäväluetteloon on lisätty nyt käsiteltävänä olevan kokonaisuudistuksen vuoksi kirkkojärjestyksen ja vaalijärjestyksen hyväksymistä koskevat kohdat. Tehtävänmäärittelyä on myös selvennetty siten, että lausuntojen antamista valtioneuvostolle koskevasta kohdasta on poistettu käsite "sekalaisasiat" ja sen sijaan lueteltu ne asiat, jotka nykyään sisältyvät tähän käsitteeseen. Kirkollisverotusta koskevat asiat on täsmennetty koskemaan kirkollisverotuksen perusteita. Niiden asioiden luetteloon, joista kirkolliskokouksen asiana on antaa valtioneuvostolle lausuntoja, esityksiä ja toivomuksia, ehdotetaan lisättäviksi myös ihmisoikeuksia koskevat asiat. Tehtäväluetteloon on niin ikään lisätty keskusrahaston toiminta- ja taloussuunnitelman sekä kirkkohallituksen ja sopimusvaltuuskunnan kertomusten käsitteilyä koskeva säännös, mikä vastaa vallinnutta käytäntöä.

Voimassa olevan lain mukaan kirkolliskoko-

us perustaa ja lakkauttaa kirkon erityistehtäviä varten tarvittavat virat. Pykälän 3 momentin mukaan kirkolliskokous ilmoittaa talousarvion perusteluissa perustettavien virkojen lukumäärän ja pääasiallisen tehtäväalueen. Virkojen perustamisesta, lakkauttamisesta tai tehtäväpiiriin muuttamisesta päättää kirkkohallitus.

8 §. *Puheenjohtaja, työjärjestys ja esteellisyys.* Pykälään on koottu sellaisia työjärjestyskysymyksiä, jotka vaativat lakitasoista säätelyä, eli säännökset kokouksen puheenjohtajista, työjärjestyksen vahvistamisesta ja kirkolliskokousedustajien esteellisyydestä. Käsiteltäessä kirkon sopimusvaltuuskunnan jäsenten ja varajäsenten vaalia sekä sen ohjesäännön vahvistamista esteelliseksi katsotaan myös ne kirkolliskokousedustajat, joiden palvelussuhteen ehtoja kirkon virkaehtosopimus koskee. Pykälä vastaa nykyisen lain säännöksiä.

9 §. *Esitykset, aloitteet ja asioiden käsitteleminen.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi piispainkokouksen, kirkkohallituksen ja hiippakuntakokouksen oikeudesta tehdä esityksiä ja edustajien oikeudesta tehdä aloitteita kirkolliskokoukselle. Säännökseen sisältyy myös valtuus määrätä kirkkojärjestyksessä esitysten ja aloitteiden käsittelemisestä täysistunnossa ja valiokunnissa sekä äänestämisestä ja vaalin toimittamisesta, joista voidaan antaa tarkempia määräyksiä työjärjestyksessä. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi asian raukeamisesta ja 3 momentissa edustajan vapaasta puheoikeudesta. Pykälä vastaa asiallisesti nykyisen lain säännöksiä.

10 §. *Määräenemmistön vaativat päätökset.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi niistä asioista, joista valmistunut valiokunnan mietintö on otettava kahteen käsittelyyn kirkolliskokouksen täysistunnossa ja joista on päätettävä 3/4 määräenemmistöllä. Määräenemmistöä edellyttävät, kuten voimassa olevassakin laissa, kirkollisten kirjojen hyväksymistä, kirkon uskoa ja oppia sekä kirkkolain säätämistä koskevat asiat. Lisäksi kirkkojärjestys on hyväksyttävä määräenemmistöllä. Kirkon vaalijärjestys hyväksytään sen sijaan yksinkertaisella enemmistöllä.

21 luku. Piispainkokous

1 §. *Kokoonpano.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi voimassa olevan lain mukaisesti piispainkokouksen kokoonpanosta.

2 §. *Tehtävät.* Pykälässä piispainkokoukselle ehdotetut tehtävät ovat samat kuin voimassa olevassa laissa. Piispainkokous käsittelee kirkon uskoa, julistusta ja työtä koskevia asioita. Sillä on oikeus tehdä esityksiä ja antaa lausuntoja kirkolliskokoukselle ja kirkkohallitukselle. Säännöksessä tarkoitettuja kirkkolaissa ja kirkkojärjestyksessä piispainkokoukselle annettuja tehtäviä ovat lähinnä toimeenpanomääräykset. Voimassa olevan kirkkolain 484 §:n mukaan piispainkokous ei voi tehdä piispoja ja tuomiokapitulia sitovaa päätöstä näiden toimivaltaan kuuluvissa asioissa, ellei tästä ole laissa toisin säädetty. Tätä säännöstä ei ole otettu uuteen lakiin, koska tämän pykälän sanamuoto jo ilmaisee saman asian.

22 luku. Kirkkohallitus, kirkon keskusrahasto ja kirkon sopimusvaltuuskunta

1 §. *Kirkkohallituksen kokoonpano.* Kirkkolain uudistamisen yhteydessä ehdotetaan kirkon keskushallintoa eräiltä osin uudistettavaksi. Tähän liittyen kirkkohallituksen kokoonpanoa ehdotetaan muutettavaksi. Jäsenmäärä ehdotetaan laskettavaksi viidestätoista kolmeen toista. Määräämättömäksi ajaksi valitut virkamieskirkkoneuvokset, joita voimassa olevan lain mukaan valitaan vähintään neljä, eivät enää olisi jäseniä. Sen sijaan kirkolliskokous valitsisi kahdeksan maallikon lisäksi kaksi papia. Piispainkokouksen valitsemien jäsenten tulisi ehdotuksen mukaan olla piispoja, kun voimassa olevan lain mukaan piispainkokous valitsee kaksi jäsentä. Ehdotuksessa on nimenomaan tarkoitettu virassa olevia piispoja, joloin yhteydet kirkkohallituksen ja piispainkokouksen välillä tulisivat joustaviksi. Ehdotuksen 2 momentin mukaan hiippakunnista valittavien maallikkojäsenten tulee olla vaalikelpoisia kirkolliskokouksen maallikkoedustajiksi ja heitä valitaan yksi kustakin hiippakunnasta. Kirkkohallituksen maallikkojäseneksi voitaisiin valita myös seurakunnan viranhaltija. Kirkkohallituksen organisaatiouudistukseen liittyen perustetaan pykälän 3 momentin mukaan kirkkoneuvoksen virassa olevista virkamiehistä koostuva, ohjesäännössä uskottua päätösvaltaa käyttävä kollegiaalinen elin, jonka nimi on virastokollegio. Virastokollegiosta ja jaostoista määrätään säännöksen mukaan kirkkohallituksen ohjesäännössä.

2 §. *Kirkkohallituksen tehtävät.* Kirkkohallituksen tehtäviä koskevan pykälän 1 momenttiin on otettu sen perustehtävät niiltä osin kuin niistä säädetään kirkkolaissa. Kirkon keskuhallinnon uudistuksen johdosta kirkkohallituksen tehtäväaluetta ehdotetaan laajennettavaksi. Uudistuksessa kirkkohallitukselle uskotaan paitsi nykyisiä kirkon yhteistä hallintoa ja taloutta koskevia tehtäviä myös yhteistä toimintaa koskevia tehtäviä. Nämä tehtävät aiheutuvat kirkon keskusten ohjauksen ja valvonnan siirtämisestä kirkolliskokoukselta kirkkohallitukselle. Tämän mukaisesti on 1 momentin 1 ja 6 kohtaan tehty asianmukaiset lisäykset kirkkohallituksen tehtäviin. Kun kirkkohallitukselle on annettu yleisvaltuus lausuntojen antamiseen, valtioneuvostolle annettavia lausuntoja koskevaa 3 kohtaa on nykyisestäään muutettu siten, että valtioneuvosto voi nyt pyytää lausunnot kirkolta ottamatta kantaa siihen, mille kirkon toimielimelle vastauksen antaminen kuuluu. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan nykyistä vastaava säännös kirkkohallituksen valtuudesta edustaa kirkkoa.

3 §. *Toimivallan siirtäminen.* Pykäläehdotuksessa ovat perussäännökset kirkkohallituksen ratkaisuvallan siirtämisestä kirkkohallituksen ohjesäännössä mainituille jaostoille, virastokollegiolle ja viranhaltijoille sekä näiden tekemien yksittäisten päätösten siirtämisestä kirkkohallituksen ratkaistaviksi, mikä tapahtuu kirkkojärjestyksessä määrättyllä tavalla. Kirkkojärjestyksen mukaan ei muun muassa kirkolliskokoukselle tehtäviä esityksiä eikä valtioneuvostolle annettavia lausuntoja voida delegoida jaoston ratkaistavaksi.

4 §. *Päätösvaltaisuus.* Pykäläehdotukseen on otettu kirkkohallituksen ja sen eri elinten päätösvaltaisuutta koskeva säännös, joka vastaa nykyisen kirkkolain säännöksiä.

5 §. *Virkarikosten oikeuspaikka.* Voimassa olevan kirkkolain mukaisesti ehdotetaan pykälässä säädettäväksi, että kirkkohallituksen jäsenten ja kirkkoneuvosten virkarikosten oikeuspaikka on Helsingin hovioikeus.

6 §. *Kirkon keskusrahasto.* Pykäläehdotuksessa säädetään kirkon keskusrahastosta ja siitä, mihin tarkoituksiin keskusrahaston varoja käytetään. Kirkon keskusrahastosta annetun lain mukaan keskusrahaston varoja käytetään taloudellisesti heikossa asemassa olevien seurakuntien tukemiseen ja kirkon yhteisiin tarkoituksiin. Tämä edellyttää, että kirkkolakiin otetaan keskusrahaston varojen käyttötarkoitusta

koskevat säännökset. Voimassa olevaan lakiin verrattuna pykälään on koottu hajallaan olleet säännökset keskusrahastosta suoritettavista menoista sekä eritelty tarkemmin eri menokohteet.

7 §. *Eläkkeet.* Pykälässä säädetään siitä, kenelle maksetaan tai voidaan sopia maksettavaksi eläkettä ja hänen jälkeensä perhe-eläkettä kirkon keskusrahastosta. Evankelis-luterilaisen kirkon eläkelailia ja evankelis-luterilaisen kirkon perhe-eläkelailia sekä vastaavilla asetuksilla (618/66 ja 399/70) on annettu tarkemmat säännökset kirkon eläkkeistä. Kun diakonissalaitoksen johtajattaren toimia ei enää ole, on heidän eläke-oikeuttaan ja heidän jälkeensä tulevaa perhe-eläkettä koskeva säännös poistettu ehdotuksesta. Diakonissalaitoksessa toimivan opettajan eläkeoikeus ja oikeus hänen jälkeensä tulevaan perhe-eläkkeeseen on muutettu sopimus pohjaiseksi. Diakonissalaitoksen opettajan rinnastaminen eläkeoikeuden suhteen erikseen tehtävän sopimuksen perusteella eläkettä saaviin aiheuttaa muutoksen myös kirkon eläkelain ja kirkon perhe-eläkelain 1 §:ään.

8 §. *Maksut kirkon keskusrahastolle.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi seurakunnan ja seurakuntayhtymän velvollisuudesta suorittaa keskusrahastolle maksuja, jotka sekä perusteitaan että määrältään ovat voimassa olevan kirkkolain mukaiset. Selvyyden vuoksi maksuvelvollisena on säännöksessä mainittu myös seurakuntayhtymä.

9 §. *Kirkon sopimusvaltuuskunnan tehtävät.* Pykälässä ehdotetaan yhdenmukaisesti voimassa olevan kirkkolain kanssa säädettäväksi kirkon sopimusvaltuuskunnasta, joka neuvottelee ja sopii kirkon, seurakuntien ja seurakuntayhtymien puolesta niiden viranhaltijoiden ja työntekijöiden palvelussuhteen ehdoista ja työsuojelun yhteistoiminnasta.

VI OSA. KURINPITOMENETTELY JA LAINKÄYTTÖ

23 luku. Kurinpitomenettely

Kurinpitotoimi on asianomaisen hallinnonhaaran sisäinen yksipuolinen toimenpide virkavelvollisuutensa rikkonutta kohtaan. Voimassa olevan kirkkolain mukaan papin-, lehtorin- ja kanttorinvirassa oleva viranhaltija sekä pappis-

viran haltija on tuomiokapitulin rikosoikeudellisen tuomiovallan alainen siltä osin kuin virkarikokset tai käyttäytymisvirheet on määritelty ja kriminalisoitu kirkkolaissa. Tällöin tuomiokapitulissa tapahtuva rikosprosessi syrjäyttää yleisessä alioikeudessa tapahtuvan rikosprosessin. Ehdotuksen mukaan tuomiokapitulissa käytävästä rikosoikeudenkäynnistä luovutaan kokonaan. Pappaja, lehtoreita ja kantoreita rangaistaisiin virkarikoksista yleisessä tuomioistuimessa samalla tavalla kuin muitakin viranhaltijoita. Samalla ehdotetaan yhtenäisen kurinpitomenettelyn luomista kirkon kaikille tasoille siten, että mahdollisimman yhdenmukaisesti valtion virkamieslain kanssa säädetäisiin kirkon kaikkien viranhaltijoiden kurinpitomenettelystä ja -rangaistuksista. Kirkkolakiehdotuksen 23 lukuun ehdotetaan otettaviksi kurinpitomenettelyä koskevat säännökset.

1 §. *Viranhaltijaan kohdistuva kurinpito- ja rikossyyte.* Pykälän 1 momentissa ehdotetaan valtion virkamieslain 59 §:n 1 momentin mukaisesti säädettäväksi, ettei kurinpitomenettelyyn saa ryhtyä, jos asia on sen luontoinen, että se on saatettava yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi. Tällaisesta asiasta on kysymys, kun esimerkiksi virkavelvollisuuden vastaisella teolla on loukattu asianomistajan oikeuksia tai syyllistytty yleisen lain rikkomiseen. Ehdotuksen 2 momentissa säädetään virkamieslain 61 §:n 3 momentin mukaisesti yleisessä tuomioistuimessa vireille pannun syytteen kurinpitomenettelyä siirtävästä ja keskeyttävästä vaikutuksesta. Ehdotuksen 3 momentissa säädetään 61 §:n 2 momentin mukaisesti yleisessä tuomioistuimessa annetun päätöksen vaikutuksesta. Säännöksen mukaan ei saman syyn johdosta, josta tuomioistuin on jo tuominnut rangaistukseen tai vapauttanut syytteestä, saa panna vireille syytettyä eikä määrätä rangaistusta. Tämän estämättä viranhaltija voidaan kuitenkin panna viralta kurinpitomenettelyä noudattaen. Tällainen tilanne saattaa tulla kysymykseen silloin, kun viranhaltija on syyllistynyt yleisen lain mukaan tuomittavaan rikokseen ja tekoon sisältyy myös virkavelvollisuuden rikkominen tai laiminlyönti, joka ei ole vähäinen.

2 §. *Tuomioistuimen ilmoittamisvelvollisuus.* Ehdotettu 1 momentti vastaa voimassa olevan kirkkolain säännöksiä. Syytetessä pappia yleisessä tuomioistuimessa oikeuden on ilmoitettava siitä tuomiokapitulille, joka voi määrätä asiamiehen olemaan läsnä käsittelyssä. Oikeus asiamiehen määräämiseen perustuu papis-

ton erioikeuksiin. Asiamiehen määrääminen ei ole välttämätöntä. Tämä merkitsee sitä, että rikosasia voidaan käsitellä, vaikkei asiamiestä ole määrätty, jos tuomiokapitulille on annettu asiasta ajoissa tieto. Ilmoitusta tuomiokapitulille ei säännöksen mukaan tarvita, jos kyseessä on rangaistusmääräys tai rikesakkomenettely. Sekä pappia että kirkon, seurakunnan ja seurakuntayhtymän viranhaltijaa koskevasta rangaistuksesta tuomioistuimen on säännöksen 2 momentin mukaan ilmoitettava papin osalta tuomiokapitulille ja muun viranhaltijan osalta hänen työnantajalleen.

3 §. *Kurinpitoasioita käsittelevät viranomaiset.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi siitä, missä viranomaisissa kirkollisen viranhaltijan kurinpitoasia käsitellään. Säännöksen 1 momentin mukaan tuomiokapituli käsittelee papin-, lehtorin- ja pappisviran haltijaa sekä tuomiokapitulin ja hiippakunnallista toimintaa varten perustettua viranhaltijaa koskevat kurinpitoasiat. Kirkkohallitus käsittelee säännöksen 2 momentin mukaan sen viranhaltijaa ja kirkon erityistehtävissä olevia viranhaltijoita koskevat kurinpitoasiat. Ehdotetun 3 momentin mukaan kirkkoneuvosto tai yhteinen kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto käsittelee papin- tai lehtorinviran haltijaa lukuun ottamatta seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranhaltijaa koskevat kurinpitoasiat. Seurakunnassa tai seurakuntayhtymässä kurinpitoasiasia ei ehdoteta enää käsiteltäväksi kirkkovaltuustossa tai yhteisessä kirkkovaltuustossa kuten nykyisen virkasäännön mukaan.

4 §. *Kurinpitoasiamies.* Voimassa olevan kirkkolain mukaan syyttäjänä tuomiokapitulissa toimii tuomiokapitulin notaari jos hän on suorittanut loppututkimuksen yliopistossa tai korkeakoulussa. Muussa tapauksessa ja erityisesti syystä muutoinkin tuomiokapitulin tulee pyytää oikeuskansleria määräämään virallinen syyttäjä. Kirkkohallituksessa tapahtuvaan kurinpitomenettelyyn ei ole asetettu syyttäjää.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että nyt myös kirkkohallitukseen samoin kuin tuomiokapituliin määrättäisiin neljäksi vuodeksi kerrallaan erillinen kurinpitoasiamies toimimaan syyttäjänä kurinpitoasioissa. Kurinpitoasiamies päättäisi säännöksen mukaan itsenäisesti kurinpitomenettelyyn ryhtymisestä ja käyttäisi muutoinkin viranomaisen puhevaltaa kurinpitoasiassa. Asiamiehen tulee olla oikeustieteen kandidaatti ja kirkon toimintaan ja hallintoon perehtynyt.

Seurakuntatasolla ei yleensä olisi kurinpitoasiamiestä. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan kuitenkin, että kirkkoneuvoston, yhteisen kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston käsitellessä kurinpitoasiaa, jossa viranhaltijalle vaaditaan muuta kurinpitorangeaistusta kuin kirjallista varoitusta, sen olisi kutsuttava asiaan kurinpitoasiamieheksi tuomiokapituliin määrätty kurinpitoasiamies. Vastaavaa säännöstä ei ole voimassa olevassa kirkkolaissa.

5 §. *Valmistava tutkinta.* Ennen kurinpitomenettelyyn ryhtymistä on suoritettava valmistava tutkinta. Kirkkohallituksen, tuomiokapitulin tai seurakunnan viranomaisen on huolehdittava siitä, että asiassa suoritetaan valmistava tutkinta, jos on perusteltua aihetta epäillä, että sen alainen viranhaltija on syyllistynyt virkarikokseen tai sellaiseen menettelyyn, josta voi seurata kurinpitorangeaistus. Jos tutkinta antaa aihetta siihen, viranomaisen on toimitettava tutkinta-aineisto viralliselle syyttäjälle tai kurinpitoasiamiehelle taikka, jos kyseessä on seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisen, pantava kurinpitomenettely vireille.

6 §. *Vireillepano ja vastaajan kuuleminen.* Pykälän 1 momentin mukaan kurinpitoasiamies päättää sekä mahdollisesti tarvittavan lisäselvityksen hankkimisesta että kurinpitomenettelyyn ryhtymisestä. Seurakunnassa tai seurakuntayhtymässä asiasta päättää kirkkoneuvosto tai sitä vastaava toimielin. Kurinpitoasia pannaan 2 momentin mukaan vireille antamalla vastaajana olevalle viranhaltijalle tiedoksi kurinpitorangeaistusta koskeva vaatimus ja sen perusteena oleva aineisto, jotka toimitetaan myös kurinpitoasiaa käsittelevälle viranomaiselle. Pykälän 3 momentin mukaan vastaajalle on varattava kohtuullinen aika selityksen antamiseen. Hallintomenettelylain periaatteiden mukaisesti suullinen käsittely tulee mahdolliseksi kaikissa kirkon kurinpitoviranomaisissa. Säännös edellyttää, että kurinpitoasiamies on läsnä suullisessa käsittelyssä.

7 §. *Asian käsittely kirkkohallituksessa.* Säännöksen mukaan kurinpitoasian käsittely kirkkohallituksessa voi olla suullinen. Todistajia on tähän saakka voitu kuulla valan perusteella vain virka-aputeitse yleisessä alioikeudessa. Pykälässä oleva viittaus 19 luvun 7 §:n 2 ja 3 momenttiin merkitsee, että myös kirkkohallituksessa pidettävässä suullisessa käsittelyssä voidaan kuulla todistajia ja asiantuntijoita valan tai vakuutuksen nojalla. Asianosaisia ei

kurinpitoasiassa kuitenkaan voida kuulla totuusvakuutuksen nojalla.

8 §. *Kurinpitorangeaistukset.* Pykäläehdotus sisältää perussäännökset kaikkien viranhaltijoiden osalta siitä, milloin kurinpitorangeaistus voidaan määrätä ja millaisia rangaistuksia kurinpitomenettelyssä voidaan käyttää. Pykälän 1 momentti vastaa seurakunnan nykyisen mallivirkasäännön säännöksiä. Kurinpitomenettelyn perusteeksi on säännöksessä otettu, paitsi toimiminen vastoin virkavelvollisuuksia tai niiden laiminlyönti, virkamieslaista poiketen myös käyttäytyminen virka-asemaan sopimattomalla tavalla. Tämä johtuu kirkon ja seurakunnan viranhaltijan erityisestä velvollisuudesta käyttäytyä virka-asemansa edellyttämällä tavalla sekä virassa että sen ulkopuolella. Pykälän 2 momentin mukaiset kurinpitorangeaistukset ovat voimassa olevan kirkkolain ja virkasäännön mukaiset. Pykälän 3 momentin mukaan kurinpitorangeaistusta ei voida määrätä piispalle eikä myöskään tuomiokapitulin jäsenelle hänen tässä virassaan tekemästä rikkomuksesta.

9 §. *Pappia koskevat kurinpitorangeaistukset.* Pykälän 1 momentissa mainittujen pappisvirkaan liittyvien kurinpitorangeaistusten käyttö tulee harkittavaksi, kun pappisvirassa olevan papin virkavelvollisuuksien vastainen toiminta tai niiden laiminlyönti taikka pappisviranhaltijan asemaan sopimaton käytös vaatii 8 §:ssä mainittujen kurinpitorangeaistusten lisäksi puutumista pappisvirkaan. Tällöin hänet säännöksen mukaan voidaan erottaa määräajaksi pappisvirasta taikka, jos asianomainen on ilmeisen sopimaton toimimaan pappina, määrätä hänet menettämään pappisvirkansa olipa hän papinvirassa tai ei. Pappisviran menettäminen tekee hänet kokonaan kelpaamattomaksi toimimaan pappina. Saman seuraamuksen voi tuomiokapituli määrätä 2 momentin mukaan papille, jolle on muualla kuin tuomiokapitulissa määrätty kurinpitorangeaistus. Myös papille, joka ei ole kirkon tai seurakunnan virassa, voi tuomiokapituli 3 momentin mukaan antaa kirjallisen varoituksen tai määrätä pappisvirkaan kohdistuvan seuraamuksen.

10 §. *Vanhentuminen.* Pykäläehdotus vastaa seurakuntien mallivirkasäännön ja virkamieslain vastaavia säännöksiä. Siinä säädetään kurinpitomenettelyn vireillepanon tai keskeytetyn olleen kurinpitomenettelyn jatkamisen vanhentumisesta.

11 §. *Vahingonkorvaus.* Kurinpitomenettelyssä ei voida käsitellä vahingonkorvausvaatimuk-

sia. Näitä vaatimuksia voidaan esittää tuomioistuimessa. Virkamiehen vahingonkorvausvastuusta on yleisluontoisia säännöksiä hallitusmuodon 93 §:ssä sekä tarkemmat säännökset vahingonkorvauslaissa. Pykälässä viitataan ensisijaisesti näihin sääđöksiin.

24 luku. Alistaminen ja muutoksenhaku

Alistamista ja muutoksenhakua koskevat säännökset on koottu ehdotuksen 24 lukuun.

1 §. *Alistaminen.* Pykälän 1 momentin säännös koskee seurakunnan tai seurakuntayhtymän toimielimen päätöksen alistamista. Se sisältää nykyistä selkeämmät säännökset siitä, mikä viranomainen alistamisen toimittaa ja minne asiakirjat lähetetään. Pykälän 2 momentissa on säännös alistuksen nojalla vahvistetun päätöksen muuttamisesta, jolloin myös muutosta koskeva päätös on alistettava. Pykälän 3 momentin mukaan päätös raukeaa, jollei alistusta ole toimitettu vuoden kuluessa päätöksen tekemisestä. Tätä kunnallislain mukaista säännöstä ei ole aikaisemmin ollut kirkkolaissa.

2 §. *Alistusviranomaisen päätösvalta.* Voimassa olevan kirkkolain mukaan asia alistetaan joko alistusviranomaisen tutkittavaksi ja ratkaistavaksi tai tutkittavaksi ja vahvistettavaksi. Tätä on tulkittu siten, että edellisessä tapauksessa alistusviranomaisella on asiassa täydellinen ratkaisuvalta ja siten myös oikeus muuttaa alistettua päätöstä. Jälkimmäisessä tapauksessa alistusviranomainen voi vain vahvistaa alistetun päätöksen tai evätä vahvistuksen. Tässä tapauksessa alistusviranomainen ei saa muuttaa päätöstä. Pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että vahvistettavaksi alistettu päätös on vahvistettava, jollei se ole syntynyt virheellisessä järjestyksessä, mene viranomaisen toimivaltaa ulommaksi taikka ole muutoin lainvastainen tai epätarkoituksenmukainen. Samalla säännöksessä ilmeneä edellä selostetulla tavalla viranomaisen toimivallan ero ratkaistaessa ja vahvistettaessa alistettua päätöstä. Siten päätöstä vahvistettaessa siihen voidaan säännöksen mukaan tehdä oikaisuluonteisia mutta ei asiasisältöön vaikuttavia korjauksia, ja ratkaistaessa asia sitä voidaan muuttaa muutoinkin. Pykälän 2 momenttiin on otettu säännös valituksen ja alistuksen yhdistämisestä ja siitä, että alistettua päätöstä ei saa vahvistaa ennen kuin vali-

tusaika alistetusta päätöksestä on päättynyt. Pykälän 3 momentissa on säädetty siitä, kenellä on oikeus valittaa, jos alistus on jätetty tutkittavaksi ottamatta tai alistettu päätös vahvistamatta taikka alistettua päätöstä on muutettu.

3 §. *Valittaminen viranomaisen päätöksestä.* Kirkollishallinnossa on tarkoituksenmukaisuuskysymykset jätetty seurakunnan tai hiippakunnan taikka muutoin kirkon sisällä ratkaistaviksi. Tämän vuoksi valitus seurakunnan viranomaisen päätöksestä, jota ei ole alistettava, ja tuomiokapitulin päätöksestä on mahdollista vain laillisuusperusteella. Pykälän 1 momentissa myönnetään asianosaiselle valitusoikeus seurakunnan ja seurakuntayhtymän viranomaisen sekä tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen päätöksistä. Sillä, jonka oikeutta päätös loukkaa, on yleensä oikeus valittaa, jollei valitusta ole nimenomaan kielletty. Seurakunnan ja seurakuntayhtymän viranomaisella, jonka päätöksestä saa valittaa, tarkoitetaan 1 ja 2 momentissa myös kirkkoneuvoston jaostoja, sen tai seurakuntaneuvoston alaisia johtokuntia sekä niitä puheenjohtajia tai viranhaltijoita, joille päätösvaltaa voidaan siirtää. Valtion virkamieslain 87 §:ää vastaavasti momentissa ehdotetaan säädettäväksi kurinpitoasiamiehen valitusoikeudesta. Pykälän 2 momentin mukaan seurakunnan jäsen voi valittaa myös sillä perusteella, että päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, menee asianomaisen viranomaisen toimivaltaa ulommaksi tai on muutoin lain vastainen. Pykälän 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että seurakuntatasolla tehdystä alistettavasta päätöksestä on oikeus valittaa myös tarkoituksenmukaisuusperusteella. Alistusviranomaisen päätöksestä voidaan säännöksen mukaan valittaa vain laillisuusperusteella. Pykälän 4 momenttiin on otettu hallinto-oikeudellista yleistä periaatetta vastaava kielto, ettei valmistelevalta tai täytäntöönpanoa koskevastaa päätöksestä saa valittaa. Pykälä vastaa asiallisesti, kurinpitoasiamiehen valitusoikeutta koskevin lisäyksin, voimassa olevan kirkkolain valitusoikeutta koskevia säännöksiä.

4 §. *Oikaisuvaatimus.* Tuomiokapitulin tekemään vaali- ja virkaehdotukseen ei saa ehdotuksen mukaan hakea muutosta valittamalla ennen kuin ehdotukseen tyytymätön hakija on tehnyt oikaisuvaatimuksen tuomiokapitulille, joka käsittelee sen lisätyssä kokoonpanossa. Oikaisuvaatimus voidaan tehdä sekä tarkoituksenmukaisuus- että laillisuusperusteilla. Oi-

kaisupäätöksestä saa virkaa hakenut valittaa sillä perusteella, että päätös loukkaa hänen oikeuttaan, millä tarkoitetaan laillisuusperusteella tehtävää valitusta korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Säännös poikkeaa voimassa olevan kirkkolain 464 §:stä, jonka mukaan tuomiokapitulin tekemästä vaali- tai virkaehdotuksesta saadaan valittaa sekä laillisuus- että tarkoituksenmukaisuusperusteella valtioneuvostoon. Uudistus vastaa kirkolliskokouksen kirkko ja valtio -komitean mietinnöstä antamaa lausuntoa, jonka mukaan vaali- ja virkaehdotuksista tehtävät valitukset on tarkoituksenmukaisuuskysymysten osalta käsiteltävä kirkon sisällä. Oikaisuvaatimuksen käsittelyssä on pykälän 2 momentin mukaan noudatettava valituksesta annettuja säännöksiä.

5 §. *Valittaminen vaaleista.* Pykälän 1 momentti koskee valittamista papinvaalista ja seurakuntavaalista sekä seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisen toimittamasta luottamushenkilön tai viranhaltijan vaalista. Valitus on mahdollinen sekä asianosaisena että seurakunnan jäsenenä laillisuusperustein. Samoin perustein saa ehdokkaaksi asetettu tai vaalissa äänioikeutettu valittaa säännöksen mukaan kirkolliskokousedustajien vaalista. Kirkolliskokousedustajien vaalista valitettaessa äänioikeutetut ovat seurakunnan jäsenen asemaan verrattavassa asemassa ja ehdokkaaksi asetetut ovat asianosaisia. Tämän luvun 9 §:n 1 momentin 5 kohdassa ehdotetaan lisäksi, että piispanvaaliin, piispanvirkaa koskevaan ehdollepanoon sekä pappisasessorin, lääninrovastin ja hiippakuntakokousedustajien vaaliin ei saa valittamalla hakea muutosta. Seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisen suorittama luottamushenkilön tai viranhaltijan vaali on pykälän 2 momentin mukaan kumottava, jos valitusviranomainen toteaa, että siinä on menetelty lainvastaisesti, jollei virhe koske vain vaalin tuloksen laskentaa, jolloin se tulee oikaista. Papinvaali ja seurakuntavaali on säännöksen mukaan määrättävä toimitettavaksi uudelleen, jos laiton menettely on saattanut vaikuttaa vaalin tulokseen eikä vaalin tulosta voi oikaista. Pykälän 3 momentin mukaan kirkon vaalijärjestyksessä voidaan määrätä papinvaalissa ja seurakuntavaalissa käytettävään vaaliluetteloon kohdistuvasta oikaisuvaatimuksesta sekä vaalilautakunnan antamasta päätöksestä tuomiokapitulille tehtävästä valituksesta.

6 §. *Valitusviranomaiset.* Pykälässä ehdote-

taan säädettäväksi valitusviranomaisista ja niille tehtävistä valituksista seuraavasti:

I. Kirkkoneuvostolle tai seurakuntaneuvostolle tehtävät seurakunnan sisäiset valitukset

II. Tuomiokapitulille tehtävät valitukset

a. seurakunnan ja seurakuntayhtymän viranomaisen päätöksistä

b. 5 §:ssä tarkoitetuista vaaleista

III. Korkeimmalle hallinto-oikeudelle tehtävät valitukset

a. valitus ja jatkovalitus tuomiokapitulin päätöksistä

b. valitus tuomiokapitulin oikaisemasta vaali- tai virkaehdotuksesta

c. valitus kirkkohallituksen päätöksistä

IV. Alistusviranomaiselle tehtävät valitukset alistetuista päätöksistä.

Ehdotetun järjestelmän perussäännökset vastaavat muuten voimassa olevan kirkkolain säännöksiä paitsi että ehdotettu laillisuusvalitus, joka voidaan tehdä 4 §:ssä tarkoitettua tuomiokapitulin tekemästä vaali- tai virkaehdotuksen oikaisupäätöksestä, on uusi.

7 §. *Muutoksenhakuaika.* Pykäläehdotukseen on koottu voimassa olevassa kirkkolaissa hajallaan olevat muutoksenhakuaikaa koskevat säännökset. Valitusaika on yleensä 30 päivää. Pykälän 1 momentin viittauksella 5 §:n 3 momenttiin tarkoitetaan vaaliluettelon oikaisemista koskevan valitusajan määrittämisestä kirkon vaalijärjestyksessä. Valitusaika kyseisessä tapauksessa on 10 päivää. Pykälän 2—4 momentissa säädetään muutoksenhakuajan alkamisesta. Valitusaika alkaa säännösten mukaisesti joko tiedoksisaamisesta, päätöksen saattamisesta yleisesti tiedoksi, vaalin tuloksen julistamisesta tai päätöksen tekemisestä. Päätöksen tiedoksiantamisesta asianomaiselle ja niiden saattamisesta yleisesti tiedoksi säädetään 25 luvussa.

8 §. *Muut säännökset muutoksenhausta.* Pykälässä ehdotetaan noudatettavaksi, jollei kirkkolaista muuta johdu, muutosta haettaessa ja siitä päätettäessä, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50), jäljempänä hallintovalituslaki, säädetään. Hallintovalituslain tarkoittama ylempi hallintoviranomainen on tuomiokapituli ja sen tarkoittamia alempia hallintoviranomaisia ovat seurakunnan ja seurakuntayhtymän viranomaiset. Kirkkohallitus on rinnastettava ylempään hallintoviranomaiseen. Voimassa olevan kirkkolain 543 §:n 2 momentin perusteella hallintovalituslakia on sovellettu kirkollishallinnossa rajoitetummin

kuin nyt ehdotetaan. Ehdotuksella pyritään selkeyttämään muutoksenhaussa noudatettavaa menettelyä.

9 §. *Valitusoikeuden rajoittaminen.* Pykälään ehdotetaan otettaviksi säännökset valitusoikeuden rajoittamisesta, josta lisäksi voidaan 10 §:n nojalla määrätä kirkkojärjestyksessä. Pykälän 1 momentin mukaan valittaminen on kokonaan kielletty eräiden viranomaisten päätöksistä. Piispan yksin tekemästä päätöksestä ja piispainkokouksen päätöksestä ei ole valitusoikeutta. Valittaa ei siten saa pappisvirkaan hyväksymistä koskevasta piispan ja tuomiokapitulin yhdessä tekemästä päätöksestä eikä kirkkohallituksen päätöksestä, jolla määrätään ylimääräisten seurakuntavaalien toimittamisesta muutettua seurakuntajakoa noudattaen jo ennen muutoksen voimaantuloa, eikä virkaan nimitämistä ja muista 1 momentin 6 kohdassa mainituista virkasuhdetta koskevista tuomiokapitulin tai kirkkohallituksen päätöksistä. Viimeksi mainittua kieltoa vastaava valituskielto on valtion virkamieslain 92 §:ssä. Valittaa ei saa säännöksen mukaan myöskään piispanvaalista, piispanviran ehdollepanosta eikä pappisassessorin, lääninrovastin ja hiippakuntakokousedustajan vaalista. Pykälän 2 momentti sisältää kiellon valittaa tuomiokapitulin tekemästä vaali- tai virkaehdotuksesta ennen kuin lisätty tuomiokapituli on ratkaissut sitä koskevan oikaisuvaatimuksen. Pykälän 3 momentissa on uusi säännös, joka estää seurakunnan jäsentä valittamasta toiseen henkilöön kohdistuvasta kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston päätöksestä, joka koskee sielunhoitoa, kristillistä kasvatusta, opetusta tai diakoniaa. Tällainen asia voidaan ehdotuksen 25 luvun 8 §:n 2 momentin mukaan määrätä myös pidettäväksi salassa, jos yksityisen tärkeä henkilökohtainen etu sitä vaatii.

10 §. *Valitusoikeuden rajoittaminen kirkkojärjestyksessä.* Pykäläehdotuksen 1 momentissa on määriteltä ne nykyisen kirkkolain 465 §:ssä olevat valitusoikeuden rajoitukset, joista ehdotuksen mukaan määrätään kirkkojärjestyksessä. Pykälän 1 momentti koskee, samoin kuin mainittu kirkkolain säännös, valituskieltoa tuomiokapitulin päätöksistä. Valituskielto sivutoimilupa- ja virkasiirtoja koskevista päätöksistä ehdotetaan poistettavaksi, jolloin säännös tulee samansisältöiseksi valtion virkamieslain 88 ja 90 §:n kanssa. Voimassa olevassa kirkkolaissa ei ole 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua papin tai lehtorin ja saarnaluvan saaneen hen-

kilön toimintaa virassa tai muussa tehtävässä tai toimintaan liittyviä oikeuksia tai velvollisuuksia koskevaa valituskieltoa. Säännöksessä mainittujen asioiden katsotaan kuuluvan tuomiokapitulin valvontavaltaan. Pykälän 2 momentissa tarkoitettuja itseoikaisumahdollisuuksia on nykyisin yleisesti lisätty hallinnossa. Useissa tapauksissa on säädetty, ettei valitusta saada tehdä ennen kuin oikeusturvaa hakeva on pyytänyt päätöksen oikaisemista sen tehneeltä viranomaiselta. Tämän periaatteen mukainen säännös ehdotetaan otettavaksi pykälän 2 momenttiin.

VII OSA. ERINÄISIÄ SÄÄNNÖKSIÄ

25 luku. Täydentäviä säännöksiä

Lukuun ehdotetaan otettaviksi hallinto-oikeudellisiin yleislakeihin liittyvät säännökset päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta, tiedoksiannoista, hallintoasiain käsittelystä, esittelijän vastuusta ja tasaaänistä, asiakirjain lähettämisestä ja julkisuudesta, määräajoista, luottamushenkilöiden toimikaudesta, seurakunnista, joilla on erityisiä oikeuksia, poikkeusolojen järjestelystä ja arkistoinnista.

1 §. *Täytäntöönpanokelpoisuus.* Pykäläehdotuksessa on omaksuttu kunnallislainsäädäntöä vastaava malli päätöksen täytäntöönpanokelpoisuutta määriteltäessä. Sen mukaan muu kuin alistettava päätös voidaan panna täytäntöön, vaikkei se ole saanut lainvoimaa, jollei valitus käy sen johdosta hyödyttömäksi tai valitusviranomaisen kiellä tai määrää täytäntöönpanoa keskeytettäväksi. Säännös ei siten velvoita panemaan lainvoimaa vailla olevaa päätöstä täytäntöön, mutta oikeuttaa menettelmään niin silloin kun se on tarpeen. Alistettavia päätöksiä ei saa panna täytäntöön ennen alistusviranomaisen ratkaisua. Pykälän 2 momentin mukaan kirkkohallitukselle, kirkkoneuvostolle tai seurakuntaneuvostolle siirrettävissä olevaa päätöstä ei saa panna täytäntöön ennen kuin on selvitetty, ettei asiaa siirretä.

Kirkkohallituksen ja tuomiokapitulin päätösten täytäntöönpanossa ehdotetaan 3 momentissa sovellettavaksi hallintovalituslakia, jonka mukaan täytäntöönpano edellyttää yleensä lainvoimaa. Tämä koskee myös edellä mainittujen viranomaisten valituksen tai alistuksen johdosta päättämisiä asioita sekä lisätyn

tuomiokapitulin oikaisuvaatimuksen johdosta tekemiä päätöksiä. Hallintovalituslain säännöksistä voidaan poiketa vain lakiin tai asetukseen otetun säännöksen tai niihin perustuvan määräyksen nojalla taikka päätöksen luonteen tai yleisen edun vuoksi. Tämän vuoksi kirkkolakiin ehdotetaan otettavaksi asiaa koskeva säännös, jonka mukaan kirkkohallitus ja tuomiokapituli voivat itse päättää päätöstensä välittömästä täytäntöönpanosta, jos asia on niin kiireellinen, että viivytys aiheuttaisi erityistä vahinkoa.

2 §. *Tiedoksianto asianosaiselle.* Ehdotettuun pykälään on otettu asianosaiselle annettavaa erityistiedoksiantoja koskevat säännökset. Pykälän 1 momentin mukaan tiedoksianto kirkkohallituksen, tuomiokapitulin tai seurakunnan taikka seurakuntayhtymän päätöksestä on toimitettava asianosaiselle erikseen ja virkaa hakeneelle vaali- tai virkaehdotuksesta ja sen oikaisupäätöksestä sekä virkanimityksestä viivytyksettä. Pykälän 2 momentissa säädetään velvollisuudesta liittää päätökseen valitusosoitus tai valituskieltoa koskeva perusteltu ilmoitus taikka osoitus mahdollisuudesta vaatia oikaisua. Pykälän 3 momentin mukaan päätös on annettava asianosaiselle tiedoksi kirjallisesti. Jos tieto päätöksestä on annettu kokouksessa vain suullisesti, asianosaisella on oikeus valitusajan kuluessa vaatia kirjallista päätöstä. Kirkkojärjestykseen tässä momentissa olevan valtuutuslausekkeen nojalla otetun säännöksen mukaan virkaa hakeneille on ilmoitettava kirjallisesti 1 momentissa tarkoitettu viran täyttämistä tai siihen liittyvästä päätöksestä noudattaen tiedoksiannosta hallintoasioissa annettua lakia. Pykälän 4 momenttiin on otettu hautaa koskevan päätöksen kuuluttamista koskeva erityissäännös.

Pykäläehdotuksessa on tarkennettu nykyisessä kirkkolaissa olevia vastaavia säännöksiä. Muutosta nykyiseen verrattuna merkitsee se, että kirkkohallituksenkin päätöksiin on liitettävä nyt valitusosoitus tai ilmoitus valituskiellosta.

3 §. *Tiedoksianto jäsenvalitusta ja muita tarkeituuksia varten.* Pykälän 1 momentin mukaan kirkkovaiktuuston, kirkkoneuvoston ja seurakuntaneuvoston päätökset, seurakuntavaalin tuloksen vahvistamista koskeva päätös sekä niitä koskevat valitus- tai alistusviranomaisien päätökset tai ilmoitus niistä on, jollei niitä ole pidettävä salassa, saatettava yleisesti tiedoksi ja ilmoitettava niistä seurakunnan ilmoitustaulul-

äöplä. Sama koskee pykälän 2 momentin mukaan muunkin seurakunnan toimielimen pöytäkirjaa tai sen osaa, mikäli toimielin tai sen puheenjohtaja pitää sitä tarpeellisenä. Pykälä vastaa voimassa olevan kirkkolain säännöksiä.

4 §. *Tiedoksianto seurakunnalle, seurakuntayhtymälle tai kirkolle.* Pykäläehdotuksen 1 momenttiin on otettu säännös siitä, miten seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle annetaan tiedoksi haaste tai muu tiedoksianto. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi vastaava säännös tiedoksiannosta kirkolle. Se, milloin haaste tai tiedoksianto on tullut seurakunnan tietoon, määräytyy haasteen osalta oikeudenkäymiskaaren 11 luvun 16 §:n mukaan ja hallintoasioissa annettujen tiedoksiantojen osalta tiedoksiannosta hallintoasioissa annetun lain 22 ja 23 §:n mukaan. Ehdotus vastaa voimassa olevan kirkkolain säännöksiä.

5 §. *Hallintoasian käsittely.* Pykälässä ehdotetaan, että kirkon taikka seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisissa hallintoasiaa käsiteltäessä on noudatettava hallintomenettelylakia, jollei kirkkolaista muuta johdu. Voimassa olevassa kirkkolaissa on hallintomenettelylakia säädetty noudatettavaksi vain väestörekisteriasioissa tapahtuneiden asia- ja kirjoitusvirheiden korjaamisen osalta. Hallintomenettelylain mukaan sen säännöksistä voidaan poiketa vain lailla. Tämän lakiehdotuksen mukaan on poikkeuksia hallintomenettelylain säännöksistä ehdotettu 19 luvun 7 §:ssä, joka koskee asian panemista vireille tuomiokapitulissa kirjallisesti ja ehdotuksen 19 luvun 7 §:ssä ja 23 luvun 7 §:ssä, jotka koskevat todistajien kuulemisen paikkaa suullisessa kuulustelussa. Hallintomenettelylain omaksuminen selkeyttää kirkollishallinnossa noudatettavaa menettelyä.

6 §. *Asiakirjojen lähettäminen.* Asiakirjojen lähettämisestä kirkkohallitukselle tai tuomiokapitulille taikka seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaiselle samoin kuin viranomaisen päätöksen ja muiden asiakirjojen lähettämisestä asianosaiselle ehdotetaan pykälässä noudatettavaksi mitä asiakirjojen lähettämisestä on erikseen säädetty. Siten tulevat noudatettaviksi asiakirjain lähettämisestä annettu laki (74/54) ja asetus (75/54). Säännös vastaa voimassa olevan kirkkolain 544 §:ää. Kun tuomiokapituli ei ehdotuksen mukaan enää käsittele rikosasioita, on niitä koskeva kirkkolain 544 §:ään sisältyvä poikkeus asiakirjojen lähettämismenettelyyn poistettava laista.

7 §. *Määräajat.* Voimassa olevan kirkkolain 543 §:n mukaan muutoksenhaku ja virkahakemus on annettava viimeistään ennen kello kahtatoista määräajan viimeisenä päivänä. Muutoin noudatetaan säädettyjen määräaikain laskemisesta annettua lakia (150/30). Ehdotuksen mukaan myös muutoksenhaun ja virkahakemuksen osalta on noudatettava mainittua lakia. Kirkon vaalijärjestyksen mukaan toimitettaviin vaaleihin liittyy sunnuntaina suoritettavia toimia ja poikkeuksellisia kellonaikoja. Tämän vuoksi ehdotetaan, että kirkon vaalijärjestyksen määräyksiä määräajasta, määräpäivästä ja kellonajasta on noudatettava.

8 §. *Asiakirjojen julkisuus.* Pykälässä ehdotetaan voimassa olevan kirkkolain säännöstä vastaavasti säädettäväksi, että kirkon ja seurakunnan asiakirjoihin on sovellettava, mitä yleisten asiakirjain julkisuudesta annetussa laissa (83/51) säädetään, jollei lakiehdotuksen mukaisen rippisalaisuuden tai viranhaltijan vaitiolovelvollisuuden noudattamisesta muuta johdu. Voimassa olevan kirkkolain vastaavaan säännökseen ei sisälly rippisalaisuutta ja viranhaltijan vaitiolovelvollisuutta koskevaa viittausta. Myös pykälän 2 momentti merkitsee poikkeusta yleisten asiakirjojen julkisuudesta annetun lain noudattamisesta, koska se valtuuttaa kirkkojärjestyksessä määräämään asian tai asiakirjan salassa pidettäväksi, jos kirkon, seurakunnan, seurakuntayhtymän tai yksityisen oikeudenkäynnin tai tietosuojan varmistaminen taikka yksityinen tärkeä henkilökohtainen etu sielunhoidon, terveyden- ja sairaanhoidon tai diakonian alalla sitä vaatii. Samanlaisilla perusteilla voidaan yleisten asiakirjain julkisuudesta annetun lain 9 §:n mukaan asia tai asiakirja säätää salassa pidettäväksi.

9 §. *Esittelijän vastu.* Pykälä koskee esittelijän vastuuta. Esittelijä on hallitusmuodon 93 §:n mukaan vastuussa siitä, mitä hänen esittelystään on päätetty, jollei hän ole pöytäkirjaan merkinnyt eriävää mielipidettään. Vaikka tämä säännös koskee tuomiokapitulissa työskenteleviä valtion viranhaltijoita, sen soveltaminen kirkon viranhaltijoihin on epäselvää. Tämän vuoksi ehdotetaan hallitusmuodon esittelijän vastuuta koskevaa pykälää vastaava pykälä otettavaksi kirkkolakiin. Säännöksessä ehdotetaan, että jos kirkon, seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisen päätös on kirkkolaille tai sen nojalla annetulla säädöksellä tai virka-esimiehen käskyllä määrätty tehtäväksi esittelystä, esittelijä vastaa päätöksestä, jollei

ole ilmoittanut pöytäkirjaan tai päätösluetteloon eriävää mielipidettään. Vastaavaa säännöstä ei ole voimassa olevassa kirkkolaisissa.

10 §. *Tasaäännet.* Tasaäänitulosta äänestyskesä koskevat kirkkolain säännökset on koottu tähän pykälään. Säännös koskee siten kaikkia kirkon, hiippakunnan ja seurakunnan toimielimiä. Säännöksen mukaan äänten jakautuessa tasan äänestyksessä päätökseksi tulee se mielipide, jonka puolesta puheenjohtaja on äänestänyt. Kurinpitoasioissa päätökseksi kuitenkin tulee lievempi mielipide, ja vaaleissa tulos ratkaistaan arvalla. Pykälän 2 momentin mukaan ehdollepanon perusteella ratkaistavassa vaalissa valituksi tulee se, joka on asetettu ehdolle toisen edelle.

11 §. *Luottamushenkilön toimikausi.* Säännösehdotus luottamushenkilön toimikaudesta on julkisyhteisöjen hallinnossa yleisesti sovellettujen periaatteiden mukainen.

Pykälän 1 momentin mukaan kirkolliskokoukseen, hiippakuntakokoukseen ja rovastikuntakokoukseen valittu edustaja sekä muu kirkon, hiippakunnan ja seurakunnan luottamushenkilö pysyy toimeissaan toimikautensa ajan ja sen jälkeenkin, kunnes toinen on valittu hänen sijaansa. Edellä mainitun luottamushenkilön on 2 momentin mukaan vaalista tehdystä valituksesta huolimatta hoidettava tointaan, kunnes valitus on ratkaistu, ja jos joudutaan toimittamaan uusi vaali, kunnes toinen on valittu. Säännös koskee kaikkia valituista edustajista kokoonpantuja kirkon tai seurakunnan toimielimiä. Säännös vastaa asiallisesti nykyisen kirkkolain säännöksiä.

12 §. *Seurakunnat, joilla on erityisiä oikeuksia.* Säännös vastaa sisällöltään voimassa olevan kirkkolain 546 §:ää. Pykälän 1 momentin mukaan seurakunta, jolle on vakuutettu erityisiä oikeuksia, kuten erityinen oikeus papin valitsemiseen, säilyttää nämä oikeudet. Säännös tarkoittaa lähinnä saksalaista seurakuntaa. Pykälän 2 momentti mahdollistaa muun kuin Suomen kansalaisen nimityksen vieraskielisen seurakunnan kirkkoherran virkaan. Tämä säännös otettiin kirkkolakiin 11 päivänä tammikuuta 1980 perustuslainsäätämisyjärjestyksessä tehdyllä lainmuutoksella. Koska voimassa olevassa hallitusmuodon 84 §:ssä (724/89) edellytetään Suomen kansalaisuutta vain erikseen säädetyissä tapauksissa, ehdotettu säännös voitaneen ottaa lakiin tavallisen lain säätämisyjärjestystä noudattaen.

13 §. *Arkistointi.* Arkistolaki ei koske kirk-

koa. Pykälään on otettu säännös, jonka mukaan tuomiokapitulin, piispainkokouksen, kirkkohallituksen ja kirkolliskokouksen arkistoista määrätään niiden ohjesäännöissä tai työjärjestyksissä. Voimassa olevassa kirkkolaissa ei ole tällaista säännöstä. Seurakunnan arkistosta säädetään tämän ehdotuksen 16 luvun 3 §:ssä.

14 §. *Poikkeusolot.* Voimassa oleva niin sanottu valmiuslainsäädäntö muodostuu lähinnä valmiuslaista (1080/91) ja puolustustilalaista (1083/91). Kirkolla ei ole ollut tähän mennessä omaa valmiuslainsäädäntöä. Pykälään on otettu eräitä säännöksiä kirkon ja seurakuntien hallinnon ja toiminnan turvaamisesta poikkeuksellisisa oloissa. Poikkeustilasäännösten soveltamisedellytykset määritellään siinä itsenäisesti viittaamatta edellä mainittuun valmiuslakiin. Ehdotetuilla säännöksillä poiketaan vain kirkkolaissa itsessään olevista toimivaltaa ja päätösvaltaisuutta koskevista säännöksistä.

Jos säännöksessä tarkoitetut poikkeusolot vallitsevat, eikä kirkolliskokous voi kokoontua, kirkkohallitukselle ehdotetaan pykälän 1 momentissa annettavaksi erityisvaltuudet, joiden nojalla se voi tehdä kirkolliskokouksen puolesta esityksiä ja antaa lausuntoja valtioneuvostolle. Lisäksi kirkkohallitus voi antaa enintään vuoden ajaksi määräyksiä kirkon keskusrahaston talousarviosta, poikkeusolojen vaatimista toimenpiteistä kirkon keskushallinnossa sekä seurakuntien väliaikaisesta hallinnosta, niiden omaisuuden suojelemisesta ja poikkeusolojen vaatimista toimenpiteistä. Pykälän 2 momenttiin otetulla säännöksellä valtuutetaan kirkkohallitus antamaan täytäntöönpanomääräyksiä vaalien toimittamisen siirtämisestä, kirkkovaltuuston kokoonkutsun toimittamisesta tai seurakunnan toimielinten päätösvallan siirrosta. Pykälän 3 momentin mukaan kirkkohallituksen poikkeusoloissa antamat väliaikaiset määräykset on saatettava kirkolliskokouksen käsiteltäviksi, heti kun se voi kokoontua. Kirkolliskokouksen on päätettävä määräysten voimassapidosta ja voimassaoloajasta tai kumoamisesta.

15 §. *Päätösvaltaisuus poikkeusoloissa.* Säännöksellä pyritään varmistamaan kirkkohallituksen ja tuomiokapitulin päätösvaltaisuus edellisessä pykälässä tarkoitetuissa poikkeusoloissa ehdottamalla, että kirkkohallitus voi tehdä välttämättömät ja kiireelliset päätökset, kun viisi jäsentä on läsnä, ja tuomiokapituli vastaa-

vasti, kun piispa tai tuomiorovasti ja kaksi muuta jäsentä on läsnä.

26 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

1 §. *Voimaantulo.* Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

Häiriötön siirtyminen uuden kirkkolain soveltamiseen edellyttää, että kirkkojärjestys ja kirkon vaalijärjestys tulevat voimaan samanaikaisesti uuden kirkkolain kanssa ja ilman, että ne tulisivat uudelleen käsiteltäviksi uuden kirkkolain mukaisin valtuuksin kokoontuvassa kirkolliskokouksessa. Kirkolliskokouksessa yhdessä kirkkolakiehdotuksen kanssa hyväksytyn kirkkojärjestyksen ja kirkon vaalijärjestyksen saattaminen voimaan samanaikaisesti kirkkolain kanssa edellyttää sitä koskevan säännöksen ottamista kirkkolakiin. Kirkkojärjestyksen ja kirkon vaalijärjestyksen saattaminen kirkkolakiuudistuksen yhteydessä voimaan tällä tavalla ei vaikuta siihen asemaan, mikä näillä säädöksillä kirkkolain mukaan on.

2 §. *Ennen kirkkolain voimaantuloa valittujen toimielinten toimikausi.* Pykälä on siirtymäsäännös ennen kirkkolain voimaantuloa valittujen toimielinten toimikaudesta.

Pykälän 1 momentissa ehdotetaan, että kumotun kirkkolain mukaisesti valitut kirkon ja hiippakuntien sekä seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimielimet jatkavat toimintaansa, kunnes uuden lain mukaan valittujen toimielinten toimikausi alkaa. Näin välttyään ylimääräisten vaalien järjestämiseltä. Pykälän 2 momentin mukaan kirkkovaltuuston voimassa olevan kirkkolain nojalla asettaman toimikunnan toimikausi lakkaa, kun sille asetettu toiminta-aika päättyy.

3 §. *Seurakuntain liitot.* Uuteen kirkkolakiin ei enää ehdoteta otettaviksi säännöksiä seurakuntainliitoista. Tämän vuoksi voimassa olevan kirkkolain perusteella muodostettujen seurakuntainliittojen asema on järjestettävä siirtymäsäännöksessä. Pykälässä ehdotetaan, että ennen uuden kirkkolain voimaantuloa perustettuihin seurakuntainliittoihin sovelletaan edelleen, mitä niistä säädetään kumotussa kirkkolaissa.

4 §. *Viranhaltijoiden asema.* Pykälä on siirtymäsäännös, joka koskee viranhaltijoiden asemaa, uusia virkanimikkeitä ja asumisvelvollisuutta. Pykälän 1 momentin mukaan ennen tämän lain voimaantuloa virkaansa nimitetyt

tai valitun piispan, kirkkoneuvoksen, papin ja kanttorin viranhaltijan eroamisikään sovelletaan kumottavaksi ehdotetun kirkkolain säännöksiä, vaikka eroamisikä kirkkolakiehdotuksen mukaan on 67 vuotta. Nämä viranhaltijat saivat siten jatkaa virassaan 70-vuotiaaksi eli nykyiseen eroamisikänsä asti. Vastaavasti valtion virkamieslain voimaantulolaissa (756/86) säädetään tuomarinvirassa olevan eroamisikänsä säilyttämisestä tilanteessa, jossa eroamisikä on alennettu. Vanhaa lakia ehdotetaan säännöksessä myös sovellettavaksi viran täyttämiseen, jos hakuaika on päättynyt ennen uuden lain voimaantuloa. Kun lakiehdotuksessa eräät virkojen täyttämistä koskevat säännökset eroavat voimassa olevan lain säännöksistä, kuten ylimääräisen vaaliehdokkaan asettamista papinvaalissa ja lehtorin viran täyttämistä koskevat säännökset, on lain voimaan tullessa oltava mahdollista jatkaa kesken olevaa virantäyttömenettelyä entisten säännösten mukaan. Lääninrovasti ehdotetaan uuden kirkkolain mukaan valittavaksi kuudeksi vuodeksi kerrallaan. Tämän vuoksi ehdotetaan 2 momentissa, että lain voimaan tullessa virassa oleva, määräämättömäksi ajaksi valittu lääninrovasti voi jatkaa lääninrovastin virassa kuusi vuotta lain voimaantulosta.

Pykälän 3 momentissa ehdotetaan ylimääräisten pappien virkanimikkeet muutettaviksi seurakuntapastoreiksi, jumaluusoppineet asessorit pappisasessoreiksi ja lainoppineet asessorit lakimiesasessoreiksi.

Evankelis-luterilaisen kirkon palkkauslain kumoamisesta annetussa laissa (391/90) tehtiin mahdolliseksi, että seurakunta, jonka kirkkoherran tai kappeliseurakunnan kappalaisen virkaan kuului lain voimaan tullessa luontoisetuja, voi pysyttää tähän virkaan kuuluvan velvollisuuden asua virka-asunnossa. Pykälän 4 momentissa ehdotetaan säilytettäväksi näin pysytetyt asumisvelvollisuudet voimassa, ellei kirkkovaltuusto tuomiokapitulille alistettavalla päätöksellä toisin päättä. Myös tuomiokapituli voi vapauttaa viranhaltijan säännöksen mukaan asumisvelvollisuudesta.

5 §. *Eläkemaksut.* Kirkkolain 501 ja 529 §:n muuttamisesta annetun lain (1127/90) voimaantulosäännöksen mukaan eläkemaksuja palautetaan eräissä tapauksissa seurakunnille vuosina 1991—1995, ja lisämaksuja kannetaan vastaavasti vuosina 1991—1996. Kun ehdotettu uusi kirkkolaki tulee todennäköisesti voimaan sinä aikana, jota edellä mainittu voimaantulosään-

nös koskee, ehdotetaan pykälässä säädettäväksi, että eläkemaksujen tasausjärjestelmää on edelleen noudatettava.

6 §. *Eräät eläkeoikeudet.* Diakonissalaitoksen johtajattaren ja laitoksessa päätoimisesti opettavan diakonissan asemaan eläkkeensaajana ehdotetaan uuden kirkkolain 22 luvun 7 §:ssä muutoksia. Tämän johdosta pykälässä ehdotetaan, että ne, jotka tämän lain voimaan tullessa ovat toimineet tai toimivat tällaisessa tehtävässä, säilyttävät ne eläkettä ja perhe-eläkettä koskevat oikeudet, jotka olivat voimassa uuden lain voimaan tullessa.

7 §. *Hautausoimi.* Seurakuntien hautausmailla on paljon hautoja, jotka on luovutettu ainiaaksi, eli niin pitkäksi ajaksi kuin hauta on rauhoitettu hautausmaan osana. Kun haudan luovuttaminen on kirkkolakiehdotuksen mukaan mahdollista vain määräajaksi, pykälän 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että oikeudet ainiaaksi luovutettuihin hautoihin pysyvät entisin edellytyksin voimassa. Näihin hautoihin on kuitenkin sovellettava uuden lain säännöksiä haudan hoitovelvollisuudesta ja sen laiminlyönnistä sekä muistomerkeistä. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että ennen tämän lain voimaantuloa määräajaksi luovutettuihin hautoihin on sovellettava uutta lakia siltä osin kuin se ei rajoita hautaoikeuden haltijalla kumottavan kirkkolain mukaan olleita oikeuksia. Kun tällainen hautaoikeus lakkaa, määräajan mahdollinen jatkaminen tapahtuu uuden lain mukaan.

8 §. *Lakkautettujen seurakuntien omaisuus ja niiden toimihenkilöiden eläkkeet.* Säännös koskee lakkautettuja seurakuntia. Näitä ovat ne seurakunnat, joiden alue luovutettiin 10 päivänä helmikuuta 1947 allekirjoitetulla rauhansopimuksella silloiselle Sosialististen Neuvostotasavaltojen Liitolle. Lakkautettujen seurakuntien omaisuutta ja niiden toimihenkilöiden eläkkeitä koskevia silloiseen kirkkolakiin 27 päivänä toukokuuta 1949 annetulla lailla (384/49) lisättyjä säännöksiä on edelleen noudatettava. Pykälän tarkoituksena on taata eräät eläkeoikeudet ja se, että säännöksessä mainittu omaisuus käytetään kuten nykyisinkin lakkautettujen seurakuntien entisten seurakuntalaisten keskuudessa suoritettavaan hengelliseen työhön.

9 §. *Kurinpito- ja virkarikosasiat.* Pykälän 1 momentin mukaan kurinpitoasia, joka on pantu vireille ennen uuden kirkkolain voimaantuloa, on käsiteltävä loppuun noudattaen tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännök-

siä. Kirkkolakiehdotuksen mukaan papin, leh-
torin ja kanttorin virkarikosten käsittely tuo-
miokapitulissa käytävässä rikosprosessissa lak-
kaa kokonaan. Sen sijaan näille viranhaltijoille
voidaan ehdotuksen mukaan määrätä kurinpi-
torangaistus. Pykälän 2 momentissa ehdote-
taan, että tuomiokapitulissa ennen uuden kirk-
kolain voimaantuloa vireille pantu virkari-
kosasia, jossa syyte on nostettu, on käsiteltävä
loppuun noudattaen kumottavan kirkkolain
säännöksiä. Jos tuomiokapituli ei ole vielä
antanut päätöstä pappiin, lehtoriin tai kanto-
riin kohdistetusta syytteestä ja jos rikkomus on
sen laatuinen, että se voitaisiin uuden kirkko-
lain mukaan käsitellä kurinpiitoasiana, se tulee
säännöksen mukaan tällaisena käsitellä. Jos
virka- tai käytösvirhe taikka rikkomus on
tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa, on
pykälän 3 momentin mukaan tuomittava ran-
gaistus tai määrättävä kurinpitörangaistus sen
lain nojalla, joka johtaa syylliselle lievempään
rangaistukseen. Säännös on rikosoikeudessa
yleisesti noudatetun lievemmän lain periaatteen
mukainen.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Kirkkolakiehdotuksen 2 luvun 1 §:n 2 mo-
mentin nojalla kirkolliskokous valtuutetaan an-
tamaan kirkkojärjestys ja saman luvun 3 §:n 1
momentin nojalla kirkon vaalijärjestys. Kirkol-
liskokous on 8 päivänä marraskuuta 1991
yhdessä kirkkolakiehdotuksen kanssa hyväksy-
nyt edellä mainitut säädökset tulemaan voi-
maan samanaikaisesti uuden kirkkolain kanssa,
jos eduskunta ja tasavallan presidentti hyväk-
syvät uuden kirkkolain.

Ehdotuksen 2 luvun 3 §:n 2 momentin mu-
kaan kirkolliskokouksella on yleisvaltuus antaa
kirkkolain ja kirkkojärjestyksen täytäntöön-
panosta määräyksiä. Piispainkokous ja kirkko-
hallitus voivat antaa täytäntöönpanomääräyk-
siä laissa olevan erityisen valtuutuksen nojalla.
Voimassa olevassa kirkkolaissa on vastaavat
säännökset. Kirkolliskokous on voimassa ole-
van lain nojalla antanut määräyksiä muun
muassa kirkolliskokouksen maallikkoedustaji-
en vaalin toimittamisesta ja piispainkokouksen
ja kirkon muiden viranomaisten yhteyksistä.
Piispainkokouksen antamat täytäntöön-
panomääräykset koskevat lähinnä kirkon vir-
koihin vaadittavia kelpoisuusehtoja. Kirkko-

hallitus on antanut lukuisia täytäntöön-
panomääräyksiä seurakuntien ja seurakuntayh-
tymien hallinnosta, kuten seurakunnallisten
vaalien toimittamisesta, seurakuntayhtymän
muodostamisesta ja eräiden viranhaltijoiden
vuosilomasta, virkavapaudesta ja vapaa-ajasta.
Kirkollisten viranomaisten antamat täytän-
töönpanomääräykset on julkaistu kirkon sään-
nös kokoelmassa.

Eraat edellä mainitut täytäntöönpanomäärä-
ykset voidaan kumota uuden kirkkolain tulles-
sa voimaan, koska niissä olevat säännökset
sisältyvät kirkkojärjestykseen tai kirkon vaali-
järjestykseen. Tällaisia ovat esimerkiksi kirkol-
lisia vaaleja koskevat täytäntöönpanomääräyk-
set. Sellaiset täytäntöönpanomääräykset, jotka
ovat edelleen tarpeellisia, on muutettava vas-
taamaan uuden kirkkolain, kirkkojärjestyksen
ja kirkon vaalijärjestyksen säännöksiä. Näiden
tarkempien säännösten ja määräysten valmiste-
lu on parhaillaan käynnissä kirkollishallinnos-
sa.

3. Voimaantulo

Kirkolliskokous on jo hyväksynyt uuden
kirkkolain edellyttämän kirkkojärjestyksen ja
kirkon vaalijärjestyksen siten, että ne tulevat
voimaan samanaikaisesti kirkkolain kanssa.
Myös muut ehdotetun kirkkolain edellyttämät
tarkemmat säännökset ja määräykset tulee
valmistella ennen lain voimaantuloa. Edellä
mainituista syistä ehdotetaan, että laki tulisi
voimaan 1 päivänä tammikuuta 1994.

4. Säättämisjärjestys

Lakiehdotuksen 2 luvun 2 §:n mukaan kir-
kolla on yksinoikeus ehdottaa kirkkolakia kai-
kesta, mikä koskee ainoastaan kirkon omia
asioita, sekä kirkkolain muuttamista ja kumo-
amista. Tätä oikeutta käyttää säännösehdotuk-
sen mukaan kirkolliskokous, jonka ehdotuksen
tutkiminen ja vahvistaminen on tasavallan pre-
sidentin ja eduskunnan tehtävä. Säännösehdotus
merkitsee poikkeusta HM 18 §:n mukaan
tasavallan presidentille ja eduskunnalle kuulu-
vasta aloiteoikeudesta lain säätämiseen, muut-
tamiseen ja kumoamiseen.

Erityistä kirkkolain säätämisjärjestystä kos-
keva säännös on ensi kerran otettu 6 päivänä
joulukuuta 1869 annetun kirkkolain (N:o 30)

455 §:ään ja asiasisällöltään vastaava säännös voimassa olevan kirkkolain 15 §:ään. Uuteen kirkkolakiin ehdotettu säännös kirkkolain sääntämisyjärjestyksestä vastaa asiallisesti voimassa olevan kirkkolain 15 §:ää.

Voimassa oleva kirkkolaki on säädetty tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä. HM 83 §:n mukaan evankelis-luterilaisen kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta säädetään kirkkolaisissa. Eduskunnan oikeutta muun muassa lakialoitteiden tekemiseen koskevassa VJ 31 §:ssä suljetaan pois tämä edustajien aloiteoikeus

kirkkolain osalta säätämällä 2 momentissa, että kirkkolain säätämisestä on voimassa, mitä siitä erikseen on säädetty. Näiden valtiosääntöömme otettujen erityissäännösten on katsottava sisältävän valtuuden säätää myös erityisestä kirkkolain säätämisyjärjestyksestä kirkkolailla eikä säännöksen ottaminen kirkkolakiin näin ollen edellytä kirkkolain säätämistä perustuslainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä olevan perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Kirkkolaki

Kirkolliskokouksen ehdotuksen ja eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään Suomen evankelis-luterilaiselle kirkolle seuraava kirkkolaki:

I OSA

YLEISIÄ SÄÄNNÖKSIÄ

1 luku

Kirkon tunnustus, tehtävä ja jäsenet

1 §

Tunnustus

Suomen evankelis-luterilainen kirkko tunnustaa sitä Raamattuun perustuvaa kristillistä uskoa, joka on lausuttu kolmessa vanhan kirkon uskontunnustuksessa sekä luterilaisissa tunnustuskirjoissa. Kirkon tunnustus ilmaistaan lähemmin kirkkojärjestyksessä.

2 §

Tehtävä

Tunnustuksensa mukaisesti kirkko julistaa Jumalan sanaa ja jakaa sakramenteja sekä toimii muutenkin kristillisen sanoman levittämiseksi ja lähimmäisenrakkauden toteuttamiseksi.

3 §

Jäsenet

Kirkon jäseneksi otetaan kasteessa. Kirkkojärjestyksessä määrätään, miten jo kastettu henkilö otetaan kirkon jäseneksi.

Kirkon jäseneksi tulemisesta ja kirkosta eroamisesta on voimassa, mitä uskonnonvapauslaissa (267/22) on säädetty.

2 luku

Kirkkolaki ja muut kirkkoa koskevat säädökset

1 §

Kirkkolaki ja kirkkojärjestys

Kirkon järjestysmuodosta ja hallinnosta säädetään tässä laissa.

Kirkon hallinnosta säädetään tarkemmin kirkkojärjestyksessä, jossa annetaan määräyk-

siä myös kirkon toiminnasta. Kirkkojärjestyksen antaa kirkolliskokous.

2 §

Kirkkolain säätäminen. Lausunnot ja esitykset

Kirkolla on yksinoikeus ehdottaa kirkkolakia kaikesta, mikä koskee ainoastaan kirkon omia asioita, sekä kirkkolain muuttamista ja kumoamista. Kirkon ehdotuksen tekee kirkolliskokous. Kirkolliskokouksen ehdotuksen tutkiminen ja vahvistaminen on tasavallan presidentin ja eduskunnan tehtävä. Kirkolliskokouksella on myös oikeus tehdä esityksiä kirkkoa koskevasta muusta lainsäädännöstä.

Säädettäessä asioista, jotka koskevat kirkon suhdetta valtioon tai toisiin uskonnollisiin yhdyskuntiin, on kirkolle varattava tilaisuus antaa lausunto.

Kirkolla on oikeus tehdä valtion viranomaisille esityksiä tai antaa lausuntoja kirkon opin ja tehtävän kannalta tärkeistä yhteiskunnallisista kysymyksistä.

3 §

Kirkon vaalijärjestys ja täytäntöönpanomääräykset. Säädösten julkaiseminen

Kirkolliskokous antaa kirkon vaalijärjestyksen, jossa määrätään tarkemmin seurakunta-vaaleista, kirkollis-, hiippakunta- ja rovastikuntakokoukseen valittavien edustajien vaaleista sekä piispan, papin, pappisasessorin ja lääninrovastin vaaleista.

Kirkolliskokous voi antaa kirkkolain ja kirkkojärjestyksen täytäntöönpanosta ja soveltamisesta tarkempia määräyksiä. Milloin kirkko-laissa on niin säädetty, määräykset antaa kirkkohallitus tai piispainkokous. Jos kirkkojärjestyksen säännös koskee jumalanpalvelusta, kirkollista toimitusta tai opetusta tai niihin liittyviin tehtäviin pyrkivältä vaadittavaa koulutusta ja kielitaitoa, määräyksen sen täytäntöönpanosta ja soveltamisesta antaa piispainkokous.

Kirkkojärjestys ja kirkon vaalijärjestys julkaistaan Suomen säädöskokoelmassa.

3 luku

Kirkon hallinnollinen ja kielellinen jako

1 §

Hiippakunta

Kirkollista hallintoa varten maa on jaettu hiippakuntiin. Hiippakunnan perustamisesta ja lakkauttamisesta päättää kirkolliskokous. Kirkolliskokous päättää myös hiippakunnan rajojen muuttamisesta, ellei 6 §:n 3 momentista muuta johdu. Päätökset on alistettava valtioneuvoston ratkaistaviksi.

Hiippakunnat on jaettu rovastikuntiin. Rovastikuntajaosta päättää tuomiokapituli.

2 §

Seurakunta ja sen jäsenet

Kirkon jäsenet kuuluvat seurakuntiin, joilla kullakin on määrätty alueensa. Kielellisellä perusteella voi samalla alueella olla useampia seurakuntia.

Kirkon jäsen on sen seurakunnan jäsen, jonka alueella hän asuu tai jonka alueen perusteella hänen kotipaikkansa väestökirjalain (141/69) säännösten mukaan muuten määräytyy. Kirkkohallitus voi kuitenkin antaa määräyksiä siitä, milloin henkilö voi olla kotikuntansa alueella olevan muun seurakunnan jäsen.

Seurakunnassa voi olla myös poissaoleviksi merkittyjä jäseniä. Seurakunnan väkiluku on läsnäoleviksi merkittyjen jäsenten lukumäärä.

3 §

Seurakuntajako

Seurakuntajaon tulee noudattaa kuntajakoa siten, että kukin kunta on kokonaisuudessaan saman seurakunnan tai saman seurakuntayhtymän alueella.

Seurakunnan alueen muuttamisesta, seurakunnan jakamisesta alueellisesti tai kielellisellä perusteella, seurakunnan lakkauttamisesta sekä uuden seurakunnan perustamisesta päättää kirkkohallitus.

4 §

Seurakuntayhtymä, kappeliseurakunta ja seurakuntapiiri

Seurakuntayhtymistä säädetään 11 luvussa. Seurakunnasta voidaan jokin alue muodos-

taa kappeliseurakunnaksi tai seurakuntapiiriksi. Niistä määrätään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

5 §

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän kieli

Seurakunnat ovat suomen- tai ruotsinkielisiä tai kaksikielisiä, jollei seurakunnan kielestä sitä perustettaessa muuta määrätä. Seurakunta on kaksikielinen, kun suomen- tai ruotsinkielinen vähemmistö on niin suuri, että kunta vastaavasti kielilain (148/22) säännösten mukaan olisi kaksikielinen. Jos samalla alueella on kielellisellä perusteella useita seurakuntia, ne ovat aina yksikielisiä.

Oulun hiippakunnan tuomiokapitulissa ja niissä seurakunnissa, jotka kuuluvat kokonaan tai osittain saamelaiden kotiseutualueeseen, noudatetaan lakia saamen kielen käyttämisestä viranomaisissa (516/91).

Seurakuntayhtymä, johon kuuluu erikielisiä tai kaksikielisiä seurakuntia, on kunkin seurakunnan osalta samankielinen kuin asianomainen seurakunta.

Ahvenanmaan maakunnan alueella seurakunnat ovat yksikielisiä.

Tuomiokapituli määrää joka viides vuosi edellisen kalenterivuoden lopussa läsnäolleiden jäsenten kielellisen jaon perustella, mitkä seurakunnat on katsottava suomenkielisiksi tai ruotsinkielisiksi ja mitkä kaksikielisiksi.

Kielilaissa (148/22) säädetään kirkon tai seurakunnan viranomaisissa asioitaessa käytettävästä kielestä, toimituskirjakielestä ja viranomaisten sisäisestä virkakielestä. Seurakuntaan ja seurakuntayhtymään, joka 1 tai 3 momentin mukaan on kaksikielinen, sovelletaan, mitä kielilaissa on säädetty kaksikielisestä virka-alueesta, sekä seurakuntaan ja seurakuntayhtymään, joka on yksikielinen, mitä siinä on säädetty yksikielisestä virka-alueesta.

Saamelaiden kotiseutualueelle voidaan perustaa kaksikielinen suomalais-saamelainen seurakunta.

6 §

Seurakunnan kuuluminen hiippakuntaan

Seurakunta, jonka jäsenten enemmistön kieli on ruotsi, kuuluu ruotsinkieliseen hiippakuntaan.

Seurakunta, jonka jäsenten enemmistön kieli

on muu kuin suomi tai ruotsi, kuuluu siihen hiippakuntaan, johon se perustettaessa määrätään.

Milloin seurakunnan jäsenistössä on tapahtunut sellainen muutos, että enemmistön kieli on vaihtunut, kirkkohallitus päättää tuomiokapitulin esityksestä seurakunnan siirtämisestä toiseen hiippakuntaan.

Seurakuntayhtymä on sen hiippakunnan tuomiokapitulin alainen, johon enemmistö seurakuntien yhteisestä väkiluvusta kuuluu.

7 §

Seurakuntajako ja kielellinen vähemmistö

Seurakuntajaon muuttamista koskevaa päätöstä ei saa tehdä ilman erityisen painavia syitä, jos seurakunnan lakkauttamisesta, seurakuntien yhdistämisestä tai muusta seurakuntajaon muutoksesta aiheutuu, että yksikielisen seurakunnan jäsenet taikka kaksikielisen seurakunnan kielelliseen enemmistöön kuuluvat jäsenet tulevat uudessa tai entisessä seurakunnassa kielelliseksi vähemmistöksi.

4 luku

Seurakunnan toiminta

1 §

Seurakunnan tehtävät

Toteuttaakseen kirkon tehtävää seurakunta huolehtii jumalanpalvelusten pitämisestä, kasteen ja ehtoollisen toimittamisesta sekä muista kirkollisista toimituksista, kristillisestä kasvatuksesta ja opetuksesta, sielunhoidosta, diakoniasta ja lähetystyöstä sekä muista kristilliseen sanomaan perustuvista julistus- ja palvelutehtävistä.

2 §

Jumalanpalvelukset ja kirkolliset toimitukset

Jumalanpalveluksista, sakramenteista ja kirkollisista toimituksista määrätään kirkkojärjestyksessä ja kirkkokäsikirjassa. Tuomiokapituli antaa tarvittaessa niistä täydentäviä ohjeita.

Jumalanpalveluksissa sekä muissa kirkollisissa ja seurakunnallisissa tilaisuuksissa voidaan kerätä kolehti kirkon ja seurakunnan toiminnan sekä niiden tehtävää vastaavien tarkoitusten tukemiseksi.

3 §

Kirkolliset juhlapäivät

Kirkollisia juhlapäiviä ovat joulupäivä, toinen joulupäivä, uudenvuodenpäivä, loppiainen, pitkäperjantai, pääsiäispäivä, toinen pääsiäispäivä, helatorstai, helluntai, juhannuspäivä ja pyhäinpäivä.

Juhlapäivien aika määräytyy niin kuin läntisessä kristikunnassa vanhastaan on ollut tapana. Kuitenkin juhannuspäivää vietetään kesäkuun 19 päivää seuraavana lauantaina ja pyhäinpäivää lokakuun 30 päivää seuraavana lauantaina.

4 §

Toiminnassa käytettävä kieli

Seurakunnan kielestä on säädetty 3 luvun 5 §:ssä. Jumalanpalveluksia ja muuta toimintaa on tarpeen mukaan järjestettävä sekä suomen- tai ruotsinkielisen että muun vähemmistön kielellä.

Kirkon jäsenellä on oikeus saada häntä koskevat yksityiset kirkolliset toimitukset äidinkielellään, suomeksi tai ruotsiksi. Jumalanpalveluksessa ja kirkollisessa toimituksessa voidaan käyttää myös muuta kieltä.

Saamelaiden kotiseutualueella seurakunnan toimintaa on järjestettävä ja seurakunnan jäseniä palveltava myös saamen kielellä.

II OSA

PAPPISVIRKA, VIRANHALTIJAT JA TYÖNTEKIJÄT

5 luku

Pappisvirka

1 §

Pappisvirka ja papiksi vihkiminen

Evankeliumin julistamista ja sakramenttien jakamista varten kirkossa on pappisvirka, joka saadaan papiksi vihkimisessä.

Pappisvirkaan vihittäväksi hyväksymisestä päättävät piispa ja tuomiokapituli. Pappisvirkaan vihkimisen edellytyksistä ja muista seikoista, jotka on otettava huomioon harkittaessa hakijan vihkimistä, määrätään kirkkojärjestyksessä.

2 §

Rippisalaisuus

Yksityisessä ripissä tai muuten sielunhoidossa papille uskottua asiaa ei saa ilmaista, eikä myöskään sitä henkilöä, joka papille on uskonnuttunut.

Kun pappia kuulustellaan todistajana, hän ei saa ilmaista sitä, mitä yksityisessä ripissä tai sielunhoidossa on hänelle uskottu.

Jos joku yksityisessä ripissä tai sielunhoidossa ilmaisee yleisen lain mukaan ilmiannettavan rikoksen olevan hankkeissa, papin on kehoitettu häntä ilmoittamaan asiasta viranomaisille tai sille, jota vaara uhkaa. Jollei hän suostu siihen, papin on kerrottava hyvissä ajoin ja varovasti asiasta viranomaisille, kuitenkin niin, ettei asianomainen suoraan tai välillisesti tule siitä ilmi.

3 §

Ero pappisvirasta

Eron pappisvirasta myöntää tuomiokapituli hakemuksesta.

Jos pappi ei ole pysynyt kirkon tunnustuksessa, tuomiokapituli voi pidättää hänet pappisviran toimittamisesta. Jollei pappisviran toimittamisesta pidätetty pappi ole kuuden kuukauden kuluessa pidättämisen jälkeen pyytänyt eroa pappisvirasta tai osoittanut tahtovansa pysyä kirkon tunnustuksessa, tuomiokapituli voi häntä kuultuaan hakemuksetta antaa hänelle eron pappisvirasta.

4 §

Vaalikelpoisuuden tai äänioikeuden menettäminen

Pappi, joka on pidätettynä tai määräaikaista erotettuna papin- tai pappisviran toimittamisesta taikka viraltapantuna papinvirasta, ei ole vaalikelpoinen papillisiin luottamustehtäviin kirkossa. Pappisviran toimittamisesta pidätetyllä papilla ei ole oikeutta myöskään äänestää piispan, pappisasessorin tai lääninrovastin eikä hiippakuntakokous- tai kirkolliskokousedustajien vaaleissa.

5 §

Kuuluminen hiippakuntaan ja rovastikuntaan sekä äänioikeus

Papin kuulumisesta hiippakuntaan ja rovastikuntaan määrätään kirkkojärjestyksessä.

Papinvirasta taikka muusta seurakunnan tai kirkon virasta eronnut pappi kuuluu edelleen siihen hiippakuntaan, johon hän erotessaan kuului. Hänellä on neljän vuoden aikana virkasuhteen päättymisestä lukien, ei kuitenkaan eroamisien jälkeen, pappina äänioikeus tässä hiippakunnassa piispan, pappisasessorin, lääninrovastin sekä hiippakunta- ja kirkolliskokousedustajien vaalissa. Virkasuhteen päätyttyä anomuksesta toiseen hiippakuntaan siirretyllä papilla ei ole äänioikeutta näissä vaaleissa, ellei 4 momentista muuta johdu.

Mitä 2 momentissa on säädetty, koskee soveltuvin kohdin myös pappia, joka on toiminut teologisen tieteen opettajana yliopistossa tai muussa korkeakoulussa, uskonnonopettajana oppilaitoksessa taikka pappina tuomiokapitulitulin suostumuksella yhdistyksen, muun yhtymän, säätiön tai laitoksen palveluksessa.

Jos pappi ennen papille säädettyä eroamisikää palaa 2 tai 3 momentissa mainittuun virkaan tai tehtävään, hän saa jälleen äänioikeuden.

6 luku

Viranhaltijat ja työntekijät*A. Yleiset säännökset*

1 §

Viranhaltijat ja työntekijät

Kirkon, seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranhaltijoita ovat niiden palvelukseen virkasuhteeseen ja työntekijöitä niiden palvelukseen työsopimussuhteeseen otetut henkilöt.

Kirkon, seurakunnan tai seurakuntayhtymän virassa sekä jumalanpalvelukseen, kirkollisiin toimituksiin, diakoniaan tai opetukseen liittyvässä pysyväisluonteisessa työssä voi olla vain evankelis-luterilaisen kirkon jäsen.

Virkojen kelpoisuusvaatimuksista säädetään tai määrätään erikseen.

Viranhaltijoilta vaadittavasta kielitaidosta määrätään kirkkojärjestyksessä ottaen huomioon, mitä 3 luvun 5 §:ssä ja 4 luvun 4 §:ssä on säädetty.

Kirkon, tuomiokapitulien, seurakuntien ja seurakuntayhtymien viranhaltijoista ja työntekijöistä sekä myös papeista, jotka eivät ole papinvirassa, pidetään nimikirjaa. Siihen merkittävien tietojen tallettamisessa, käyttämisessä ja poistamisessa on noudatettava, mitä nimikirjalaisissa (1010/89) on säädetty.

2 §

Ulkomaalaisen kelpoisuus kirkon, seurakunnan tai seurakuntayhtymän virkaan

Kirkon, seurakunnan tai seurakuntayhtymän virkaan voidaan nimittää muukin kuin Suomen kansalainen.

Seuraaviin virkoihin voidaan nimittää vain Suomen kansalainen:

- 1) piispan virka;
- 2) tuomiokapitulin asessorin virka;
- 3) kirkkoneuvoksen virka;
- 4) kirkkoherran virka, jollei 25 luvun 12 §:stä muuta johdu; sekä

5) välittömästi kirkkohallituksen taikka kirkkoneuvoston tai yhteisen kirkkoneuvoston alainen kirkon, seurakunnan tai seurakuntayhtymän johtava virka sekä ne tähän virkaan rinnastettavat johtavat virat, jotka on virkasäännössä tällaisiksi määrätty.

3 §

Vaitiolovelvollisuus

Viranhaltija ei saa virassa ollessaan eikä sen jälkeen käyttää hyödykseen eikä luvatta muille ilmaista asemassaan tietoon saamaansa seikkaa, joka erikseen on säädetty tai määrätty salassa pidettäväksi tai joka koskee toisen terveydentilaa taikka jota asian laadun vuoksi ei muutoin ilmeisesti saa ilmaista.

4 §

Terveystarkastukset

Viranhaltija tai virkaa hakenut henkilö voidaan määrätä hänen terveydentilansa toteamiseksi tarkastuksiin ja tutkimuksiin, jos se on tarpeen viran hoitamisen edellytysten selvittämiseksi. Tästä aiheutuvat välttämättömät kustannukset suoritetaan seurakunnan, seurakuntayhtymän tai kirkon keskusrahaston varoista.

5 §

Kirkon virka- ja työehtosopimukset

Evankelis-luterilaisen kirkon sopimusvaltuuskunnan sekä viranhaltijoiden ja työntekijöiden etujen valvomiseksi perustettujen yhdistysten välillä voidaan, niin kuin siitä on erikseen säädetty, virka- ja työehtosopimuksin sopia kirkon, seurakunnan tai seurakuntayhtymän palveluksessa olevien palkkauksesta ja muista palvelussuhteen ehdoista sen estämättä,

mitä niistä on säädetty tässä laissa tai muissa kirkkoa ja seurakuntaa koskevissa säädöksissä.

6 §

Papin, lehtorin ja kanttorin virkavapauden, vuosiloman ja vapaa-ajan järjestäminen

Kirkkohallitus antaa tarkempia määräyksiä papin, lehtorin ja kanttorin virkavapauden, vuosiloman ja vapaa-ajan järjestämisestä.

7 §

Asumisvelvollisuus

Jos viran asianmukainen hoitaminen sitä vaatii, viranhaltija on velvollinen asumaan hänelle varatussa virka-asunnossa tai muuten riittävän lähellä toiminta-alueitaan. Kirkkohallitus voi antaa tarkempia määräyksiä tämän säännöksen soveltamisesta.

8 §

Eroaminen virasta

Viranhaltijan yleinen eroamisikä on 67 vuotta. Virkasäännössä voidaan määrätä, että virassa, jonka laatu sitä vaatii, eroamisikä on yleistä eroamisikää alempi. Eroamisikää ei saa määrätä säädettyä eläkeikää alemmaksi.

Viranhaltija on velvollinen eroamaan virasta, jos hänen työkykynsä on sairauden, vian tai vamman vuoksi olennaisesti ja pysyvästi heikentynyt. Jollei pappi taikka lehtorinvirkaan tai kanttorinvirkaan nimitetty viranhaltija tällöin kehotuksesta eroa ja hänellä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen, hänelle voidaan hakemuksetta myöntää ero. Muu viranhaltija voidaan samalla edellytyksellä irtisanoa virasta.

9 §

Virantoimituksesta pidättäminen

Viranhaltija voidaan tarvittaessa pidättää virantoimituksesta ja pappi lisäksi pappisviran toimittamisesta:

- 1) rikossyytteen ja kurinpitomenettelyn sekä niiden edellyttämien tutkimusten ajaksi;
- 2) jos viranhaltija kieltäytyy 4 §:ssä tarkoitusta terveydentilaa koskevista tarkastuksista tai tutkimuksista;
- 3) jos viranhaltijalla on sellainen sairaus, vika tai vamma, joka olennaisesti haittaa viranhoitoa; tai
- 4) välittömästi irtisanomisen jälkeen, jos se on erityisestä syystä perusteltua.

Jos viranhaltijan irtisanomista koskeva pää-

tös ei ole saanut lainvoimaa silloin, kun irtisanomisaika on kulunut loppuun, hänet on pidättävä virantoimituksesta, jollei valitusviranomaisen erityisestä syystä toisin määrää. Jos viranhaltija on pantu viralta, hänet on heti pidättävä virantoimituksesta, vaikka päätös ei ole saanut lainvoimaa.

Virantoimituksesta pidättämistä ei saa jatkaa pitempään kuin siihen on tarvetta.

10 §

Menettely virantoimituksesta pidätettäessä

Virantoimituksesta pidättämisestä päättää 23 luvun 3 §:ssä tarkoitettu viranomaisen silloinkin, kun pidättämisestä ei päätetä kurinpitoasian yhteydessä.

Viranhaltijalle on varattava tilaisuus selityksen antamiseen asiassa ennen virantoimituksesta pidättämistä, jollei sitä asian laadun vuoksi ole saatettava voimaan välittömästi.

Päätös viranhaltijan pidättämisestä virantoimituksesta tai papin pidättämisestä pappisviran toimittamisesta tulee noudatettavaksi siitä tehdystä valituksesta huolimatta.

11 §

Virat, joihin voidaan nimittää pappi tai lehtori

Kun viran kelpoisuusvaatimuksena on, että viranhaltijan tulee olla joko pappi tai lehtori, virkasuhteeseen sovelletaan papinvirkaa koskevia säännöksiä viranhaltijan ollessa pappi ja lehtorinvirkaa koskevia säännöksiä viranhaltijan ollessa lehtori.

12 §

Lehtorin viran velvollisuuksista

Mitä papin velvollisuudesta olla ilmaisematonta rippisalaisuutta ja velvollisuudesta pysyä tunnustuksessa on 5 luvun 2 ja 3 §:ssä säädetty, koskee myös lehtoria. Pappisvirasta erottamisen sijasta lehtori menettää oikeutensa toimia lehtorina.

B. Seurakunnan ja seurakuntayhtymän virat

13 §

Seurakunnan virat

Seurakunnassa tulee olla kirkkoherran virka. Muista viroista, joita seurakunnan tulee tehtä-

viensä täyttämiseksi perustaa, määrätään kirkkojärjestyksessä.

Kahdella tai useammalla samaan hiippakuntaan kuuluvalla seurakunnalla voi olla yhteisenä kirkkoherranvirka, jonka perustamisesta tai lakkauttamisesta päättää tuomiokapituli. Muista yhteisistä viroista määrätään kirkkojärjestyksessä.

Päätös yhteisen kirkkoherranviran perustamisesta tulee noudatettavaksi, kun virka toisessa seurakunnassa on tullut avoimeksi ja toisen seurakunnan viranhaltija suostuu siirtymään molempien seurakuntien yhteiseksi viranhaltijaksi. Tuomiokapituli voi kuitenkin erityisistä syistä määrätä päätöksen toimeenpantavaksi ja ilman viranhaltijan suostumusta velvoittaa hänet siirtymään yhteiseen virkaan. Kirkkohallitus voi antaa tarkempia määräyksiä viranhaltijan valitsemismenettelystä.

14 §

Virkasääntö

Viranhaltijoiden palvelussuhteen ehdoista annetaan voimassa olevien säännösten ja virkaehtosopimuksen lisäksi tarpeelliset määräykset virkasäännössä. Siinä annetaan myös yleiset määräykset viranhaltijoiden ottamisesta ja erosta. Virkasäännön hyväksyy kirkkovaltuusto, jonka päätös on alistettava tuomiokapitulin vahvistettavaksi.

Virkasääntö ei koske papinvirkaan nimitettyä taikka seurakuntapastoriksi tai papinviran hoitajaksi määrättyä pappia eikä lehtorin- tai kanttorinvirkaan nimitettyä viranhaltijaa, ellei kirkkojärjestyksessä toisin määrätä. Seurakunta tai seurakuntayhtymä ei voi irtisanomisella katkaista papin-, lehtorin tai kanttorinvirkaan nimitetyn viranhaltijan virkasuhdetta eikä papille annettua määräystä seurakuntapastoriksi tai papinviran hoitajaksi.

C. Erityisvirat

15 §

Eräät tuomiokapitulin virat. Erityistehtävissä olevien virkasääntö

Tuomiokapitulin virkoihin, joiden palkkaus suoritetaan valtion varoista, sovelletaan valtion virkamieslakia, jollei toisin säädetä.

Hiippakunnallista toimintaa sekä kirkon muita erityistehtäviä varten perustettuihin vir-

koihin ottamisesta ja virkasuhteen päättymisestä sekä viranhaltijoiden oikeuksista ja velvollisuuksista määrätään 11 §:n estämättä kirkolliskokouksen vahvistamassa virkasäännössä, jollei erikseen ole muuta säädetty, määrätty tai sovittu.

16 §

Sotilaspapi

Puolustusvoimissa voi olla papinvirkoja. Sotilaspappeja johtaa ja valvoo puolustusvoimien hengellisen työn johtajana kenttäpiispa. Sotilaspappi on pappisviran toimittamisessa kenttäpiispan alainen. Sotilaspapin virat täytetään, niin kuin siitä erikseen säädetään.

Sotilaspapin pappisvirkaan liittyvästä kurinpidosta säädetään 23 luvun 9 §:n 2 ja 3 momentissa.

Kenttäpiispa kuuluu arkkihiippakuntaan ja muu sotilaspappi siihen hiippakuntaan, jonka alueella hänen varsinainen virkapaikkansa on.

17 §

Virat erityisiä tarpeita varten

Vankilassa sekä kuurojen sielunhoitoa ja muita erityisiä tarpeita varten voi olla papinvirkoja ja lehtorinvirkoja. Kaikessa, mikä koskee pappisvirkaa tai toimintaa lehtorina, viranhaltija on tuomiokapitulin alainen.

Vankilaan tai muuhun laitokseen perustetun papin- tai lehtorinviran täyttää tuomiokapituli julistettuaan viran haettavaksi ja saatuaan hakijoista lausunnon asianomaiselta viranomaiselta. Tuomiokapituli määrää tarvittaessa tilapäisen viranhaltijan, viran väliaikaisen hoitajan ja viransijaisen. Kuurojen sielunhoitoa varten perustetut virat täytetään, niin kuin siitä erikseen säädetään.

III OSA

SEURAKUNNAN HALLINTO

7 luku

Yleisiä säännöksiä

1 §

Seurakunta ja seurakuntayhtymä

Seurakunta hoitaa itse asioitaan ja omaisuuttaan tämän lain ja kirkkojärjestyksen sekä

kirkon taloudesta erikseen annettujen säädösten mukaan.

Seurakunnat voivat hoitaa asioitaan ja omaisuuttaan myös seurakuntayhtymänä niin kuin 11 luvussa säädetään.

2 §

Toimielimet ja luottamushenkilöt

Seurakunnan hallintoa hoitavat kirkkovaikkuusto, kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto, johtokunnat, kappeli- ja piirineuvostot sekä seurakunnan viranhaltijat.

Seurakuntayhtymän hallintoa hoitavat yhteinen kirkkovaikkuusto, yhteinen kirkkoneuvosto, johtokunnat sekä seurakuntayhtymän viranhaltijat.

Luottamushenkilöitä ovat 1 ja 2 momentissa mainittuihin toimielimiin sekä tilapäisiin toimikuntiin valitut jäsenet ja muut seurakunnan tai seurakuntayhtymän luottamustoimiin valitut henkilöt. Viranhaltijaa, joka lain tai muun säädöksen mukaan on virkansa perusteella jäsenenä toimielimessä, ei kuitenkaan pidetä siinäkään tehtävässä luottamushenkilönä.

3 §

Vaalikelpoisuus

Vaalikelpoinen seurakunnan luottamustoimiin on kristillisestä vakaumuksesta tunnettu seurakunnan konfirmoitu jäsen,

1) jolla 8 luvun 3 §:n 1 momentin mukaan on äänioikeus samassa tai jossakin muussa seurakunnassa; ja

2) joka ei ole holhouksen alainen.

Oikeus kieltäytyä seurakunnan luottamustoimesta on henkilöllä, joka on täyttänyt 60 vuotta tai on ollut neljän lähinnä edellisen vuoden ajan seurakunnan luottamustoimessa. Muun kieltäytymisperusteen hyväksymisestä määrätään kirkkojärjestyksessä. Seurakunta-vaaleissa ehdokkaaksi asetettavalta vaadittavasta suostumuksesta säädetään 8 luvun 4 §:n 1 momentissa.

4 §

Päätösvaltaisuus, äänestäminen ja vaalit

Seurakunnan toimielin on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on saapuvilla.

Seurakunnan toimielimessä äänestetään esityksestä ja kaikista kannatetuista vastaehdotuksista asettamalla kaksi kerrallaan vastakkain siten, että vastaus 'jaa' tai 'ei' ilmaisee enemmistön kannanoton.

Vaali toimitetaan enemmistövaalina. Kahta tai useampaa luottamushenkilöä valittaessa on kuitenkin noudatettava suhteellista vaalitapaa, jos sitä vaatii niin monta vaaliin osallistuvaa, että he suhteellisessa vaalissa voisivat saada valituksi vähintään yhden ehdokkaan.

5 §

Esteellisyys

Kirkkovaltuuston jäsen on esteellinen ottamaan osaa sellaisen päätöksen tekemiseen, joka koskee henkilökohtaisesti häntä taikka hänen hallintomenettelylain (598/82) esteellisyyttä koskevassa säännöksessä tarkoitettua lähisukulaistaan tai sellaiseen sanotun säännöksen mukaan rinnastettavaa henkilöä. Puheenjohtajan tai varapuheenjohtajan osallistuessa itse oikeutettuna seurakunnan muun toimielimen kokoukseen häneen sovelletaan, mitä 2 momentissa säädetään.

Muiden luottamushenkilöiden sekä seurakunnan viranhaltijoiden esteellisyydestä on voimassa, mitä hallintomenettelylaissa on siitä säädetty. Virka-, työ- tai muu vastaava suhde seurakuntaan tai seurakuntayhtymään ei kuitenkaan tee luottamushenkilöä tai viranhaltijaa esteelliseksi hallintoasiassa, jossa seurakunta tai seurakuntayhtymä on asianosainen, ellei hän palvelussuhteensa perusteella ole esitellyt tai muutoin vastaavalla tavalla käsitellyt asiaa.

Kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston puheenjohtaja ja jäsen on lisäksi esteellinen käsittelemään valitusasiaa, jos hän on 2 momentissa tarkoitettun palvelussuhteensa perusteella aikaisemmin osallistunut asian valmisteluun tai esitellyt sen taikka luottamushenkilönä käsitellyt sitä.

6 §

Kokouksen julkisuus

Kirkkovaltuuston kokoukset ovat julkisia, jollei valtuusto jonkin asian osalta toisin päättä.

Muiden toimielinten kokoukset eivät ole julkisia.

8 luku

Papinvaali ja seurakuntavaalit

1 §

Papinvaali

Seurakunnan kirkkoherra ja kappalainen valitaan välittömällä ja salaisilla vaaleilla.

Virkaan tulee valituksi se tuomiokapitulin ehdolle asettamista papeista, joka vaalissa on saanut enimmät äänet.

Seurakunta voi kuitenkin, siten kuin kirkon vaalijärjestyksessä määrätään, valita virkaan muun hakijan, jonka tuomiokapituli on todennut päteväksi ylimääräiseksi vaaliehdokkaaksi. Tullakseen valituksi ylimääräisen vaaliehdokkaan on saatava vähintään yksi kymmenesosa koko seurakunnan äänistä ja enemmän kuin puolet annetuista äänistä.

2 §

Seurakuntavaalit

Seurakuntavaaleissa valitaan kirkkovaltuuston tai täydellisessä yhteistaloudessa olevien seurakuntien yhteisen kirkkovaltuuston ja seurakuntaneuvoston jäsenet. Vaalit toimitetaan joka neljäs vuosi samanaikaisesti kaikissa seurakunnissa, jollei 5 §:stä muuta johdu.

Seurakuntavaalit ovat välittömät ja salaiset sekä siten suhteelliset, että kunkin valitsijayhdistyksen samalle ehdokaslistalle asettamat ehdokkaat saavat henkilökohtaisten äänimäärienä osoittamassa järjestyksessä vertausluvukseen ensimmäinen listan koko äänimäärän, toinen puolet siitä, kolmas kolmanneksen, neljäs neljänneksen ja niin edelleen. Eri ehdokaslistoilla olevat ehdokkaat tulevat valituiksi vertauslukuensa osoittamassa järjestyksessä.

3 §

Äänioikeus

Kaikilla ennen vaalivuoden alkua 18 vuotta täyttäneillä kirkon jäsenillä on vaaleissa yhtäläinen äänioikeus. Äänioikeutta käytetään siinä seurakunnassa, jossa äänioikeutettu on vaalivuoden alussa merkitty seurakunnan läsnäolevaksi jäseneksi.

Vaaliluettelosta, vaalien toimittamisesta ja vaalien tuloksen laskemisesta määrätään tarkemmin kirkon vaalijärjestyksessä.

4 §

Ehdokkaan suostumus. Vaalikelpoisuuden rajoitus

Seurakuntavaaleissa voidaan asettaa ehdokkaaksi vain sellainen vaalikelpoinen seurakunnan jäsen, joka on antanut siihen suostumuksensa.

Seurakuntavaaleissa ei seurakunnan luottamustoimeen saada valita tämän seurakunnan viranhaltijaa tai työsopimussuhteessa olevaa päätoimista työntekijää eikä seurakuntayhtymän yhteiseen kirkkovaltuustoon tämän yhtymän tai siihen kuuluvan seurakunnan viranhaltijaa tai työsopimussuhteessa olevaa päätoimista työntekijää.

5 §

Poikkeukselliset seurakuntavaalit

Ylimääräiset seurakuntavaalit toimitetaan, kun kesken seurakunnallisen vaalikauden tapahtuu seurakuntajaon muutos, seurakuntia liitetään täydelliseen yhteistalouteen, yhteistalouden muotoa muutetaan tai yhteistalous lopetetaan. Ylimääräisissä seurakuntavaaleissa valittujen toimikausi kestää kulumassa olevan vaalikauden loppuun tai, jos vaalit toimitetaan vaalikauden viimeisenä vuonna, seuraavan vaalikauden loppuun. Kirkkohallitus voi päättää, että vaalit toimitetaan muutettua seurakuntajakoa taikka seurakuntayhtymän uutta tai muutettua perussääntöä noudattaen jo ennen kuin seurakuntajaon muutos tai perussääntö on tullut voimaan.

Jos seurakuntajaon muutoksessa perustetaan uusi seurakunta, joka ei kuulu seurakuntayhtymään, ylimääräiset seurakuntavaalit on toimeenpantava, ellei sen kirkkovaltuustoa ole valittu 2 §:ssä tarkoitetuissa vaaleissa. Muussa 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa kirkkohallitus voi kirkon vaalijärjestyksessä mainituin edellytyksin määrätä, ettei ylimääräisiä seurakuntavaaleja ole toimitettava.

Seurakuntavaalien siirtämisestä tai niiden poikkeuksellisesta ajankohdasta, täydennysvaalien toimittamisesta ja tässä momentissa mainituissa vaaleissa valittujen toimikaudesta poikkeustapauksissa määrätään kirkon vaalijärjestyksessä.

9 luku

Kirkkovaltuusto

1 §

Päätösvalta ja sen siirtäminen

Kirkkovaltuusto käyttää seurakunnan päätösvaltaa, jollei toisin ole säädetty tai määrätty. Ohje- tai johtosäännöllä voidaan kirkkovaltuuston päätösvaltaa siirtää säännössä mainitavissa asioissa kirkkoneuvostolle, sen jaostoille sekä johtokunnille.

Päätösvaltaa ei kuitenkaan saa siirtää

1) asioissa, joista kirkkovaltuuston on tämän lain, kirkkojärjestyksen, niiden perusteella annettujen täytäntöönpanomääräysten taikka yleisen lain tai asetuksen nimenomaisen säännöksen mukaan päätettävä;

2) asioissa, joissa päätöksen tekemiseen vaaditaan määränemmistö tai joissa päätös on alistettava; tai

3) lainan ottamisessa tai uudistamisessa taikka sen maksuajan pidentämisessä, jollei kysymyksessä ole tilapäisen tarpeen vuoksi otettava laina.

2 §

Jäsenten lukumäärä ja vaalikausi

Kirkkovaltuustossa on jäseniä vähintään 11 ja enintään 39. Jäsenten luku määrätään kirkkojärjestyksessä seurakunnan väkiluvun perusteella.

Kirkkovaltuuston jäsenet ja heidän varajäsenensä valitaan, mikäli 8 luvun 5 §:stä ei muuta johdu, neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan.

3 §

Määränemmistö

Päätöksen tekemiseen vaaditaan, että vähintään kaksi kolmannelta saapuvilla olevista ja enemmän kuin puolet kaikista valtuuston jäsenistä sitä kannattaa asioissa, jotka koskevat

1) kirkon ja siihen kuuluvien rakennusten rakentamista tai 14 luvun 2 §:n 2 momentissa tarkoitettua korjaamista, siunauskappelin, seurakuntatalon, seurakunnan virastotalon tai leiri- ja kurssikeskuksen rakentamista taikka hautausmaan perustamista tai laajentamista;

2) kiinteän omaisuuden luovuttamista; tai

3) uuden viran perustamista.

10 luku

Kirkkoneuvosto

1 §

Tehtävät

Kirkkoneuvoston asiana on, jollei toisin ole säädetty tai määrätty,

1) yleisesti johtaa seurakunnan toimintaa, edistää sen hengellistä elämää ja muutoinkin toimia seurakunnan tehtävän toteuttamiseksi;

2) päättää kirkolliskokouksen määräämissä rajoissa kirkollisten kirjojen käyttöön ottamisesta;

3) johtaa seurakunnan hallintoa sekä seurakunnan talouden ja omaisuuden hoitoa;

4) huolehtia kirkkovaltuuston päätösten täytäntöpanosta; ja

5) valvoa seurakunnan etua, edustaa seurakuntaa sekä tehdä sen puolesta sopimukset ja muut oikeustoimet.

Kirkkoneuvoston on valmisteltava kirkkovaltuustossa käsiteltävät asiat. Asioita, jotka koskevat valtuuston toiminnan sisäistä järjestelyä, kirkkoneuvoston ei kuitenkaan tarvitse valmistella.

2 §

Jäsenet

Kirkkoneuvoston puheenjohtajana on kirkkoherra ja muina jäseninä varapuheenjohtaja sekä, sen mukaan kuin ohjesäännössä määrätään, vähintään 5 ja enintään 11 muuta henkilöä. Valituilla jäsenillä on henkilökohtaiset varajäsenet.

Varapuheenjohtajan ja muiden jäsenten vaali toimitetaan kirkkovaltuuston toimikauden ensimmäisen ja kolmannen vuoden tammikuussa.

Kirkkoneuvoston valituista jäsenistä saa enintään puolet olla kirkkovaltuuston jäseniä. Varapuheenjohtajaksi ei saa valita tämän seurakunnan viranhaltijaa.

3 §

Ohjesääntö. Jaostot ja niiden toimivalta

Kirkkovaltuusto hyväksyy kirkkoneuvoston ohjesäännön, joka on alistettava tuomiokapitulin vahvistettavaksi.

Kirkkoneuvostossa voi ohjesäännön mukaan olla taloudellinen jaosto ja muitakin jaostoja. Taloudellisen jaoston puheenjohtajana on kirkkoneuvoston varapuheenjohtaja.

Kirkkoneuvoston jaostoille voidaan antaa

valta ratkaista kirkkoneuvoston puolesta ohjesäännössä mainittuja asioita, ei kuitenkaan asioita, joita koskeva päätös on alistettava tai jotka koskevat esityksen tekemistä kirkkovaltuustolle tai sen päätöksen täytäntöön panemista.

Jaostoista on soveltuvin osin voimassa, mitä kirkkoneuvostosta on säädetty.

4 §

Johtokunnat. Viranhaltijan ja luottamushenkilön toimivalta

Kirkkovaltuusto voi asettaa enintään toimikaudekseen kirkkoneuvoston avuksi sen alaisia johtokuntia, joiden tehtävät määritellään kirkkovaltuuston antamissa johtosäännöissä.

Kirkkoneuvoston puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajalle sekä kirkkoneuvoston alaiselle viranhaltijalle voidaan ohje- tai johtosäännössä antaa valta ratkaista kirkkoneuvostolle kuuluvia säännössä mainittavia asioita, joiden merkitys ei ole sellainen, että asian käsittelemistä kirkkoneuvostossa on pidettävä tarpeellisena.

Asiaa, jota 3 §:n 3 momentin mukaan ei saa antaa kirkkoneuvoston jaoston ratkaistavaksi, ei voida antaa johtokunnan päätettäväksi eikä edellä 2 momentissa mainitun luottamushenkilön tai viranhaltijan ratkaistavaksi.

5 §

Ratkaisuvallan siirtäminen

Kirkkoneuvosto tai sen puheenjohtaja voi ohjesäännössä määrätyn ajan kuluessa siirtää johtokunnan ja 4 §:ssä mainitun luottamushenkilön tai viranhaltijan päättämän asian kirkkoneuvoston käsiteltäväksi. Kirkkoneuvosto voi tällöin kumota päätöksen tai muuttaa sitä taikka palauttaa asian uudelleen käsiteltäväksi.

6 §

Kirkkovaltuuston päätösten laillisuusvalvonta

Jos kirkkoneuvosto katsoo, että kirkkovaltuuston päätös on tehty virheellisessä järjestyksessä tai menee valtuuston toimivaltaa ulomaksi taikka muutoin on lainvastainen, kirkkoneuvoston tulee jättää päätös täytäntöön panematta ja syyn tähän ilmoittaen viipymättä saattaa asia valtuuston uudelleen käsiteltäväksi.

Jos valtuusto pysyy päätöksessään, kirkkoneuvoston on saatettava tuomiokapitulin rat-

kaistavaksi, onko täytäntöön panemiselle lailista estettä. Tuomiokapituli ei saa ratkaista asiaa, ennen kuin valitusaika valtuuston päätöksestä on kulunut umpeen.

11 luku

Seurakuntayhtymä

1 §

Perustaminen ja yhteistalouden muoto

Saman kunnan alueella olevien seurakuntien on muodostettava seurakuntayhtymä. Yhtymän voivat muodostaa myös kahden tai useamman kunnan alueella olevat seurakunnat.

Yhtymään kuuluvien seurakuntien on hoidettava 2 §:ssä mainitut ja perussäännössä määrättävät asiat joko täydellisessä tai osittaisessa yhteistaloudessa.

2 §

Tehtävät

Seurakuntayhtymän on hoidettava asiat, jotka koskevat yhtymään kuuluvien seurakuntien kirkollisverotusta, kirkollisverojen ja muiden yhteisten tulojen jakoa seurakuntien kesken sekä kirkon keskusrahastoon suoritettavia maksuja.

Seurakuntayhtymän on hoidettava myös seurakuntien rahatoimi, kirjanpito ja tilintarkastus. Jos seurakunnat ovat osittaisessa yhteistaloudessa, rahatoimi ja kirjanpito voidaan perussäännössä mainitulla tavalla jättää seurakuntien hoidettavaksi.

Seurakuntayhtymän hoidettavaksi voidaan perussäännössä antaa myös muita hallintoon ja talouteen liittyviä asioita sekä siinä mainittuja seurakunnalliseen toimintaan liittyviä tehtäviä ja työmuotoja.

3 §

Omaisuuksien siirtyminen

Jos muodostettavan seurakuntayhtymän seurakunnat liittyvät täydelliseen yhteistalouteen, seurakuntien omaisuus siirtyy seurakuntayhtymälle, jollei 2 momentista muuta johdu. Jos seurakunnat liittyvät osittaiseen yhteistalouteen, seurakuntayhtymälle siirtyvästä omaisuudesta päätetään 4 §:ssä säädetyllä tavalla. Siirtyvän omaisuuden saantokirjana on siitä laadittu perussääntöön liitettävä luettelo.

Perussäännössä voidaan määrätä, että myös täydelliseen yhteistalouteen liittyvälle tai yhteistaloudessa olevalle seurakunnalle lahjoitettu tai testamentilla annettu taikka seurakunnan lahjoitusvaroin hankkima omaisuus pysyy seurakunnan omistuksessa tai hallinnassa.

4 §

Perussääntö

Seurakuntayhtymälle on hyväksyttävä perussääntö, jossa määrätään ainakin yhteistalouden muoto sekä yhtymän hoidettavaksi annettavat tehtävät. Kirkkovaltuustot päättävät seurakuntayhtymän muodostamisesta hyväksymällä perussäännön ja seurakuntayhtymälle siirtyvästä omaisuudesta tehdyn luettelon. Päätökset on alistettava kirkkohallituksen ratkaistavaksi. Jos osittaiseen yhteistalouteen liittyvät seurakunnat ovat tehneet omaisuuden siirtymistä koskevan sopimuksen, kirkkohallitus ei voi ilman erityisiä syitä poiketa sopimuksesta.

Jolleivät seurakunnat ole päässeet yksimielisyyteen perussäännöstä ja omaisuuden siirtymisestä, tuomiokapituli määrää selvitysmiehen valmistamaan niistä koskevan ehdotuksen. Ehdotus ja kirkkovaltuustojen siitä antamat lausunnot on lähetettävä kirkkohallitukselle, jonka tulee, saatuaan tuomiokapitulin lausunnon, päättää seurakuntayhtymän muodostamisesta ja perussäännöstä sekä seurakuntayhtymälle siirtyvästä omaisuudesta. Tuomiokapituli voi muutoinkin määrätä selvitysmiehen, jos se katsoo sen tarpeelliseksi.

5 §

Perussäännön muuttaminen ja yhtymän purkaminen

Seurakuntayhtymän perussäännön muuttamista tai yhtymän purkamista koskevan päätöksen tekemiseen vaaditaan, että vähintään kaksi kolmannelta saapuvilla olevista ja enemmän kuin puolet kaikista yhteisen kirkkovaltuuston jäsenistä sitä kannattaa. Päätös on alistettava kirkkohallituksen ratkaistavaksi.

Jos seurakuntayhtymän omaisuutta on jaettava perussäännön muuttamisen tai seurakuntayhtymän purkamisen johdosta eikä jaosta voida sopia, se on toimitettava noudattaen soveltuvin osin seurakuntajaon yhteydessä tahtuvasta omaisuuden jaosta annettuja säännöksiä.

6 §

Päätösvalta

Seurakuntayhtymän päätösvaltaa käyttää yhteinen kirkkovaltuusto, jollei toisin ole säädetty tai määrätty.

Jos seurakunnat ovat täydellisessä yhteistaloudessa, käyttää yhteinen kirkkovaltuusto päätösvaltaa myös yksittäistä seurakuntaa koskeissa kirkkovaltuustolle kuuluvissa asioissa, mikäli päätösvaltaa ei ole annettu seurakuntaneuvostolle.

Jos seurakunnat ovat osittaisessa yhteistaloudessa, yksittäisen seurakunnan päätösvaltaa käyttää sen oma kirkkovaltuusto, jollei asiaa ole perussäännössä määrätty seurakuntayhtymän hoidettavaksi.

7 §

Yhteisen kirkkovaltuuston jäsenet

Yhteisessä kirkkovaltuustossa on yhtymään kuuluvien seurakuntien yhteenlasketusta väkiluvusta riippuen vähintään 21 ja enintään 91 jäsentä. Jäsenmäärästä määrätään tarkemmin kirkkojärjestyksessä.

Jäsenten paikoista annetaan kullekin seurakunnalle ensin kaksi paikkaa tai, jos seurakuntia on enemmän kuin kaksikymmentä, yksi paikka. Muut paikat jaetaan seurakuntien väkilukujen suhteessa. Paikkojen jaon vahvistaa tuomiokapituli kutakin vaalikautta varten.

Jos seurakunnat ovat osittaisessa yhteistaloudessa, yhteiseen kirkkovaltuustoon kustakin seurakunnasta tulevat jäsenet ja varajäsenet valitsee seurakunnan kirkkovaltuusto.

8 §

Yhteinen kirkkoneuvosto

Seurakuntayhtymän toimeenpano- ja hallintoelimenä on yhteinen kirkkoneuvosto, joka johtaa myös 2 §:n 3 momentissa mainittuja seurakunnalliseen toimintaan liittyviä tehtäviä ja työmuotoja. Yhteisen kirkkoneuvoston kokoonpanosta määrätään kirkkojärjestyksessä.

9 §

Seurakuntaneuvosto

Täydellisessä yhteistaloudessa olevilla seurakunnilla on seurakuntaneuvosto. Se hoitaa ne 10 luvun 1 §:ssä mainitut kirkkoneuvoston tehtävät, jotka eivät kuulu seurakuntayhtymän

yhteiselle kirkkoneuvostolle, sekä muut seurakuntaneuvostolle tässä laissa osoitetut tai erikseen määrätty tehtävät. Seurakuntaneuvostoon sovelletaan myös mitä kirkkoneuvostosta on säädetty saman luvun 5 §:ssä.

Seurakuntaneuvosto päättää niiden varojen käytöstä, jotka seurakunnalle osoitetaan seurakuntayhtymän talousarviossa seurakunnallista toimintaa varten, sekä käyttää 3 §:n 2 momentissa mainitun omaisuuden omistamiseen ja hallintaan sekä sen tuottoon liittyvää päätösvaltaa.

Seurakuntaneuvostossa on puheenjohtajana kirkkoherra ja vähintään 6 ja enintään 14 muuta jäsentä. Jäsenten luku määrätään kirkkojärjestyksessä seurakunnan väkiluvun perusteella.

10 §

Päätösvalan siirtäminen

Yhteisen kirkkovaltuuston päätösvaltaa voidaan ohje- tai johtosäännöllä siirtää säännössä mainituissa asioissa yhteiselle kirkkoneuvostolle, sen jaostolle ja yhtymän johtokunnalle sekä tuomiokapitulille alistettavalla päätöksellä seurakuntaneuvostolle. Päätösvaltaa ei kuitenkaan saa siirtää 9 luvun 1 §:n 2 momentissa mainituissa asioissa.

11 §

Toimielimiin sovellettavat säännökset

Yhteiseen kirkkovaltuustoon, yhteiseen kirkkoneuvostoon ja seurakuntayhtymän johtokuntaan sekä asioiden käsittelyyn näissä toimielimissä sovelletaan, mitä vastaavasti kirkkovaltuustosta, kirkkoneuvostosta ja seurakunnan johtokunnasta sekä asioiden käsittelemisestä niissä on säädetty tai määrätty, jollei tästä laista tai kirkkojärjestyksestä muuta johdu.

12 §

Tulojen jakaminen osittaisessa yhteistaloudessa

Osittaisessa yhteistaloudessa oleville seurakunnille tulevat kirkollisverot ja muut yhteiset tulot jaetaan ensin yhtymän ja sen seurakuntien kesken sekä seurakunnille tuleva osuus seurakuntien kesken yhteisen kirkkovaltuuston päättämien perusteiden mukaan. Päätös on alistettava kirkkohallituksen ratkaistavaksi.

12 luku

Muut yhteistoiminnan muodot

1 §

Seurakuntien yhteistoiminta

Seurakunnat voivat tehdä sopimuksia tehtäviensä yhteisestä hoitamisesta.

Seurakunta voi sopimuksen perusteella hoitaa tehtävän myös toisen seurakunnan puolesta. Sopimuksessa voidaan määrätä, että viimeksi mainittu seurakunta saa valita sen luottamustoimeen vaalikelpoisia jäseniä tehtävää hoitavan seurakunnan asianomaiseen johtokuntaan.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetun sopimuksen tekijänä voi olla myös seurakuntayhtymä.

2 §

Yhteistoiminta kunnan kanssa

Seurakunta tai seurakuntayhtymä voi tekevänsä sopimuksen perusteella huolehtia myös jostakin kunnalle tai kuntainliitolle kuuluvasta tehtävästä. Jos tehtävää hoitamaan perustetaan seurakunnan tai seurakuntayhtymän johtokunta, voidaan sopia, että kunta tai kuntainliitto saa valita siihen jäseniä, kuitenkin enintään puolet.

13 luku

Seurakuntajaon muuttaminen

1 §

Aloiteoikeus

Aloitteen seurakuntajaon muuttamiseksi voivat tehdä seurakunnan kirkkovaltuusto ja seurakuntayhtymässä kunkin seurakunnan seurakuntaneuvosto sekä tuomiokapituli tai piispa. Jos seurakuntajaon muutos johtuu kuntajaon muuttamisesta, asian voi panna vireille myös kirkkohallitus.

2 §

Viranhaltijoiden ja työntekijöiden siirtäminen

Jos seurakunta liitetään toiseen tai lakkauteen tai jos seurakunnassa oleva virka tulee tarpeettomaksi sen alueen supistumisen vuoksi, sen päätoimiset viranhaltijat siirretään, jollei 3 §:stä muuta johdu, heille soveltuviin laajentu-

van tai uuden seurakunnan tai asianomaisen seurakuntayhtymän virkoihin.

Siirrettyllä viranhaltijalla on oikeus saada virkasuhteeseensa kuuluvat edut sellaisina, etteivät ne ole epäedullisemmat kuin hänelle aikaisemmin kuuluneet vastaavat edut.

Pysyväisluonteisessa päätoimisessa työsuhteessa olevaan työntekijään sovelletaan vastaavasti, mitä 1 ja 2 momentissa on säädetty.

3 §

Kirkkoherra, kappalainen ja kanttori

Toiseen seurakuntaan liitettävän seurakunnan kirkkoherranvirka lakkaa seurakuntajaon muuttamisen tullessa voimaan. Viranhaltija siirretään laajentuvan seurakunnan kirkkoherranvirkaan tai, jollei virka ole avoin, 3 momentin mukaan kappalaisenvirkaan.

Milloin kahdesta tai useammasta seurakunnasta muodostetaan yhdistämällä uusi seurakunta, jakopäätöksessä on määrättävä, mikä tai mitkä kirkkoherranvirat lakkaavat.

Kirkkoherra tai kappalainen, jonka virka seurakuntajaon muuttamisen johdosta lakkaa, siirretään kappalaisenvirkaan laajentuvassa tai muodostettavassa seurakunnassa taikka muussa seurakunnassa, jota seurakuntajaon muuttaminen koskee. Jos kanttorinvirka lakkaa, viranhaltija siirretään kanttorinvirkaan edellä tässä momentissa mainituissa seurakunnissa. Siirretyn viranhaltijan palkkauksesta on voimassa, mitä 2 §:n 2 momentissa on säädetty.

4 §

Omaisuuksien jako

Kun seurakunnan alueellista jakoa muutetaan perustamalla uusi seurakunta tai kun seurakuntajaon muutos vaikuttaa huomattavasti seurakuntien väkilukuun, seurakuntien omaisuus on jaettava niiden seurakuntien kesken, joita muutos koskee tai jotka perustetaan muutoksen yhteydessä. Jos seurakunnat ovat eri mieltä omaisuuden jaon tarpeellisuudesta, asian ratkaisee kirkkohallitus.

Jos seurakunta kokonaisuudessaan yhdistetään toiseen seurakuntaan tai perustettavaan uuteen seurakuntaan, seurakunnan omaisuus siirtyy tälle seurakunnalle. Jos kaikki seurakunnat, joita seurakuntajako koskee, tulevat kuulumaan samaan seurakuntayhtymään, omai-

suuden jakoa koskevat määräykset otetaan yhtymän perussääntöön.

Kirkkohallitus päättää omaisuuden jaosta seurakuntajaon muuttamispäätöksen yhteydessä. Milloin siihen on syytä, kirkkohallitus voi jättää omaisuuden jaon vahvistamisen myöhemmin tapahtuvaksi ja päättää jakopäätöksen yhteydessä vain siitä, onko jako tarpeellinen, ja tarvittaessa myös 5 §:ssä säädetystä jakoperusteesta 6 §:n mukaan ehkä tehtävistä poikkeuksista. Kun omaisuuden jako on vahvistettu, päätöksessä oleva määräys omaisuuden osoittamisesta seurakunnalle on omaisuuden saantokirja.

5 §

Yleinen jakoperuste

Jos seurakunta jaetaan alueellisesti kahdeksi tai useammaksi seurakunnaksi, kukin näistä saa varoja väkilukunsa osoittamassa suhteessa seurakuntajaon voimaantuluspäivänä vallitsevan tilanteen mukaan.

Jos osa seurakunnan alueesta liitetään toiseen seurakuntaan tai siitä muodostetaan uusi seurakunta, tulee sen seurakunnan, johon alue liitetään tai joka muodostetaan alueesta, saada ensiksi mainitun seurakunnan varoista sellainen osuus, joka vastaa seurakunnasta siirretyn alueen väkiluvun suhdetta seurakuntaan jääneen alueen väkilukuun, jollei 6 §:stä muuta johdu.

Velat ja muut vastaavat sitoumukset jaetaan seurakuntien kesken sen mukaan kuin ne saavat varoja. Vastuuta velasta tai sitoumuksesta ei kuitenkaan saa siirtää ilman saamamiehen tai muun oikeuden haltijan suostumusta.

6 §

Poikkeukset jakoperusteesta

Omaisuuden jaossa edellä 5 §:n 2 momentissa mainitussa tapauksessa on jakoperusteista poiketen ja jakoon ottamatta

1) jätettävä seurakunnan pääkirkko, siihen kuuluvat kirkon käyttöä palvelevat rakennukset irtaimistoiineen sekä kirkon yhteydessä mahdollisesti oleva hautausmaa sille seurakunnalle, josta alue erotetaan; ja

2) annettava sellainen muu kirkko, seurakuntatalo, hautausmaa tai muunlainen kiinteistö taikka rakennus, joka yksinomaan tai pääasiallisesti palvelee jotakin aluetta, sille seurakunnalle, johon alue tulee kuulumaan.

Seurakunnalle, jota seurakuntajaon muutos

koskee, voidaan kuitenkin antaa määrääjäksi oikeus käyttää 1 momentissa tarkoitettua omaisuutta jakopäätöksessä tarkemmin määrättyin ehdoin, jollei siitä aiheudu huomattavaa haittaa sille seurakunnalle, jolle omaisuus kuuluu.

Jos seurakuntajaon muutoksesta, omaisuuden jaosta tai 1 momentissa tarkoitettua järjestelystä aiheutuisi jonkin seurakunnan talouden ilmeinen heikentyminen tai muu olennainen haitta, voidaan jakoperusteista poiketa.

14 luku

Kirkko, seurakunnan kiinteistöt ja rakennussuojelu

1 §

Kirkko

Seurakunnalla tulee olla kirkko. Kirkkojärjestyksessä määrätään, milloin seurakunnat voivat käyttää kirkkoa yhteisesti, tai käyttää kirkkona muuta kuin seurakunnan kirkkoa.

Kirkkovaltuuston päätös, joka koskee uuden kirkon tai siunauskappelin rakentamista, on alistettava kirkkohallituksen vahvistettavaksi.

2 §

Kirkolliset rakennukset

Kirkollisia rakennuksia ovat kirkot ja kello-tapulit, siunaus- ja hautakappelit sekä hautausmaalla olevat niihin rinnastettavat rakennukset. Kirkkopihaan sekä sen ja hautausmaan aitaan ja porttiin sovelletaan mitä kirkollisista rakennuksista on säädetty tai määrätty.

Kirkon käyttämättä jättämistä sekä kirkollisen rakennuksen purkamista tai sellaista korjaamista, joka olennaisesti muuttaa sen ulko- tai sisäasua, koskeva päätös on alistettava kirkkohallituksen vahvistettavaksi.

3 §

Kirkonmaa ja sen luovuttaminen

Seurakunnan kirkon omana oleva kirkonmaa on säilytettävä ja sitä on käytettävä seurakunnan kirkon tarpeisiin. Kirkkovaltuusto voi päättää kirkonmaan luovuttamisesta vain, jos se on kirkkorakennuksen ylläpitämiseksi välttämätöntä tai jos siihen on muita erityisen painavia syitä. Kirkkovaltuuston pää-

tös on alistettava kirkkohallituksen vahvistettavaksi.

Kirkollisista virkataloista on voimassa, mitä niistä erikseen säädetään.

4 §

Muun kiinteistön luovuttaminen

Kirkkovaltuuston päätös, joka koskee seurakunnan kiinteän omaisuuden myymistä, vaihtamista tai muuta luovuttamista, on alistettava kirkkohallituksen vahvistettavaksi.

Kirkonmaan ja seurakunnan kiinteän omaisuuden vuokraamista koskeva päätös on alistettava tuomiokapitulin vahvistettavaksi, jos vuokra-aika on yli 5 vuotta.

5 §

Kirkollisten rakennusten suojelu

Kirkollinen rakennus, joka on rakennettu ennen vuotta 1917 on suojelunalainen. Kirkkohallitus voi määrätä sitä nuoremman kirkollisen rakennuksen suojeltavaksi, jos suojeluun on sellainen syy, jonka johdosta vastaavan rakennuksen suojelusta voitaisiin päättää rakennussuojelulain (60/85) mukaan. Kirkkohallitus voi tehdä suojelua koskevan päätöksen myös tuomiokapitulin, seurakunnan tai museoviraston aloitteesta. Rakennuksen suojelu kohdistuu myös sen kiinteään sisustukseen, siihen liittyviin maalauksiin ja taideteoksiin sekä piha-alueeseen.

Jos kirkkohallitukselle on 2 §:n 2 momentin mukaan alistettu suojelun alaisen kirkollisen rakennuksen purkamista taikka sen ulko- tai sisäasua olennaisesti muuttavaa korjaamista koskeva päätös, kirkkohallituksen on ennen asian ratkaisemista varattava museovirastolle tilaisuus antaa siitä lausuntonsa.

Jos tässä pykälässä tarkoitettu rakennus on sillä tavoin vahingoittunut, ettei sitä voida saattaa ennalleen, tai jos rakennuksen suojeleminen muusta erityisestä syystä ei enää ole perusteltua, kirkkohallitus voi, varattuaan museovirastolle tilaisuuden antaa asiasta lausuntonsa, päättää, ettei sitä enää ole pidettävä suojelunalaisena.

Kirkkohallituksen 2 ja 3 momentissa tarkoitettu päätös on alistettava opetusministeriön vahvistettavaksi.

6 §

Rakennussuojelun valvonta

Kirkkohallituksen, tuomiokapitulin tai mu-

seoviraston määräämällä tarkastajalla on oikeus päästä kirkolliseen rakennukseen sen suojelua koskevan asian vireille panemisen tai suojelun noudattamisen ja soveltamisen kannalta tarpeellisten tarkastusten ja tutkimusten suorittamiseksi.

Jos on ilmeistä, että kirkollisessa rakennuksessa tehdään 2 §:n 2 momentissa tarkoitettuja muutoksia tai korjauksia, vaikka alistusviranomaisen ei ole vahvistanut niitä koskevaa päätöstä, kirkkohallitus voi kieltää työn tai määrätä sen keskeytettäväksi. Kirkkohallituksen päätös voidaan panna täytäntöön siitä tehdystä valituksesta huolimatta.

7 §

Rakennussuojelun kustannukset

Seurakuntaa, joka ei voi toiminnassaan käyttää omistamaansa suojeltua kirkollista rakennusta tai saada siitä muuten kohtuullista hyötyä, ei voida velvoittaa sellaisiin suojelutoimenpiteisiin, joista aiheutuvat kustannukset ovat ilmeisessä epäsuhteessa siihen, mitä seurakunta voi osoittaa kaikkien kirkollisten rakennusten hoitoon ja kunnostamiseen.

15 luku

Seurakunnan talous

1 §

Seurakunnan varojen käyttäminen

Seurakunnan varoja ja tuloja saadaan käyttää ainoastaan seurakunnan tehtävien toteuttamiseen.

Seurakunnan tulee suorittaa maksuja kirkon keskusrahastoon niin kuin 22 luvun 8 §:ssä säädetään.

2 §

Kirkollisvero

Seurakunnan jäsenten tulee osallistua niiden varojen hankkimiseen, joita tarvitaan 1 §:ssä mainittuihin menoihin.

Se määrää, mikä kirkkovaltuuston vuosittain hyväksymän talousarvion mukaan muiden tulojen lisäksi tarvitaan menojen suorittamiseen, kootaan varainhoitovuoden kirkollisverona.

Kirkkovaltuusto vahvistaa veroäyrin hinnan. Veroäyrin hinnan määräämisen perusteeksi otetaan varainhoitovuoden kirkollisverona

koottavaksi arvioitu määrä jaettuna varainhoitovuoden tuloista määrättäväksi arvioitujen veroäyrien luvulla. Veroäyrin hinta vahvistetaan korotettuna lähimpään viidellä pennin sadasosalla jaolliseen lukuun. Veroäyrin hintaa voidaan lisäksi korottaa enintään kahdellakymmenelläviidellä pennin sadasosalla.

Kirkollisveron suorittamisen perusteista säädetään erikseen.

3 §

Vapautus kirkollisverosta

Jos verovelvollinen on saanut säädettyjen kohtuullistamisperusteiden mukaisesti osittaisen tai täydellisen vapautuksen sekä valtiolle että kunnalle tulosta maksettavasta verosta tai sen suorittamisen viivästyisestä johtuvista seuraamuksista taikka lykkäystä sen suorittamisessa, hän saa vastaavan vapautuksen samasta tulosta maksettavasta kirkollisverosta ja sen suorittamisen viivästyisestä johtuvista seuraamuksista taikka vastaavilla ehdoilla lykkäystä sen suorittamisessa.

Kirkkoneuvosto voi muulloinkin kuin 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa myöntää osittaisen tai täydellisen vapautuksen kirkollisverosta tai sen viivästyisestä aiheutuvista seuraamuksista taikka lykkäyksen sen suorittamisessa samoilla perusteilla, joilla valtion ja kunnan viranomaiset voivat myöntää vapautuksen tai lykkäystä valtion- ja kunnallisveron osalta.

4 §

Määrätarkoitukseen lahjana tai testamentilla saatu omaisuus

Sellaisen omaisuuden hoitamisessa ja käyttämisessä, jonka seurakunta on saanut lahjana tai testamentin nojalla, on noudatettava, mitä lahjakirjassa tai testamentissa on määrätty.

Olosuhteiden pysyvästi muuttuessa siten, että 1 momentissa mainitun omaisuuden käyttö alkuperäisten määräysten mukaisesti on tullut mahdottomaksi tai ilmeisen hyödyttömäksi, voidaan lahjakirjan tai testamentin ehdoista poiketa. Uusi käyttötarkoitus ei saa olennaisesti poiketa alkuperäisestä tarkoituksesta.

Päätös, jolla omaisuuden käyttötarkoitusta on muutettu, on alistettava tuomiokapitulin vahvistettavaksi.

5 §

Tilivelvolliset

Tilivelvollisella tarkoitetaan luottamushenkilöä tai viranhaltijaa,

1) joka päättää menoa tai tuloa koskevasta toimenpiteestä tai ottaa osaa sellaisen päätöksen tekemiseen;

2) joka hyväksyy maksettavaksi menon tai vastaanotettavaksi tulon;

3) jonka hallussa on seurakunnan tai seurakuntayhtymän rahavaroja tai muuta omaisuutta; taikka

4) jonka tehtävänä on valvoa seurakunnan tai seurakuntayhtymän taloudellisia etuja, varojen hoitoa tai tilinpitoa.

Tilivelvolliseksi ei kuitenkaan katsota kirkkovaltuuston jäsentä eikä tilintarkastajaa.

Jos tilivelvollista vastaan on tehty muistutus, kirkkovaltuusto päättää, ryhdytäänkö tätä vastaan toimiin seurakunnan edun valvomiseksi. Jos on todennäköistä, että tilivelvollinen on hukannut varoja tai syylistynyt taloudelliseen väärinkäytökseen tai muuhun tahalliseen törkeään velvollisuuksien vastaiseen menettelyyn, kirkkovaltuuston on ilmoitettava hänet syytteen pantavaksi. Jos rikos on vähäinen, ilmoitus voidaan jättää tekemättä. Mikäli syytetty ei nosteta, korvausvaatimus voidaan käsitellä tilimuistutusasiana tuomiokapitulissa, joka voi velvoittaa tilivelvollisen korvaamaan virheellisen menettelyn tai laiminlyönnin aiheuttaman vahingon. Asiaa ei voida käsitellä tilimuistutusasiana, ellei vaatimusta ole esitetty kolmen vuoden kuluessa siitä, kun tilivelvolliseen kohdistettu muistutus on esitetty kirkkovaltuustolle.

Tässä pykälässä säädetty korvausvelvollisuus määräytyy vahingonkorvauslain (412/74) mukaan.

16 luku

Kirkonkirjat väestörekisterinä ja seurakunnan arkisto

1 §

Väestörekisterin pitäminen

Seurakuntien kirkkoherranvirastot ja keskusrekisterit pitävät kirkonkirjoja sekä huolehtivat väestökirjahallinnon ohjauksessa ja valvonnassa väestörekisterin pitämiseen liittyvistä tehtävistä seurakuntien jäsenten osalta noudattaen,

mitä väestörekisteristä on yleisessä laissa säädetty tai sen nojalla määrätty.

Päätöksenteko väestörekisterin pitämistä koskevista asioista kuuluu kirkkoherralle tai, jos seurakunnilla on yhteinen keskusrekisteri, sen johtajalle.

Väestörekisterin pitämistä koskevan ratkaisun saattamisesta rekisteritoimiston päättäväksi on voimassa, mitä siitä väestökirjalaisissa (141/69) säädetään.

2 §

Kirkonkirjat

Kirkonkirjoja ovat luettelo seurakunnan jäsenistä sekä luettelot syntyneistä ja kastetuista, rippikoulun käyneistä ja konfirmoiduista sekä henkilöistä, joiden avioliiton esteistä on toimitettu tutkinta, avioliittoon vihityistä, kuolleista ja haudatuista, muuttaneista sekä kirkosta eronneista ja kirkkoon liittyneistä.

Kirkkohallitus antaa tarkempia määräyksiä kirkonkirjojen sisällyksestä ja pitämisestä sekä kirkonkirjoista annettavista tiedoista, jollei asia kuulu väestökirjahallinnon viranomaiselle.

Kirkonkirjoista ja seurakunnan muista asiakirjoista annettavista virkatodistuksista ja oteista suoritetaan seurakunnalle lunastusta sen mukaan kuin opetusministeriö kirkkohallituksen esityksestä määrää.

3 §

Asiakirjojen säilyttäminen ja tallettaminen

Tarkemmat määräykset kirkonkirjojen ja seurakunnan arkistoon kuuluvien muiden asiakirjojen järjestämisestä, säilyttämisestä sekä hävittämisen edellytyksistä antaa kirkkohallitus.

Vanhoja kirkonkirjoja ja seurakunnan arkistoon kuuluvia muita asiakirjoja voidaan tallettaa yleisarkistoon, niin kuin siitä erikseen on säädetty tai määrätty. Talletetut asiakirjat pysyvät edelleen seurakunnan omaisuutena.

17 luku

Hautaustoimi

1 §

Hautausmaan perustaminen

Hautausmaan perustamisesta tai laajentamisesta taikka sen lakkauttamisesta päättää kirkkovaltuusto. Perustamista tai laajentamista

koskeva päätös on alistettava opetusministeriön vahvistettavaksi.

2 §

Hautaoikeus

Oikeus hautaan luovutetaan määräajaksi. Hautaoikeuden haltija voi luovuttaa tämän oikeuden vain seurakunnalle.

Hautaoikeuden haltijasta ja siitä, keitä haudataan voidaan haudata, sovitaan hautaa luovutettaessa. Jos sopimusta ei ole tehty vuoden kuluessa haudan luovutuspäivästä tai jos tehty sopimusta ei voida noudattaa, hautaoikeuden haltija ja se, keitä haudataan voidaan haudata, päätetään kirkkojärjestyksessä olevien määräysten mukaan.

Jos syntyy erimielisyyttä hautaoikeudesta, hautaoikeuden haltijasta, siitä, keitä haudataan voidaan haudata, tai haudan haltijan velvollisuuksista, ratkaisee asian kirkkoneuvosto.

3 §

Haudan hoito

Haudat on pidettävä hautausmaan arvoa vastaavasti hoidettuina. Haudan hoidosta vastaa hautaoikeuden haltija, jollei kirkkovaltuusto toisin päättä tai siitä ole 2 momentissa määrättyllä tavalla sovittu.

Seurakunta voi sopia hautaoikeuden haltijan kanssa, että seurakunta ottaa korvauksesta määräajaksi vastatakseen haudan hoitovelvollisuudesta. Seurakunta voi tehdä sopimuksia hautojen hoidosta myös siten, että hoitokorvaukset sijoitetaan erityiseen hautainhoitorahastoon, jonka varoilla kyseiset haudat hoidetaan.

Jos haudan hoito on olennaisesti laiminlyöty, voi kirkkoneuvosto velvoittaa hautaoikeuden haltijan kunnostamaan haudan vuoden määräajassa siitä, kun päätös on annettu hänelle tiedoksi. Jollei hän sitä tee, kirkkoneuvosto voi julistaa hautaoikeuden menetetyksi. Päätöksestä on tiedotettava 25 luvun 2 §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla.

Milloin hautaoikeuden haltijasta tai hänen olinpaikastaan ei saada tietoa, ilmoitus 3 momentissa tarkoitettusta tai muusta hautaa koskevasta päätöksestä on pantava tiedoksi haudalle. Päätöksestä on lisäksi kuulutettava paikakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen sinä päivänä, jona kuulutus lehdessä on julkaistu.

4 §

Muistomerkit

Haudalla olevaa muistomerkkiä tai muuta rakennelmaa ei saa ilman kirkkoneuvoston lupaa viedä pois haudalta.

Kun hautaoikeus menetetään tai muuten lakkaa, hautaoikeuden haltijalle voidaan antaa lupa poistaa haudalla oleva muistomerkki tai rakennelma. Jollei niitä tai haudalla olevia irtaimia esineitä ole poistettu kuuden kuukauden kuluessa hautaoikeuden päättymisestä, siirtävät ne seurakunnalle ilman vastiketta.

IV OSA

**PIISPA JA HIIPPAKUNNAN
MUU HALLINTO**

18 luku

Piispa

1 §

Piispa ja piispan tehtävät

Piispa johtaa hiippakuntansa hallintoa sekä valvoo seurakuntien ja pappien toimintaa.

Arkkipiispalla on lisäksi ne tehtävät, joista tässä laissa tai kirkkojärjestyksessä säädetään.

2 §

Tehtävien tilapäinen hoitaminen

Kun piispanvirka on avoinna tai piispa on estynyt virkaansa hoitamasta, hänen kiireelliset ja välttämättömät tehtävänsä hoitaa tuomiorev. vasti tai tämän estyneenä ollessa virassa vanhempi pappisasessori, jollei tehtävien hoitamisesta ole muuta säädetty.

3 §

Vaalin ajankohta sekä äänioikeus

Kun piispanvirka on tullut avoimeksi, tuomiokapitulin on määrättävä piispanvaali toimittavaksi.

Vaalissa ovat äänivaltaisia

1) hiippakunnan papit, ellei 5 luvun 5 §:sta muuta johdu;

2) hiippakunnan lehtorit;

3) tuomiokapitulin lakimiesasessori; sekä

4) valitsijat, joita hiippakunnan kunkin seu-

rakunnan kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto valitsee seurakunnan luottamustoimiin 7 luvun 3 §:n mukaan vaalikelpoisista jäsenistä niin, että seurakunnasta tulee yksi valitsija sen väkiluvun jokaista alkavaa 5 000 henkeä kohti.

Arkkipiispan vaalissa ovat äänivaltaisia myös muiden hiippakuntien tuomiokapitulien jäsenet sekä kirkolliskokoukseen hiippakunnista valitut edustajat.

4 §

Vaalitoimitus, ehdollepano ja nimittäminen

Piispan vaali toimitetaan suljetuin lipuin. Kunkin on äänestettävä kolmea pappia siinä järjestyksessä kuin hän haluaa heidät pantavaksi ehdolle.

Ehdokas, jonka useimmat ovat asettaneet ensimmäiseksi, pannaan ensimmäiselle ehdokassijalle. Toiselle ehdokassijalle tulee muista ehdokkaista se, jolle on annettu enimmät äänet ensimmäiselle ja toiselle ehdokassijalle yhteensä, sekä kolmannelle sijalle se jäljellä olevista, joka on saanut yhteensä eniten ääniä.

Tasavallan presidentti nimittää yhden ehdolle pannuista piispaksi.

5 §

Virkasuhteen päättyminen

Piispan virkasuhteen päättymiseen ei sovelleta, mitä valtion virkamiehen virkasuhteesta on säädetty.

Piispan eroamisikä on 67 vuotta. Piispan virkasuhde päättyy sen kuukauden päättyessä, jonka aikana hän saavuttaa eroamisiän. Jos piispa ennen sitä ilmoittaa erostaan opetusministeriölle ja tuomiokapitulille, hänen virkasuhteensa päättyy ilmoituksessa mainittuna ajan-kohtana.

Tasavallan presidentti voi hakemuksetta antaa eron piispalle, joka on pysyvästi menettänyt työkykynsä.

19 luku

Tuomiokapituli

1 §

Tehtävä ja jäsenet

Tuomiokapituli hoitaa hiippakunnassa kirkollista hallintoa ja toimintaa sekä ratkaisee niihin liittyviä lainkäyttöasioita.

Tuomiokapitulin jäseniä ovat puheenjohtajana piispa, varapuheenjohtajana tuomiorovasti, jona toimii tuomiokirkkoseurakunnan kirkkoherra, sekä kaksi pappisasessoria ja lakimiesasessori. Tuomiokapituli määrää viideksi vuodeksi kerrallaan apujäseniksi viisi kokenutta pappia ja kaksi lakimiesasessorin kelpoisuusehdot täyttävää henkilöä, sekä vahvistaa sen järjestyksen, jossa pappisjäsenen ja lakimiesasessorin esteen tai esteellisuuden sattuessa hänen tilalleen kutsutaan vastaava apujäsen.

Lakimiesasessorin tai vastaavan pätevyden omaavan apujäsenen tulee olla länän 7 §:n 2 momentissa tarkoitettussa suullisessa käsittelyssä sekä myös käsiteltäessä lainkäyttöä, virkavirhettä tai kurinpitoa koskevaa asiaa. Jos tällaisessa asiassa on kysymys sotilasapista, tuomiokapitulissa on lisäjäsenenä kenttäpiispa.

Piispan ja muun tuomiokapitulin jäsenenä toimivan, joka ei aikaisemmin ole vannonut tuomarinvallaa tai antanut tuomarinvakuutusta, on ennen toimeensa ryhtymistä tehtävä se tuomiokapitulissa.

2 §

Kelpoisuusehdot

Pappisasessoriksi kelpoinen on hiippakuntaan kuuluvan seurakunnan kirkkoherra tai kappalainen, jolla on kirkkojärjestyksessä määrätty pätevyys.

Pappisasessori valitaan kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Vaalissa on äänioikeus hiippakunnan papeilla, ellei 5 luvun 5 §:stä muuta johdu, sekä lehcoreilla. Kukin äänestää yhtä ehdokasta.

Lakimiesasessorin tulee olla oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittanut henkilö, joka on perehtynyt tuomarin tehtäviin tai hallintoon. Tuomiokapitulin muiden viranhaltijoiden kelpoisuusehdoista määrätään kirkkojärjestyksessä.

3 §

Päätösvaltaisuus

Tuomiokapituli on päätösvaltainen viisijäsenenä. Muussa kuin vaali- tai virkaehdotusta taikka lakimiesasessorin tai lääninrovastin viran täyttämistä koskevassa asiassa tuomiokapituli on päätösvaltainen vajaalukuisenakin, jos vähintään kolme saapuvilla olevaa jäsentä on päätöksestä samaa mieltä.

Vaali- tai virkaehdotukseen kohdistuvan oi-

kaisuvaatimuksen käsittelemiseen tulee täysilukuisen tuomiokapitulin lisäksi osallistua kahden apujäsenen, joista toinen on pappi ja toinen lakimies.

4 §

Äänestäminen

Äänestämisestä tuomiokapitulissa on voimassa, mitä yleisessä laissa säädetään äänestämisestä monijäsenisessä tuomioistuimessa.

Vaali- tai virkaehdotusta tehtäessä tai oikaistaessa äänestetään jokaisesta sijasta erikseen.

5 §

Lainkäyttöasiat

Tuomiokapituli käsittelee ja ratkaisee lainkäyttöviranomaisena

1) valitusasiat, jotka on säädetty sen ratkaistaviksi;

2) ylimääräisenä muutoksenhakuna tehdyt kantelut asioissa, joissa tuomiokapituli on valitusviranomainen;

sekä ensimmäisenä oikeusasteena

3) tähän lakiin tai kirkkojärjestykseen perustuvaa julkisoikeudellista velvollisuutta tai oikeutta koskevat hallintoriita-asiat. Samassa järjestyksessä käsitellään sellaiset kirkon, seurakunnan tai seurakuntayhtymän ja näiden viranhaltijan välisestä virkasuhteesta johtuvat riita-asiat, joiden ratkaisemisesta ei ole muuta säädetty.

Päätökset lainkäyttöasioissa tehdään esittelystä.

6 §

Menettelyä koskevat oikeusohjeet

Jollei tässä laissa toisin säädetä, tuomiokapitulissa noudatetaan hallintoasioita käsiteltäessä, mitä hallintomenettelylaissa (598/82) on säädetty, ja lainkäyttöasioissa laillista oikeudenkäyntijärjestyksestä.

7 §

Vireillepano, suullinen käsittely, katselmus ja kuuleminen

Asia pannaan tuomiokapitulissa vireille kirjallisesti. Se voi tulla vireille myös muun viranomaisen tai tuomiokapitulin jäsenen esityksestä.

Tuomiokapituli voi toimittaa suullisen käsit-

telyn tai katselmuksen. Asianosaiset on kutsuttava niihin todistettavasti. Suullisessa käsittelyssä voidaan todistajia ja asiantuntijoita kuultella valan tai vakuutuksen nojalla sekä muussa kuin virkavirhettä tai kurinpitoa koskevassa asiassa kuulla asianosaista myös totuusvakuutuksen nojalla. Tuomiokapituli voi asian selvittämiseksi hankkia muun viranomaisen lausunnon.

Kun asianosaiselta pyydetään selitystä tai vastinetta taikka asianosainen kutsutaan suulliseen käsittelyyn tai katselmukseen, pyyntöön tai kutsuun voidaan liittää uhka, ettei selityksen antamatta jättäminen tai poissaolo estä asian käsittelyä ja ratkaisemista.

8 §

Oikeudenkäyntikulujen korvaaminen

Ratkaistessaan 5 §:ssä mainitun asian tuomiokapituli voi velvoittaa hävinneen asianosaisen suorittamaan oikeudenkäyntikulujen korvausta noudattaen soveltuvin osin oikeudenkäymiskaaren 21 luvussa säädettyjä perusteita.

9 §

Tuomiokapitulin rahastot

Tuomiokapituli hoitaa itse hallussaan olevat lahjavarat ja säätiöluontoiset rahastot sekä huolehtii niiden tarkastuttamisesta hyvän tilintarkastustavan mukaisesti.

10 §

Virkarikosten oikeuspaikka

Piispaa ja tuomiokapitulin jäsentä syytetään virkarikoksesta siinä hovioikeudessa, jonka tuomiopiirissä tuomiokapituli sijaitsee.

11 §

Lääninrovasti. Hiippakunta- ja rovastikuntakokous

Piispan ja tuomiokapitulin apuna rovastikunnan kirkollisessa hallinnossa on lääninrovasti, joka valitaan kuudeksi vuodeksi kerrallaan rovastikunnan seurakuntien kirkkoherroista.

Äänivaltaisia lääninrovastin vaalissa ovat rovastikunnan papit, ellei 5 luvun 5 §:stä muuta johdu, ja lehtorit.

Tuomiokapituli nimittää lääninrovastin vir-

kaan jonkun kolmesta vaalissa eniten ääniä saaneesta kirkkoherrasta.

Hiippakunta- ja rovastikuntakokouksista säädetään kirkkojärjestyksessä.

V OSA

KIRKON YHTEINEN HALLINTO

20 luku

Kirkolliskokous

1 §

Kokoonpano

Kirkon edustajina kirkolliskokouksessa ovat

1) hiippakuntien piispat tai, jos piispanvirka on avoinna tai piispalla on este, tuomiokapitulin keskuudestaan määräämä jäsen;

2) kenttäpiispa;

3) yhdeksänkymmentäkuusi valittua edustajaa, joista kolmekymmentäkaksi pappia ja kuusikymmentäneljä maallikkoa;

4) valtioneuvoston määräämä edustaja; sekä

5) yksi korkeimman oikeuden ja yksi korkeimman hallinto-oikeuden keskuudestaan määräämä jäsen.

Edustajien tulee olla kirkon jäseniä.

Pappis- ja maallikkoedustajien luku jaetaan hiippakuntien kesken niiden väkiluvun mukaisesti suhteessa siten, että todetaan ensin hiippakunnasta valittavien edustajien kokonaismäärä ja sitten paikkojen jakaantuminen pappis- ja maallikkoedustajien kesken. Ahvenanmaan seurakunnista valitaan yksi maallikkoedustaja eikä näiden seurakuntien väkilukua oteta huomioon muita edustajanpaikkoja hiippakuntien kesken jaettaessa. Jokaisesta hiippakunnasta valitaan vähintään kaksi pappia ja neljä maallikkoa.

Kirkolliskokous kokoontuu vuosittain työjärjestyksessä määrättyinä tai kirkolliskokouksen muutoin päättäminä päivinä.

2 §

Vaalikelpoisuus

Vaalikelpoinen pappisedustajaksi on hiippakuntaan kuuluva pappi.

Maallikkoedustajaksi voidaan valita hiippakuntaan kuuluvan seurakunnan maallikkojäsen, joka on vaalikelpoinen seurakunnan luotamustoimiin ja on suostunut ehdokkaaksi.

3 §

Vaalimenettely, vaalien ajankohta ja edustajan toimikausi

Pappis- ja maallikkoedustajat valitaan erikseen hiippakunnittain suhteellisilla ja salaisilla vaaleilla.

Edustajien vaalit toimitetaan helmikuun toisena maanantaina 8 luvun 2 §:n 1 momentissa tarkoitettujen seurakuntavaalien jälkeisenä toisena vuonna.

Edustajien toimikausi alkaa vaalia seuraavan toukokuun 1 päivänä ja kestää neljä vuotta.

4 §

Pappisedustajien vaali

Pappisedustajien vaalissa ovat äänivaltaisia hiippakunnan papit, ellei 5 luvun 5 §:stä muuta johdu. Kukin äänivaltainen saa äänestää yhtä ehdokaslistassa olevaa ehdokasta.

5 §

Maallikkoedustajien vaali

Maallikkoedustajien vaalissa ovat äänivaltaisia kirkkovaltuustojen tai seurakuntaneuvostojen maallikkojäsenet. Jäsenen ollessa estynyt äänioikeus on varajäsenellä. Kukin äänivaltainen saa äänestää yhtä ehdokaslistassa olevaa ehdokasta.

Vaalien tulosta määrättäessä suhteutetaan ehdokkaille kussakin seurakunnassa annettujen äänten määrä seurakunnan väkilukuun sekä kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston jäsenmäärään. Kunkin seurakunnan kirkkovaltuuston tai seurakuntaneuvoston jäsenillä on yhteensä neljä ääntä ja lisäksi yksi ääni kutakin seurakunnan väkiluvun täyttä tuhatta kohti. Tämä äänimäärä jaetaan kussakin seurakunnassa äänivaltaisten kesken kolmen desimaalin tarkkuudella.

6 §

Ahvenanmaalta valittavan maallikkoedustajan vaali

Ahvenanmaan seurakunnista valittavan maallikkoedustajan vaalissa kukin äänivaltainen äänestää ehdokaslistaa, jossa on yksi ehdokas edustajaksi sekä yksi ensimmäiseksi ja yksi toiseksi varamieheksi. Jos vaalia varten jätetään vain yksi ehdokaslista, siinä mainitut ehdokkaat tulevat valituiksi ilman äänestystä.

Jos edustajan ja hänen molempien varamiestensä edustajanpaikat tulevat avoimiksi tai jos vaalia varten ei ole jätetty yhtään ehdokaslistaa, toimitetaan uudet vaalit tuomiokapitulin määräämänä aikana.

7 §

Kirkolliskokouksen tehtävät

Kirkolliskokous käsittelee asioita, jotka koskevat kirkon oppia ja työtä sekä kirkon lainsäädäntöä, hallintoa ja taloutta.

Kirkolliskokouksen asiana on

1) hyväksyä ja määrätä käyttöön otettavaksi raamatunkäännös, kristinoppi, virsikirja, kirkkokäsikirja ja messusävelmistö;

2) käsitellä kysymyksiä, jotka edellyttävät kirkon uskoa ja oppia koskevia tai niihin pohjautuvia periaatteellisia kannanottoja, sekä ryhtyä toimenpiteisiin niiden johdosta;

3) tehdä ehdotuksia kirkkolain säätämisestä, muuttamisesta tai kumoamisesta;

4) hyväksyä kirkkojärjestys;

5) hyväksyä kirkon vaalijärjestys;

6) antaa lausuntoja, tehdä esityksiä ja lausua toivomuksia valtioneuvostolle kysymyksistä, jotka koskevat kirkon suhdetta valtioon tai toisiin Suomessa oleviin uskontokuntiin, avoliittoa ja perhettä, ihmisoikeuksia, toimeentuloa ja sosiaaliturvaa, uskonnonopetusta ja koulukasvatusta, valaa ja muita sen kaltaisista asioista annettavia säädöksiä, sekä kirkollisverotuksen perusteita ja kirkon palveluksessa olevien palkkaa, eläkkeitä tai muita taloudellisia etuja;

7) antaa tarkempia määräyksiä kirkkolain ja kirkkojärjestyksen täytäntöönpanosta, sikäli kuin tätä oikeutta ei ole 2 luvun 3 §:n 2 momentin mukaisesti annettu kirkkohallitukselle tai piispainkokoukselle;

8) päättää hiippakunnan perustamisesta, sen rajojen muuttamisesta tai hiippakunnan lakkauttamisesta niin kuin 3 luvun 1 §:n 1 momentissa säädetään;

9) päättää kirkon suhteista muihin kirkkoihin, uskontokuntiin ja kirkkojen välisiin järjestöihin sekä yhteistyöstä niiden kanssa;

10) perustaa ja lakkauttaa kirkkoneuvokset virat ja valita ja vapauttaa kirkkoneuvokset sekä 22 luvun 1 §:n 1 momentin 3 kohdassa mainitut kirkkohallituksen jäsenet;

11) vahvistaa kirkon keskusrahaston talous-

arvio ja päättää, kuinka paljon seurakuntien on vuosittain maksettava kirkon keskusrahastoon;

12) tarkastuttaa kirkon keskusrahaston ja muiden kirkkohallituksen hoidossa olevien rahastojen tilit ja hallinto, vahvistaa niiden tilinpäätökset ja päättää vastuuvapauden myöntämisestä;

13) käsitellä kirkon keskusrahaston toiminta- ja taloussuunnitelma sekä kirkkohallituksen ja sopimusvaltuuskunnan kertomukset; sekä

14) käsitellä ne muut asiat, jotka sille tässä tai muussa laissa taikka kirkkojärjestyksessä annetaan.

Talousarvion perusteluissa kirkolliskokous ilmoittaa perustettavien virkojen lukumäärän ja pääasiallisen tehtäväalueen.

8 §

Puheenjohtaja, työjärjestys ja esteellisyys

Kirkolliskokouksen puheenjohtajana on arkkipiispa tai, jos arkkipiispan virka on avoinna, virassa vanhin piispa.

Kirkolliskokous vahvistaa itselleen työjärjestyksen, valitsee kaksi varapuheenjohtajaa ja asettaa tarvittavat valiokunnat.

Kirkolliskokouksen puheenjohtaja ja muu edustaja on esteellinen ottamaan osaa häntä henkilökohtaisesti koskevan päätöksen tekemiseen.

Käsiteltäessä kirkon sopimusvaltuuskunnan jäsenten ja varajäsenten vaalia sekä sen ohjesäännön vahvistamista ottavat käsittelyyn ja päätöksentekoon osaa vain ne edustajat, joiden palvelussuhteen ehtoja kirkon virkaehtosopimus ei koske.

9 §

Esitukset, aloitteet ja asioiden käsitteleminen

Piispainkokouksella, kirkkohallituksella ja hiippakuntakokouksella on oikeus tehdä esityksiä sekä edustajalla aloitteita kirkolliskokoukselle. Niiden käsittelemisestä täysistunnossa ja valiokunnissa sekä äänestämisestä ja vaalin toimittamisesta määrätään kirkkojärjestyksessä. Tarkempia määräyksiä niistä voidaan antaa työjärjestyksessä.

Asia raukeaa, jos sitä ei ole ennen kirkolliskokouksen toimikauden päättymistä käsitelty loppuun tai annettu muun elimen kuin kirkolliskokouksen valiokunnan valmisteltavaksi.

Edustajan oikeutta käyttää puheenvuoroja asiasta ja kokousmenettelystä ei saa rajoittaa.

10 §

Määräenemmistön vaativat päätökset

Kun 7 §:n 2 momentin 1, 2, 3 tai 4 kohdassa mainitussa asiassa on täysistunnossa päätetty valiokunnan ehdotuksen kustakin kohdasta, ehdotus on eri täysistunnossa otettava kokonaisuutena toiseen käsittelyyn sellaisena kuin se on ensimmäisessä käsittelyssä päätetty. Ehdotus tulee hyväksytyksi, jos sitä toisessa käsittelyssä kannattaa vähintään kolme neljäsosaa annetuista äänistä.

21 luku

Piispainkokous

1 §

Kokoonpano

Piispainkokouksen jäseniä ovat

1) hiippakuntien piispat tai, jos piispanvirka on avoinna tai piispalla on este, tuomiokapitulin hänen sijaansa keskuudestaan määräämä pappisjäsen;

2) kenttäpiispa; sekä

3) jokaisen tuomiokapitulin keskuudestaan määräämä asessori.

2 §

Tehtävät

Piispainkokous

1) käsittelee kirkon uskoa, julistusta ja työtä sekä hiippakuntien hallintoa ja hoitoa koskevia asioita;

2) tekee esityksiä ja antaa lausuntoja kirkolliskokoukselle ja kirkkohallitukselle; sekä

3) suorittaa muut sille tässä laissa tai kirkkojärjestyksessä annetut tehtävät.

22 luku

Kirkkohallitus, kirkon keskusrahasto ja kirkon sopimusvaltuuskunta

1 §

Kirkkohallituksen kokoonpano

Kirkkohallituksen jäseniä ovat

1) arkkipiispa puheenjohtajana;

2) piispainkokouksen neljäksi vuodeksi kerrallaan valitsemat kaksi piispaa; sekä

3) kirkolliskokouksen samaksi toimikaudeksi valitsevat kaksi pappia ja kahdeksan maallikkoa.

Maallikkojäsenten, joita valitaan yksi kustakin hiippakunnasta, tulee olla vaalikelpoisia kirkolliskokouksen maallikkoedustajiksi.

Kirkkohallituksen jaostoista ja virastokollegiosta määrätään sen ohjesäännössä. Virastokollegion jäseniä ovat kirkkoneuvoksen virassa olevat kirkkohallituksen viranhaltijat.

2 §

Kirkkohallituksen tehtävät

Kirkkohallituksen tehtävänä on, jollei tässä laissa tai kirkkojärjestyksessä toisin säädetä tai määrätä,

1) hoitaa kirkon yhteistä hallintoa, taloutta ja toimintaa;

2) toimia kirkon keskusrahaston hallitukseksi;

3) antaa valtioneuvoston kirkolta pyytämät lausunnot, jollei lausunnon antaminen ole kirkolliskokouksen tehtävä;

4) valmistella asioita kirkolliskokoukselle;

5) huolehtia kirkolliskokouksen päätösten täytäntöönpanosta;

6) ohjata ja valvoa kirkolliskokouksen sen yhteyteen perustamien toimielinten työtä;

7) perustaa ja lakkauttaa kirkon erityistehdäviä varten tarkoitetut virat sekä muuttaa niiden tehtäväpiiriä;

8) julkaista kirkon säädöskokoelmassa siihen otettavat säädökset;

9) määrätä, mihin yleisiin tarkoituksiin kohteita on päiväjumalanpalveluksissa kannettava;

10) muutoinkin edistää kirkon toimintaa ja valvoa sen etua; sekä

11) hoitaa ne tehtävät, jotka eivät kuulu muulle kirkon viranomaiselle.

Kirkkohallitus edustaa kirkkoa ja käyttää sen puhevaltaa tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa sekä tekee kirkon puolesta sopimukset ja muut oikeustoimet. Kirkkohallituksella on oikeus hankkia, luovuttaa tai panna pantiksi kirkon ja kirkon keskusrahaston kiinteää omaisuutta sekä ottaa lainaa lyhyemmäksi kuin vuoden ajaksi.

3 §

Toimivallan siirtäminen

Jaostoille, virastokollegiolle tai kirkkohalli-

tuksen viranhaltijoille voidaan kirkkojärjestyksessä määrättyissä rajoissa antaa oikeus ratkaista asioita kirkkohallituksen puolesta. Näiden päätökset voidaan kirkkojärjestyksessä määrättyllä tavalla siirtää kirkkohallituksen ratkaistaviksi.

4 §

Päätösvaltaisuus

Kirkkohallitus, sen jaosto sekä virastokollegio on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on saapuvilla.

5 §

Virkarikosten oikeuspaikka

Kirkkohallituksen jäsentä ja kirkkoneuvosta vastaan nostettu syyte virkarikoksesta käsitellään Helsingin hovioikeudessa.

6 §

Kirkon keskusrahasto

Kirkon keskusrahasto on kirkon yhteinen rahasto, jonka varoja käytetään keskusrahaston talousarvion puitteissa

1) taloudellisesti heikossa asemassa olevien seurakuntien tukemiseen;

2) eläkkeiden ja perhe-eläkkeiden suorittamiseen;

3) kirkolliskokouksen ja sen edustajien vaalista aiheutuviin menoihin;

4) kirkkohallituksen, sen yhteyteen perustettujen toimielinten, kirkon keskusrahaston sekä piispainkokouksen menoihin;

5) kirkolliskokouksen asettamien komiteoiden menoihin;

6) synodaalikokousten ja hiippakuntakokousten sekä hiippakunnallisen toiminnan menoihin;

7) lääninrovastin virkaan kuuluvista tehtävistä maksettaviin palkkioihin;

8) muiden kirkon yhteisten tehtävien hoitamiseen; sekä

9) muiden lakiin ja sitoumuksiin perustuvien kirkon menojen suorittamiseen.

7 §

Eläkkeet

Virka- tai työsuhteessa kirkkoon, seurakuntaan tai seurakuntayhtymään olleelle henkilölle maksetaan eläkettä ja hänen jälkeensä suorite-

taan perhe-eläkettä kirkon keskusrahastosta niin kuin siitä erikseen säädetään.

Kirkon keskusrahastosta voidaan sopia suoritettavaksi eläkettä niin kuin siitä erikseen säädetään

1) papille ja lehtorille, joka tuomiokapitulin antaman oikeutuksen mukaisesti on toiminut pappina tai lehtorina yhdistyksen, muun yhtymän, säätiön tai laitoksen palveluksessa;

2) henkilölle, joka on ollut kirkkojen välisen tai vastaavan järjestön palveluksessa taikka ulkosuomalaistyössä muun evankelis-luterilaisen kirkon tai sen seurakunnan palveluksessa;

3) henkilölle, joka on toiminut lähetystyössä ulkomailla; sekä

4) henkilölle, joka on ollut opetustehtävää päätoimenaan hoitavana diakonissana diakonissalaitoksessa.

Myös 2 momentissa mainitun henkilön jälkeen voidaan sopia suoritettavaksi perhe-eläkettä niin kuin siitä erikseen säädetään.

8 §

Maksut kirkon keskusrahastolle

Jokainen seurakunta tai seurakuntayhtymä suorittaa kirkon keskusrahastoon vuosittain

1) enintään seitsemän sadasosaa prosenttia siitä verotettavasta tulosta, jonka perusteella on edellisenä vuonna maksuunpantu tai ollut oikeus maksuunpanna kirkollisveroa (*perusmaksu*);

2) eläkkeiden ja perhe-eläkkeiden maksamista ja rahastoimista varten eläketurvan alaiselle viranhaltijalle tai työntekijälle sinä varainhoitovuonna maksamastaan palkasta prosentteina määrätyn maksun (*eläkemaksu*), jolloin palkkaan luetaan myös vapaa asunto lämpöineen; ja

3) perusmaksun lisäksi kaksitoista sadasosaa prosenttia siitä verotettavasta tulosta, jonka perusteella on edellisenä vuonna maksuunpantu tai ollut oikeus maksuunpanna kirkollisveroa yhteisölle, yhtymälle, laitokselle tai säätiölle (*lisämaksu*).

9 §

Kirkon sopimusvaltuuskunnan tehtävät

Kirkon sopimusvaltuuskunnan tehtävänä on kirkon sekä seurakuntien ja seurakuntayhtymien puolesta neuvotella ja sopia niiden viranhaltijoiden ja työntekijöiden palvelussuhteiden ehdoista virka- ja työehtosopimuksin sekä työ-

suojelelun yhteistoiminnasta niin kuin niistä erikseen säädetään.

VI OSA

KURINPITOMENETTELY JA LAINKÄYTTÖ

23 luku

Kurinpitomenettely

1 §

Viranhaltijaan kohdistuva kurinpito ja rikossyyte

Kurinpitomenettelyyn ei saa ryhtyä, jos asia on sen laatuinen, että se on saatettava tuomioistuimen käsiteltäväksi.

Kurinpitomenettelyä ei saa panna vireille saman syyn johdosta, josta on vireillä syyte tuomioistuimessa. Jos kurinpitomenettelyn aikana nostetaan tuomioistuimessa syyte saman syyn johdosta, joka on aiheuttanut kurinpitomenettelyn, kurinpitomenettely on keskeytettävä siksi ajaksi kun syyte on vireillä.

Kurinpitomenettelyä ei myöskään saa panna vireille eikä kurinpitorangeistusta määrätä saman syyn johdosta, josta tuomioistuin on jo tuominnut rangaistuksen tai jonka johdosta nostetusta syytteestä tuomioistuin on vapauttanut viranhaltijan tai jättänyt hänet rangaistukseen tuomitsematta. Tämän estämättä viranhaltija voidaan kuitenkin tässä luvussa säädettyä kurinpitomenettelyä noudattaen panna viralta.

2 §

Tuomioistuimen ilmoittamisvelvollisuus

Kun pappia syytetään yleisessä tuomioistuimessa, oikeuden on ilmoitettava siitä asianomaiselle tuomiokapitulille, joka voi määrätä asiamiehen olemaan saapuvilla asian käsittelyssä. Ilmoitusta ei tarvita asiassa, joka käsitellään rangaistusmääräys- tai rikesakkomenettelyä noudattaen taikka joka on tullut vireille tällaisessa menettelyssä, mutta siirretty käsiteltäväksi tuomioistuimessa syytetyn ilmoituksesta.

Jos tuomioistuin on tuominnut papin taikka kirkon, seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranhaltijan rangaistukseen virkarikoksesta tai vapausrangaistukseen muusta rikoksesta, jäljennös päätöksestä on viivytyksettä lähetettävä pappia koskevassa asiassa tuomiokapitulille ja

muuta viranhaltijaa koskevassa asiassa sille seurakunnalle tai kirkolliselle viranomaiselle, jonka virassa hän on.

3 §

Kurinpitoasioita käsittelevät viranomaiset

Tuomiokapituli käsittelee kurinpitoasian, joka koskee

- 1) seurakunnan tai seurakuntayhtymän papin- tai lehtorinviran haltijaa;
- 2) myös muun papin pappisvirassa tekemää virka- tai käytösvirhettä taikka hänen tekemänsä rikoksen tai rikkomuksen vaikutusta hänen pappisvirkaansa;
- 3) hiippakunnallista toimintaa varten perustetun viran viranhaltijaa; tai
- 4) tuomiokapitulin viranhaltijaa.

Kirkkohallitus käsittelee kurinpitoasian, joka koskee sen viranhaltijaa tai muuta kuin 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua kirkon erityistehtävässä olevaa viranhaltijaa.

Kirkkoneuvosto, yhteinen kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto käsittelee kurinpitoasian, joka koskee seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranhaltijaa, ei kuitenkaan papin- tai lehtorinviran haltijaa.

4 §

Kurinpitoasiamies

Kirkkohallitus ja jokainen tuomiokapituli määräävät siellä käsiteltäviä kurinpitoasioita varten kurinpitoasiamiehen neljäksi vuodeksi kerrallaan. Kurinpitoasiamies päättää itsenäisesti vaatimuksen tekemisestä ja käyttää kurinpitoasiassa muutoinkin viranomaisen puhevaltaa. Kurinpitoasiamiehen tulee olla oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittanut kirkon toimintaan ja hallintoon perehtynyt henkilö.

Jos seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranhaltijalle vaaditaan 3 §:n 3 momentissa mainitussa viranomaisessa muuta kurinpitorangaistusta kuin kirjallista varoitusta, viranomaisen on kutsuttava asiaan kurinpitoasiamieheksi tuomiokapituliin määrätty kurinpitoasiamies.

5 §

Valmistava tutkinta

Jos 3 §:ssä mainitulla viranomaisella on perusteltua aihetta olettaa kurinpitovaltansa alaisen papin tai muun viranhaltijan syyllistyneen virkarikokseen tai sellaiseen menettelyyn, josta

voi seurata kurinpitorangaistus, sen on huolehdittava siitä, että asiassa suoritetaan valmistava tutkinta. Sen jälkeen viranomaisen on, jos tutkinta antaa siihen aihetta, toimitettava tutkinta-aineisto viralliselle syyttäjälle tai kurinpi-toasiamiehelle taikka 3 §:n 3 momentissa mainitussa tapauksessa pantava vireille kurinpito-menettely.

6 §

Vireillepano ja vastaajan kuuleminen

Hankittuaan asian ratkaisemiseksi ehkä tarvittavan lisäselvityksen kurinpitoasiamies päättää kurinpitomenettelyyn ryhtymisestä. Seurakunnassa ja seurakuntayhtymässä kurinpitomenettelyyn ryhtymisestä päättää 3 §:n 3 momentissa tarkoitettu viranomainen.

Vireillepano toimitetaan antamalla vastaajana olevalle viranhaltijalle tiedoksi kurinpitorangaistusta koskeva vaatimus ja se asiassa kertynyt aineisto, jonka perusteella kurinpitorangaistusta vaaditaan. Kurinpitoasiamies toimittaa edellä mainitut asiakirjat myös kurinpitoasian käsittelevälle viranomaiselle.

Vastaajalle on varattava tilaisuus selityksen antamiseen kohtuullisessa ajassa. Jos kurinpitoasiassa on suullinen käsittely, kurinpitoasiamiehen on oltava läsnä.

7 §

Asian käsittely kirkkohallituksessa

Kurinpitoasian käsittelyssä kirkkohallituksessa on soveltuvin osin noudatettava, mitä asian käsittelystä 19 luvun 7 §:n 2 ja 3 momentissa on säädetty. Kurinpitoasiamiehellä ja vastaajalla on oikeus esittää kysymyksiä todistajille ja asiantuntijoille.

8 §

Kurinpitorangaistukset

Viranhaltijalle, joka toimii vastoin virkavelvollisuuksiaan tai laiminlyö niitä taikka käyttäytyy virka-asemaansa sopimattomalla tavalla, voidaan määrätä kurinpitorangaistus.

Kurinpitorangaistuksia ovat

- 1) kirjallinen varoitus;
- 2) virantoimituksesta erottaminen vähintään yhdeksi ja enintään kuudeksi kuukaudeksi; sekä
- 3) viraltapano.

Kurinpitorangaistusta ei voida määrätä piis-

palle. Kurinpitörangaistusta ei myöskään voida määrätä tuomiokapitulin jäsenelle hänen tässä virassaan tekemästään rikkomuksesta.

9 §

Pappia koskevat kurinpitörangaistukset

Pappi, joka on kirkon, seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranhaltija ja joka toimii vastoin virkavelvollisuuksiaan tai laiminlyö niitä taikka käyttäytyy pappisviran haltijan asemaan sopimattomalla tavalla, voidaan 8 §:ssä säädetyn seuraamuksen lisäksi erottaa pappisviran toimittamisesta vähintään yhdeksi ja enintään kuudeksi kuukaudeksi. Milloin rikkomus tai velvollisuuksien vastainen käyttäytyminen osoittaa asianomaisen ilmeisen sopimattomaksi olemaan pappina, tuomiokapituli voi määrätä hänet menettämään pappisvirkansa.

Jos papin on tuomioistuimen lainvoimaisella päätöksellä todettu syyllistyneen rikokseen tai hänelle on muualla kuin tuomiokapitulissa vireillä olleessa kurinpitomenettelyssä määrätty kurinpitörangaistus, tuomiokapituli voi määrätä hänet menettämään pappisvirkansa, jos siihen on 1 momentissa tarkoitettu peruste.

Jos pappi, joka ei ole kirkon, seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranhaltija, toimii vastoin pappisvirkansa velvollisuuksia, tuomiokapituli voi antaa hänelle kirjallisen varoituksen tai määrätä 1 momentissa säädetyn seuraamuksen.

10 §

Vanhentuminen

Kurinpitörangaistusta ei saa määrätä, ellei kurinpitomenettelyä ole pantu vireille 6 §:n 2 momentissa säädetyllä tavalla yhden vuoden kuluessa siitä, kun se seikka, joka olisi voinut aiheuttaa kurinpitomenettelyn, tuli 3 §:ssä tarkoitettun viranomaisen tietoon.

Jollei kurinpitomenettelyä 1 §:n 2 tai 3 momentissa taikka 9 §:n 2 momentissa mainituissa tapauksissa ole pantu vireille tai jatkettu kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun tuomioistuimen tai viranomaisen päätös on saanut lainvoiman, oikeus kurinpitomenettelyn vireille panemiseen tai jatkamiseen raukeaa.

11 §

Vahingonkorvaus

Virkasuhteessa aiheutetun vahingon korvaa-

misesta on voimassa, mitä siitä on erikseen säädetty. Korvausvaatimus käsitellään erikseen riippumatta siitä kurinpitomenettelystä, joka tämän lain mukaan pannaan viranhaltijaa vastaan vireille.

24 luku

Alistaminen ja muutoksenhaku

1 §

Alistaminen

Milloin seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisen päätös on alistettava, alistamisen toimittaa ja asiakirjat lähettää tuomiokapitulille seurakunnan viranomaisen päätöksen osalta kirkkoneuvosto tai seurakuntaneuvosto ja seurakuntayhtymän päätöksen osalta yhteinen kirkkoneuvosto. Jos alistettavan asian tutkiminen kuuluu kirkkohallitukselle, valtioneuvostolle tai opetusministeriölle, tuomiokapituli lähettää asiakirjat ja oman lausuntonsa kirkkohallitukselle. Valtioneuvostolle tai opetusministeriölle alistettava päätös lähetetään sen tutkittavaksi vain, jos kirkkohallitus puoltaa sen hyväksymistä.

Jos seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomainen sittemmin muuttaa päätöstä, jonka alistusviranomainen on vahvistanut tai ratkaissut, muutosta koskeva päätös on alistettava.

Jollei alistusta ole toimitettu vuoden kuluessa päätöksen tekemisestä, päätös on rauennut.

2 §

Alistusviranomaisen päätösvalta

Jollei vahvistettavaksi alistettu päätös ole syntynyt virheellisessä järjestyksessä taikka mene viranomaisen toimivaltaa ulommaksi tai ole muutoin lainvastainen ja jollei se myöskään ole epätarkoituksenmukainen, se on vahvistettava. Päätökseen voidaan vahvistettaessa tehdä asiasisältöön vaikuttamattomia oikaisuluonteisia korjauksia. Jos alistusviranomaisen on tämän lain mukaan ratkaistava asia, se voi muuttaa alistettavaa päätöstä muullakin tavalla.

Alistetusta päätöksestä tehty valitus on ratkaistava alistusasian yhteydessä. Alistettua päätöstä ei saa vahvistaa tai ratkaista ennen kuin valitus aika alistetusta päätöksestä on päättynyt.

Milloin seurakunnan viranomaisen alistama päätös on jätetty tutkittavaksi ottamatta tai

vahvistamatta taikka sitä on muutettu, kirkkoneuvostolla tai seurakuntaneuvostolla on oikeus valittaa ratkaisusta. Jos alistetun päätöksen on tehnyt seurakuntayhtymän viranomaisen, valitusoikeus on yhteisellä kirkkoneuvostolla. Jos alistettua päätöstä on muutettu, asianosaisen tai seurakunnan jäsenen valitusoikeudesta on voimassa, mitä 3 §:n 1 ja 2 momentissa on säädetty.

3 §

Valittaminen viranomaisen päätöksestä

Seurakunnan ja seurakuntayhtymän viranomaisen sekä tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen päätöksestä saa jokainen valittaa sillä perusteella, että päätös loukkaa hänen oikeuttaan. Kurinpitoasiamiehellä on oikeus valittaa 23 luvun 3 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettua kurinpitoasiassa annetusta päätöksestä.

Seurakunnan jäsen saa valittaa seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisen päätöksestä myös sillä perusteella, että se on syntynyt virheellisessä järjestyksessä taikka menee viranomaisen toimivaltaa ulommaksi tai muutoin on lainvastainen.

Valitus seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisen alistettavasta päätöksestä voidaan perustaa myös siihen, ettei päätös ole tarkoituksenmukainen. Alistusviranomaisen päätöksestä voidaan valittaa vain laillisuusperusteella.

Vain valmistelua tai täytäntöönpanoa koskeasta päätöksestä ei saa tehdä valitusta.

4 §

Oikaisuvaatimus

Tuomiokapitulin tekemään vaali- tai virkaehdotukseen tyytymätön hakija saa vaatia tuomiokapitulilta oikaisua. Tuomiokapituli päättää oikaisuvaatimuksesta 19 luvun 3 §:n 2 momentin mukaisessa lisätyssä kokoonpanossa. Virkaa hakeneella on oikeus valittaa oikaisupäätöksestä sillä perusteella, että päätös loukkaa hänen oikeuttaan.

Oikaisuvaatimusta tehtäessä sekä sitä ratkaistaessa ja päätöstä täytäntöönpantaessa on noudatettava valituksesta annettuja säännöksiä.

5 §

Valittaminen vaaleista

Papinvaalista ja seurakuntavaalista sekä seu-

rakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisen toimittamasta luottamushenkilön tai viranhaltijan vaalista saa jokainen valittaa sillä perusteella, että päätös loukkaa hänen oikeuttaan ja seurakunnan jäsen myös 3 §:n 2 momentissa mainituilla perusteilla. Samoilla perusteilla saa ehdokkaaksi asetettu tai vaalissa äänioikeutettu valittaa kirkolliskokousedustajien vaalista.

Jos valitusviranomainen toteaa, että seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisen toimittamassa luottamushenkilön tai viranhaltijan vaalissa on menetelty lainvastaisesti, vaali on kumottava tai, jos virheellisyys koskee vain vaalin tuloksen laskemista, määrättävä se oikaistavaksi. Jos muussa 1 momentissa mainitussa vaalissa on menetelty laittomasti ja laittomuus on saattanut vaikuttaa vaalin tulokseen, vaali on määrättävä toimitettavaksi uudelleen, jollei valitusviranomainen voi oikaista vaalin tulosta.

Papinvaalissa ja seurakuntavaalissa käytettävään vaaliluetteloon kohdistuvasta oikaisuvaatimuksesta sekä vaalilautakunnan sen johdosta antamasta oikaisupäätöksestä tuomiokapitulille tehtävästä valituksesta määrätään kirkon vaalijärjestyksessä.

6 §

Valitusviranomaiset

Valitus seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisen päätöksestä sekä papinvaalista, seurakuntavaaleista ja kirkolliskokousedustajien vaalista tehdään tuomiokapitulille, jollei jäljempänä tässä pykälässä toisin säädetä. Johdokunnan, kappelineuvoston ja piirineuvoston päätöksestä sekä, milloin kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston puheenjohtajalle tai varapuheenjohtajalle taikka viranhaltijalle on 10 luvun 4 §:n 2 momentin mukaan annettu valta ratkaista asioita, tämän päätöksestä valitetaan asianomaiselle kirkkoneuvostolle tai seurakuntaneuvostolle.

Tuomiokapitulin ja kirkkohallituksen päätöksistä valitetaan korkeimmalle hallinto-oikeudelle.

Valitus alistettavasta päätöksestä tehdään alistusviranomaiselle.

7 §

Muutoksenhaku aika

Valitus aika on 30 päivää, jollei 5 §:n 3 momentin nojalla ole muuta määrätty.

Milloin valitus tehdään 3 §:n 1 momentissa mainitulla perusteella tai sen tekee kurinpitomies, valitusaika alkaa päätöksen tiedoksisaamisesta. Jos valitus tehdään 3 §:n 2 momentissa mainitulla perusteella tai se koskee seurakuntavaaleja, valitusaika alkaa siitä, kun päätös on saatettu yleisesti tiedoksi. Papinvaalissa valitusaika alkaa vaalin tuloksen julistamisesta. Seurakunnan tai seurakuntayhtymän viran täyttämiseksi valitusaika alkaa päätöksen tekemisestä.

Kun tuomiokapitulin tai kirkkohallituksen valitus- tai alistusviranomaisena tekemä päätös on annettava tiedoksi valittajalle tai muulle asianosaiselle, valitusaika alkaa tiedoksisaamisesta. Jos muu seurakunnan jäsen valittaa tällaisesta päätöksestä, valitusaika alkaa siitä, kun päätös on saatettu yleisesti tiedoksi.

Aika vaali- tai virkaehdotukseen kohdistuvan oikaisuvaatimuksen tekemiselle alkaa ehdollepanopäätöksestä. Valitettaessa 4 §:n 1 momentissa tarkoitettua oikaisupäätöksestä valitusaika alkaa samoin päätöksen tekemisestä.

8 §

Muut säännökset muutoksenhausta

Jollei tässä laissa toisin säädetä, muutosta haettaessa ja siitä päätettäessä on noudatettava, mitä on säädetty laissa muutoksenhausta hallintoasioissa (154/50).

9 §

Valitusoikeuden rajoittaminen

Sen lisäksi, mitä muualla tässä laissa on säädetty valitusoikeuden rajoittamisesta, muutosta ei saa hakea valittamalla

1) piispan ja tuomiokapitulin yhdessä tekemään päätökseen pappisvirkaan hyväksymisestä;

2) piispan yksin tekemään päätökseen;

3) kirkkohallituksen 8 luvun 5 §:n 1 momentissa mainitussa asiassa antamaan päätökseen;

4) piispainkokouksen päätökseen;

5) piispanvaaliin, piispanvirkaa koskevaan ehdollepanoon eikä pappisasessorin, lääninrovastin ja hiippakuntakokousedustajien vaaliin, eikä myöskään

6) tuomiokapitulin tai kirkkohallituksen päätökseen, joka koskee virkaan nimittämistä, virkamääräyksen antamista tai siitä johtuvan aikaisemman virkamääräyksen päättymistä, ottamista virkaan koeajaksi, viran väliaikaiseksi

hoitajaksi tai viransijaiseksi taikka koeajaksi valitun, viran väliaikaisen hoitajan tai viransijaisen irtisanomista.

Tuomiokapitulin tekemään vaali- tai virkaehdotukseen ei saa valittamalla hakea muutosta ennen kuin lisätty tuomiokapituli on ratkaissut sitä koskevan oikaisuvaatimuksen.

Seurakunnan jäsenellä ei ole 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua oikeutta valittaa kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston päätöksestä, jos päätös koskee toiseen henkilöön kohdistuvaa sielunhoitoa, kristillistä kasvatusta, opetusta tai diakoniaa.

10 §

Valitusoikeuden rajoittaminen kirkkojärjestyksessä

Kirkkojärjestyksessä voidaan määrätä, ettei valittamalla saa hakea muutosta tuomiokapitulin päätökseen, joka koskee

1) jumalanpalvelusta ja kirkollista toimitusta sekä niiden hoitamista, kirkon käyttöä, kolehtia tai saarnalupaa;

2) seurakunnan viran täyttämismenettelyn raukeamista tai vaalinäytteen laiminlyönnistä johtuvaa vaaliehdotuksesta poistamista;

3) papin tai lehtorin ja saarnaluvan saaneen henkilön toimintaa virassa tai muussa tehtävässä taikka tähän toimintaan liittyviä oikeuksia tai velvollisuuksia, jollei ole kysymys kurinpitosaasiasta; tai

4) vaaliluettelon oikaisemista tai kirkkolain 8 luvun 5 §:n 3 momentissa tarkoitettua seurakuntavaalien järjestämistä.

Kirkkojärjestyksessä voidaan määrätä, ettei kirkkohallituksen, tuomiokapitulin taikka seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisen päätöksiin saa hakea valittamalla muutosta ennen kuin sama viranomainen on ratkaissut päätökseen kohdistuvan oikaisuvaatimuksen.

VII OSA

ERINÄISIÄ SÄÄNNÖKSIÄ

25 luku

Täydentäviä säännöksiä

1 §

Täytäntöönpanokelpoisuus

Seurakunnan tai seurakuntayhtymän viran-

omaisen päätös, jota ei ole alistettava, voidaan panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman, jollei siitä valittaminen käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi tai jollei viranomainen, jolle valitus on tehty, kiellä täytäntöönpanoa tai määrää sitä keskeyttäväksi.

Päätöstä asiassa, joka voidaan siirtää kirkkohallituksen, kirkkoneuvoston tai seurakuntaneuvoston käsiteltäväksi, ei saa panna täytäntöön ennen kuin on selvitetty, ettei asiaa siirretä.

Jollei tässä laissa muuta säädetä, kirkkohallituksen tai tuomiokapitulin päätöstä täytäntöönpanossa on noudatettava, mitä laissa muutoksenhausta hallintoasioissa (154/50) on säädetty. Kirkkohallitus tai tuomiokapituli saa kuitenkin itse päättää, että sen päätös pannaan täytäntöön välittömästi, jos asia on niin kiireellinen, että viivytys aiheuttaisi erityistä vahinkoa.

2 §

Tiedoksianto asianosaiselle

Asianosaiselle, joka saa valittaa kirkkohallituksen, tuomiokapitulin taikka seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisen päätöksestä sillä perusteella, että se loukkaa hänen oikeuttaan, on päätös annettava erikseen tiedoksi. Vaali- tai virkaehdotuksesta ja sen oikaisupäätöksestä sekä virkanimityksestä on viivytyksettä ilmoitettava virkaa hakeneille.

Päätökseen on liitettävä valitusosoitus tai, jos siihen ei saa valittamalla hakea muutosta, ilmoitus valituskiellosta. Samalla on mainittava, mihin tämän lain tai kirkkojärjestyksen kohtaan kielto perustuu. Jos valittaminen on sallittu vasta oikaisumenettelyn jälkeen, oikaisuvaatimuksesta on annettava vastaava osoitus.

Jollei päätöstä 2 momentissa mainittuine osoituksineen ja ilmoituksineen taikka välipäätöstä, kutsua tai muuta sellaista ilmoitusta ole kirjallisesti annettu asianosaiselle kokouksessa, se annetaan tiedoksi noudattaen, mitä laissa tiedoksiannosta hallintoasioissa (232/66) on säädetty. Virkaa hakeneille 1 momentin mukaan lähetettävästä ilmoituksesta määrätään kirkkojärjestyksessä.

Tiedoksiannosta hautaa koskevasta päätöksestä, kun hautaoikeuden haltijasta tai hänen olinpaikastaan ei saada tietoa, säädetään 17 luvun 3 §:n 4 momentissa.

3 §

Tiedoksianto jäsenvalitusta ja muita tarkoituksia varten

Kirkkovaltuuston, kirkkoneuvoston ja seurakuntaneuvoston päätökset, seurakuntavaalien tuloksen vahvistamista koskeva päätös sekä niitä koskevat valitus- tai alistusviranomaisten päätökset on, jollei niitä tämän lain tai kirkkojärjestyksen mukaan ole pidettävä salassa, saatettava seurakunnan tai seurakuntien jäsenille yleisesti tiedoksi panemalla päätökset tai ilmoitus niistä julki seurakunnan ilmoitustaululle.

Mitä 1 momentissa on säädetty, koskee vastaavasti seurakunnan muunkin toimielimen pöytäkirjaa tai sen osaa, mikäli toimielin tai sen puheenjohtaja katsoo sen tarpeelliseksi.

4 §

Tiedoksianto seurakunnalle, seurakuntayhtymälle tai kirkolle

Seurakunnalle tai seurakuntayhtymälle tiedoksi annettava haaste tai muu tiedoksianto on toimitettava seurakunnassa kirkkovaltuuston puheenjohtajalle tai kirkkoherralle sekä seurakuntayhtymässä yhteisen kirkkovaltuuston tai yhteisen kirkkoneuvoston puheenjohtajalle. Haaste tai tiedoksianto voidaan antaa myös viranhaltijalle, joka ohjesäännössä on määrätty ottamaan niitä vastaan.

Kirkolle tiedoksi annettava haaste tai muu tiedoksianto on toimitettava kirkkohallituksen puheenjohtajalle tai varapuheenjohtajalle tai sille viranhaltijalle, joka kirkkohallituksen ohjesäännössä on määrätty ottamaan vastaan tiedoksiantoja.

Siitä, milloin haasteen ja yleisen tuomioistuinten päätöksen on katsottava tulleen tiedoksi, säädetään oikeudenkäymiskaarissa. Muun ilmoituksen tai asiakirjan tiedoksisaamisesta on voimassa, mitä laissa tiedoksiannosta hallintoasioissa (232/66) on säädetty.

5 §

Hallintoasian käsittely

Käsiteltäessä hallintoasiaa kirkon taikka seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisissa on noudatettava, mitä hallintomenettelylais-

sa (598/82) on säädetty, jollei tästä laista muuta johdu.

6 §

Asiakirjojen lähettäminen

Hakemus, valitus, selitys ja muu asiakirja saadaan lähettää kirkkohallitukselle tai tuomiokapitulille taikka seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaiselle noudattaen, mitä asiakirjojen lähettämisestä on erikseen säädetty. Viranomainen saa lähettää samalla tavalla asianomaiselle päätöksensä ja muut asiakirjat.

7 §

Määräajat

Tässä laissa tai sen nojalla annetussa säädöksessä hallinto- ja lainkäyttöasiaa varten asetettuihin määräaikoihin ja niiden päättymispäiviin, määräpäiviin ja kellonaikoihin sovelletaan lakia säädettyjen määräaikojen laskemisesta (150/30). Kuitenkin on noudatettava kirkon vaalijärjestyksen määräyksiä, jotka koskevat vaalitoimelle asetettua määräaikaa, määräpäivää tai kellonaikaa.

8 §

Asiakirjojen julkisuus

Kirkon viranomaisen tai seurakunnan toimielimen hallussa olevien, viranomaisen laati- mien ja antamien sekä sille lähetettyjen tai annettujen asiakirjojen julkisuudesta on voimassa, mitä laissa yleisten asiakirjojen julkisuudesta (83/51) on säädetty, jollei 5 luvun 2 §:stä, 6 luvun 3 §:stä tai tämän pykälän 2 momentista muuta johdu.

Kirkkojärjestyksessä voidaan asia tai asiakirja määrätä salassa pidettäväksi, mikäli kirkon, seurakunnan, seurakuntayhtymän tai yksityisen oikeudenkäynnin tai tietosuojan varmistaminen taikka yksityisen tärkeä henkilökohtainen etu sielunhoidon, terveyden- ja sairaanhoidon tai diakonian alalla sitä vaatii.

9 §

Esittelijän vastuu

Milloin kirkon, seurakunnan tai seurakuntayhtymän viranomaisen päätös on kirkkolaila

tai sen nojalla annetulla säädöksellä taikka virkaesimiehen käskyllä määrätty tehtäväksi viranhaltijan esittelystä, esittelijä on vastuussa siitä, mitä hänen esittelystään on päätetty, jollei hän ole ilmoittanut pöytäkirjaan tai päätöstal- tioon merkittäväksi eriävää mielipidettään.

10 §

Tasaäänät

Äänien jakautuessa äänestyksessä tasan päätökseksi tulee mielipide, jonka puolesta puheenjohtaja on äänestänyt. Kurinpitoasioissa ratkaisee kuitenkin se mielipide, joka on lie- vempi. Jos vaaleissa äänet tai vertausluvut menevät tasan, ratkaisee arpa.

Jos virka tai luottamustoimi täytetään ehdol- lepanon perusteella, äänen mennessä vaalissa tasan valituksi tulee se, joka on asetettu ehdolle toisen edelle.

11 §

Luottamushenkilön toimikausi

Kirkolliskokoukseen, hiippakuntakokouk- seen ja rovastikuntakokoukseen valittu edusta- ja sekä muu kirkon, hiippakunnan ja seurakun- nan luottamushenkilö pysyy toimessaan sen ajan, joksi hänet on valittu ja sen jälkeenkin, kunnes toinen on valittu hänen sijaansa.

Jos on valitettu vaalista, jolla 1 momentissa tarkoitettu henkilö on valittu, tämän on hoi- dettava tointaan, kunnes valitus on ratkaistu ja, mikäli uusi vaali toimitetaan, kunnes toinen on valittu.

12 §

Seurakunnat, joilla on erityisiä oikeuksia

Seurakunta, jolle on vakuutettu erityisiä oi- keuksia, niin kuin erityinen oikeus papin valit- semiseen, säilyttää nämä oikeudet.

Valtakirja vieraskielisen seurakunnan kirk- koherran virkaan voidaan antaa papille, joka ei ole Suomen kansalainen.

13 §

Arkistointi

Tuomiokapitulin, piispaikokouksen, kirk-

kohallituksen ja kirkolliskokouksen arkistoista määrätään niiden ohjesäännössä tai työjärjestyksessä.

14 §

Poikkeusolot

Jos sellaiset poikkeusolot vallitsevat, jotka vaarantavat maan väestön terveyden ja toimeentulon, talouselämän toiminnan tai oikeusjärjestyksen ja kansalaisten perusoikeudet taikka valtakunnan alueellisen koskemattomuuden tai itsenäisyyden, ja valtioneuvostolle on perustuslainsäädäntöjärjestyksessä säädetyn lain mukaan annettu oikeus käyttää poikkeuksellisiin toimiin oikeuttavia toimivaltuuksia, kirkkohallitus voi kutsua kirkolliskokouksen koolle määräämänsä paikkaan. Jos kirkolliskokous ei tällöin voi kokoontua, kirkkohallituksella on oikeus tehdä kirkolliskokouksen puolesta esityksiä ja antaa lausuntoja valtioneuvostolle sekä antaa enintään vuoden määräajaksi väliaikaisia määräyksiä.

1) kirkon keskusrahaston talousarviosta tai aikaisemmin vahvistettuun talousarvioon tehtävistä lisäyksistä tai muutoksista taikka talousarvioesityksen soveltamisesta siihen asti, kunnes kirkolliskokous on asiasta päättänyt;

2) kirkkohallituksen ja sen yhteyteen perustettujen toimielinten poikkeusolojen edellyttämästä hallinnosta ja toiminnasta; ja

3) seurakuntien ja seurakuntayhtymien väliaikaisesta hallinnosta sekä niiden omaisuuden suojelemisesta ja muista poikkeusolojen vaatimista toimenpiteistä.

Kirkkohallitus voi 1 momentin 3 kohdan nojalla siirtää seurakuntavaalien toimittamista määräajaksi tai toistaiseksi sekä määrätä, että kirkkovaltuuston kokouskutsu voidaan antaa poikkeuksellisella tavalla tai että sen päätösvaltaa siirretään kirkkoneuvostolle tai seurakuntaneuvostolle tai että näille pysyvien säännösten mukaan kuuluvaa päätösvaltaa siirretään kirkkoherralle.

Kirkkohallituksen 1 ja 2 momentin nojalla antamat väliaikaiset määräykset on saatettava kirkolliskokouksen käsiteltäväksi heti, kun se voi kokoontua. Kirkolliskokouksen on päätettävä, saako määräys jäädä voimaan sellaiseen vai onko se kumottava kokonaan tai osittain ja onko se voimassa kirkkohallituksen määräämän tai sitä lyhyemmän ajan.

15 §

Päätösvaltaisuus poikkeusoloissa

Kirkkohallitus voi, jos poikkeusolot välttämättä niin vaativat, tehdä 14 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettut ja muutkin välttämättömät ja kiireelliset päätökset, jos saapuvilla on viisi kirkkohallituksen jäsentä.

Tuomiokapituli voi 1 momentissa mainituissa tilanteissa tehdä välttämättömät ja kiireelliset päätökset piispan tai tuomiorovastin ja kahden muun tuomiokapitulin jäsenen läsnäollessa.

26 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

1 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 199 ja sillä kumotaan 23 päivänä joulukuuta 1964 annettu kirkkolaki (635/64) siihen tehtyine muutoksineen.

Samanaikaisesti tämän kirkkolain kanssa tulevat voimaan myös kirkkojärjestys ja kirkon vaalijärjestys sellaisina kuin kirkolliskokous on ne tätä kirkkolakia koskevan ehdotuksensa yhteydessä hyväksynyt. Myös muihin tämän lain täytäntöönpanemiseksi tarvittaviin toimiin voidaan ryhtyä jo ennen lain voimaantuloa.

2 §

Ennen kirkkolain voimaantuloa valittujen toimielinten toimikausi

Kumotun kirkkolain mukaisesti valitut kirkon ja hiippakuntien sekä seurakuntien ja seurakuntayhtymien toimielimet jatkavat toimintaansa, kunnes tämän lain mukaisten vastaavien toimielinten toimikausi alkaa.

Kumotun kirkkolain 286 §:n 1 momentin nojalla asetetun toimikunnan toimikausi lakkaa, kun sille asetettu toiminta-aika päättyy.

3 §

Seurakuntainliitot

Ennen tämän lain voimaantuloa perustettui-

hin seurakuntainliittoihin sovelletaan edelleen, mitä niistä on kumotussa kirkkolaissa säädetty.

4 §

Viranhaltijoiden asema

Tällä lailla kumotun kirkkolain säännöksiä sovelletaan

1) ennen tämän lain voimaantuloa virkaansa nimitetyn tai valitun piispan, kirkkoneuvoksen sekä papin- ja kanttorinviran haltijan eroamisikään; sekä

2) viran täyttämiseen, jos hakuaika on päätynyt ennen tämän lain voimaantuloa.

Lääninrovastina tämän lain voimaantullessa olevalla kirkkoherralla on 19 luvun 11 §:n 1 momentin säännöksen estämättä oikeus olla tässä virassa kuusi vuotta tämän lain voimaantulosta.

Lain voimaantullessa muuttuvat

1) seurakuntien ja seurakuntayhtymien ylimääräisten pappien virkanimikkeet seurakuntapastoriksi;

2) jumaluusoppineen asessorin virkanimike pappisasessoriksi; ja

3) lainoppineen asessorin virkanimike lakimisasessoriksi.

Kirkkoherran tai kappeliseurakunnan kapalaisen virkaan evankelis-luterilaisen kirkon palkkauslain kumoamisesta annetun lain (391/90) 2 §:n 4 momentin mukaisesti liitetty velvollisuus asua virka-asunnossa on edelleen voimassa, ellei velvollisuutta lopeteta kirkkovaltuuston päätöksellä, joka on alistettava tuomiokapitulin vahvistettavaksi. Tuomiokapituli voi myös hakemuksesta myöntää viranhaltijalle hänen virkasuhteensa ajaksi siitä vapautuksen.

5 §

Eläkemaksut

Kirkkolain 501 ja 529 §:n muuttamisesta annetun lain (1127/90) voimaantulosäännöksessä olevaa eläkemaksujen tasausjärjestelmää on edelleen noudatettava.

6 §

Eräät eläkeoikeudet

Diakonissalaitoksen johtajattarena tai dia-

konissalaitoksessa päätoimisesti opetustehtävää hoitavana diakonissana toimineen taikka tämän lain voimaantullessa toimivan henkilön osalta säilyvät ne eläkettä ja perhe-eläkettä koskevat oikeudet, jotka olivat voimassa tämän lain voimaantullessa.

7 §

Hautaustoimi

Jos seurakunta on ennen tämän lain voimaantuloa luovuttanut haudan ainiaaksi, tämä luovutus on edelleen voimassa niin kauan kuin hauta on rauhoitetun hautausmaan osana. Hautaan sovelletaan kuitenkin, mitä 17 luvun 3 ja 4 §:ssä on säädetty.

Hautoihin, jotka on luovutettu määräajaksi ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan tätä lakia ja sen nojalla annettuja määräyksiä siltä osin kuin ne eivät rajoita hautaoikeuden haltijalla kumotun kirkkolain mukaan olleita oikeuksia.

8 §

Lakkautettujen seurakuntien omaisuus ja niiden toimihenkilöiden eläkkeet

Kumotun kirkkolain 547 §:n 1 kohdassa mainittuja, vuoden 1869 kirkkolakiin 27.5.1949 (384/49) lisättyjä lakkautettujen seurakuntien omaisuutta sekä niiden kirkonpalvelijain ja muiden toimihenkilöiden eläkkeitä koskevia säännöksiä on edelleen noudatettava

9 §

Kurinpito- ja virkarikosasiat

Ennen tämän lain voimaantuloa vireille pantu kurinpitoasia käsitellään loppuun noudattaen tämän lain voimaantullessa voimassa olleita säännöksiä.

Jos pappi, lehtori tai kanttori on ennen tämän lain voimaantuloa syytettynä tuomiokapitulissa sellaisesta virka- tai käytösvirheestä, josta rangaistus on säädetty tällä lailla kumotussa kirkkolaissa, asia on käsiteltävä loppuun noudattaen kumotun lain säännöksiä. Jos rikkomus kuitenkin on sen laatuinen, että se uuden lain mukaan voidaan käsitellä kurinpitomenettelyssä, eikä tuomiokapituli ole antanut

lopullista päätöstä syytteen johdosta, asia on käsiteltävä tämän lain mukaisena kurinpito-asiana.

Jos virka- tai käytösvirhe taikka rikkomus

on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa, tuomittava rangaistus tai määrättävä kurinpitörangaistus on annettava sen lain nojalla, joka johtaa syylliselle lievempään rangaistukseen.

Helsingissä 26 päivänä maaliskuuta 1993

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ministeri Tytti Isohookana-Asunmaa